

Cijena 10 kuna
ISSN 1874-4861

GLAS

ANTIFAŠISTA

Broj 104 - Zagreb, 1. srpnja 2016. godine

Dan pobjede

**TITA NIJE
MOGUĆE
IZBACITI IZ
HRVATSKE
POVIJESTI**

Brezovica

HRVATSKA NE BI POSTOJALA BEZ PARTIZANA

Zagreb

**DAN SJECANJA
NA ŽRTVE
HOLOKAUSTA**

Petrova gora

**OBLJETNICA
PROBOJA IZ
OBRUČA**

Kumrovec

**VIŠE OD
15.000 LJUDI
OBILJEŽILO
DAN
MLADOSTI**

Fažana

IZLOŽBA »SJEĆANJE NA DRUGA TITA«

U Istri obilježena 95. obljetnica prvog oružanog ustanka protiv fašizma

ANTIFAŠIZAM NIJE VEZAN SAMO ZA RAT - ON JE POTREBAN I DANAS

•Stjepan Mesić: Antifašizam se pretvorio u sklop bezvremenih vrijednosti i načela, a nacifašizam je poražen ma koliko se trudili neki da nas uvjere u suprotno

Oni koji su se pobunili na Proštini protiv fašizma 1921. godine, pobunili su se protiv najvećeg zla 20. stoljeća, koje je uskoro zavilo u mrak cijelu Europu. Antifašizam nije vezan samo za rat, on se pretvorio u sklop bezvremenih vrijednosti i načela i takav nam je potreban i danas. A nacifašizam je poražen, ma koliko se trudili neki da nas uvjere u suprotno. Neće uspjeti, poručio je Stjepan Mesić, počasni predsjednik SABA RH i bivši hrvatski predsjednik 20. lipnja pred okupljenima na Križu kod Marčane, mjestu ustanka i stradanja istarskih seljaka koji su prije 95 godina podigli Proštinsku bunu.

Proslavi 95. obljetnice prvog, uz Labinsku republiku, oružanog ustanka protiv fašizma na svijetu, odazvao se veliki broj stanovnika Proštine, ali i iz drugih dijelova Istre, sveukupno oko tisuću ljudi. Pobuna hrvatskih narodnjaka kao odgovor na ugnjetavanje pokrenuta je u veljači, a okončana 5. travnja 1921. godine.

- Ovdje govorimo o vječnim vrijednostima slobode, o pravu svakog da se školuje, o pravu na zdravstvo i da ga se ne diskriminira ni po jednoj osnovi. To je borba za jednake šanse za sve koja nikada ne smije prestati, rekao je Mesić te se u nastavku osvrnuo i na probleme s kurikularnom reformom.

- I one koji se bore za kurikularnu reformu vidim kao borce za bolju budućnost. Snažna je poruka 40 tisuća ljudi na glavnem zagrebačkom trgu, a tko to ne vidi taj je politički nepismen. Jer trebamo mlade generacije koje će znati misliti, generaciju koja će znati što želi, koja će znati što je prethodilo, koja se neće dati zavesti. Borba je to i za mlade da imaju pravo znati kakva nam je bila

Stipe Mesić i Tomislav Ravnić polažu vijenac kod nove spomen-ploče Proštinskoj buni

prošlost, od Proštinske bune i Labinske republike, preko NOB-a s maršalom Titom, rekao je Mesić.

I domaćin, marčanski načelnik **Marijan Kostešić**, obratio se okupljenima nimalo uvijenim govorom.

- Mnogi su mi rekli da nam nije potrebno organizirati proslavu, da je to prošlost. Ali danas nam je potrebnija više nego ikad. Fašizam i rasizam koji se odvijao 1921. prema našim ljudima i danas pokazuje svoje lice. A ono što se ovdje događalo, pokazuje da je Proština uvek bila slobodarska i da fašizam ovde neće proći. Pune su nam ploče poginulih i zarobljenih u Drugom svjetskom ratu, ali ovdje su pale prve žrtve. Proština

na je uvek bila crvena i slobodna, takva će i ostati, poručio je Kostešić.

Nažalost, danas mnogi pokušavaju iskriviti povijest i omalovažiti antifašizam. No pasaran, poručili su bivši saborski zastupnik **Anton Peruško**, predsjednik istarskog Saveza antifašista i potpredsjednik SABA RH **Tomislav Ravnić** te labinski gradonačelnik, saborski zastupnik i izaslanik istarskog župana **Tulio Demetlika**.

U prigodnom programu su se nastupima predstavili HKC "Bunjevačko kolo", gosti iz Subotice, zatim KUD Rakalj i KUD "Mate Balota" iz Raklja te akademski pjevač Zoran Tomaić.

G.I.

Fotografije na prvoj strani: Brezovica - svečano obilježavanje Dana antifašističke borbe / Kumrovec - Dan mladosti

GLAS ANTIFAŠISTA – glasilo Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske
Izdavač: Savez antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske, 10000 Zagreb, Pavla Hatza 16,
Tel/fax: (01) 48 39 996 i 48 39 998, <http://www.sabh.hr>, e-mail: sabh@sabh.hr
IBAN: HR322360001101546344 (Zagrebačka banka); **OIB:** 78328494160; **MB** 03212220-000. **Za izdavača:** Franjo HABULIN. **Uredništvo:** Katica SEDMAK (glavna urednica), Bojan MIROSAVLJEV, Savan TOMAŠEVIĆ, Zvonko PETRINJAK (tehnički urednik)
e-mail: glas.antifasista@sabh.hr - Glas antifašista se tiska uz potporu Ministarstva branitelja.

Hrvatska ne bi postojala bez partizana

♦Dan antifašističke borbe svečano je obilježen u šumi Brezovici kod Siska, u spomen na 22. lipnja 1941. godine kada je na tom mjestu osnovan Sisački partizanski odred, prva naoružana antifašistička postrojba u Hrvatskoj i okupiranoj Europi u Drugom svjetskom ratu. Središnje obilježavanje Dana antifašističke borbe organizirali su Savez antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske, Grad Sisak i Sisačko-moslavačka županija. Iako je to državni praznik, vidljivo je da među organizatorima nisu bile institucije vlasti Republike Hrvatske, a nisu prisustvovali niti najviši državni dužnosnici kao prethodnih godina, već su tamo bili njihovi izaslanici

Vijence su u spomen-parku Brezovica, uz ostale, položili **Milan Bandić**, izaslanik predsjednice Republike Hrvatske i zagrebački gradonačelnik, izaslanstvo Hrvatskog sabora na čelu s **Margaretom Mađerić**, izaslanicom predsjednika Hrvatskog sabora, **Dubravka Jurlina Alibegović**, izaslanica predsjednika Vlade RH - ministrica uprave, izaslanstva HAZU-a, veleposlanstava u RH, Grada Zagreba, Sisačko-moslavačke županije i Grada Siska, Saveza antifašističkih boraca i antifašista RH i Antifašističke lige.

Franjo Habulin: Većinu boraca NOR-a činio je narod

Nakon polaganja vijenaca, svečanost je u ime organizatora otvorio **Franjo Habulin**, predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske.

„Današnji dan je praznik čitave Hrvatske, svakog njezinog građanina, jer da nije bilo antifašističke borbe i konačne pobjede u Drugom svjetskom ratu, ne bi bilo ni cjelovite Hrvatske u današnjim granicama“, rekao je Habulin i nastavio:

„To je činjenica koja je jasna svakome tko se barem malo pozabavio našom prošlošću. Ali hrvatski desničari tu istinu još jednostavno nisu spoznali. Oni uporno krivotvore upravo činjenice, misleći da će zbog tog nestati. Moram ih razočarati, one neće nestati. Podimo dakle od činjenica. Ovdje u Brezovici oformljen je Prvi partizanski odred u okupiranoj Jugoslaviji, odnosno u tadašnjoj „Nezavisnoj državi Hrvatskoj“ pod vlašću ustaša, vjernih

kvislinga u službi nacističkih i fašističkih okupatora. Ovdje je 22. lipnja 1941. godine počeo oružani otpor.

Naravno, otpor fašizmu počeo je znatno ranije, Labinsklokom bunom, a ustanak u punom smislu riječi, nastavio se akcijom u Srbu potkraj srpnja 1941. godine. I to su činjenice koje se ne mogu poreći. Antifašistička borba bila je od samog početka zajednička borba, Hrvata i Srba u Hrvatskoj, kao i drugih naroda koji su živjeli na tlu Jugoslavije. I to je činjenica.

Vodeći snagu antifašističke borbe činili su komunisti na čelu s Josipom Brozom, kasnijim proslavljenim marašalom Titom, najuspješnijim vođom pokreta otpora u okupiranoj Europi. Većinu boraca NOV činio je narod i ljudi koji su ustali na oružje i zato da izbjegnu progone, hapšenja, odvođenja u logore, likvidacije, i zato da se izbore za slobodu. Ni tu činjenicu ne možemo poreći.

Napokon, poslijeratna je Europa sazdana na temeljima antifašizma i na osnovi rezultata antifašističke borbe. Nije zato čudno što je Danom Europe proglašen upravo Dan pobjede nad fašizmom. Sve su to, naglašavam još jednom, nepobitne činjenice. Baš kao što je činjenica i to da su nacizam, fašizam, i njihovi vazali vodili politiku koja se može sažeti u jednu jedinu riječ - zločin.

Da, bilo je zločina i na strani pobjednika. Ne samo naših. Pobjednička politika nije bila zločin. I te dvije stvari treba dobro razlikovati.

Mi danas obilježavamo Dan antifašističke borbe. Rekao sam uvodno da je to praznik čitave Hrvatske, odnosno svih njezinih građana, odnosno, da bi to trebalo biti. Nažalost nije, i s tim se moramo suočiti. Godinama se već an-

tifašizam i rezultati antifašističke borbe sustavno demoniziraju, potcenjuju pa čak i prikazuju kao nešto antihrvatsko. I predugo je cijelo naše društvo zatvaralo oči pred tim. Ipak, naše društvo sve više pokazuje da ima snage suočiti se sa činjenicom da se otvoreno koketira sa ustaštvom, da se to radi i danas, da se borce antifašističkog rata sumanuto optužuje kao zločinci, da su njihova prava višekratno smanjivana, mada se u javnosti govori o nekim golemlim mirovinama partizana. Javno i otvoreno moramo progovoriti o uništavanju spomenuka, spomen-ploča antifašističkim borcima i žrtvama fašizma. Pa punih devet godina trajala je borba da se u Zagrebu vrati ime Trga žrtava fašizma. I danas, nakon svega toga, svjedočimo nasrtajima čak i iz redova vlasti, na vrijednosti i značenje antifašističke borbe. Svjedočimo negiranju antifašizma, kao jednog od temelja suvremene Hrvatske. I sve se to pokriva frazom o slobodi javne riječi. To je cinična laž. Sloboda javne riječi ne opravdava da se činjenice falsificiraju, kao što se, na primjer, čini pri izjednačavanju fašizma i antifašizma, kao jednakih zala. Oni koji to govore, upotrebljavaju za tu svrhu izraz „komunizam“, mada je jasno na što misle. Komunizam kao ideja koja nigdje nije realizirana i antifašizam, u kojem su se istakli brojni komunisti, ne mogu se usporedivati. Nikada i ni na koji način, a najmanje kao jednaka zla.

Upravo nedavno, susjedna Italija je donijela Zakon koji kažnjava negiranje holokausta. U Hrvatskoj nikome ništa slično ne pada na pamet. Uz napomenu da se zločini protiv Židova priznaju, a da se zločini protiv Srba i Roma nastoje pod svaku cijenu prešutjeti, odnosno čak i negirati.

To nije dobro niti za položaj Hrvatske u svijetu, a još manje za naše mlade generacije koje se odgajaju na lažima o onome što se stvarno dogodilo. Odujući počast borcima Sisačkog partizanskog odreda i svim borcima antifašističkog rata, moramo preuzeti obvezu da se odupremo povijesnom revizionizmu, nastojanjima da se demonizira antifašizam, kao i da još predanije radimo na reafirmiranju antifašizma kao jednog od temelja naše države. Mi u SABA RH ionako na tome radimo. Pozivamo stoga državnu vlast kao i cijelokupnu hrvatsku javnost da nam se pridruži u tome, kako bi idući Dan antifašističke borbe bio zaista praznik cijele Hrvatske. To je zajedništvo koje nam treba. To je zajedništvo kojemu moramo težiti. Ne zajedništvo u povijesnoj laži, nego zajedništvo u prihvaćanju povijesne istine i vrijednosti tekovina antifašizma. Nitko u RH nema pravo da pod krinkom velikog domoljublja prisvaja RH. Ona je domovina svih njezinih građana. Domoljublje se ne izražava iscrtavanjem fašističkih simbola, ono se ne izražava uzvikivanjem fašističkih parola, rasprodajom nacionalnog bogatstva itd.

Domoljublje se dokazuje predanim radom, stvaralaštvom, zalaganjem za mir, slobodu, jednakost, ravnopravnost, međusobno uvažavanje, suživot. To su pretpostavke da u zajedništvu ovu zemlju pretvorimo u zamlju blagostanja, u bogatu zemlju sretnih ljudi. Sve preduvjetete za to imamo. Imamo lijepu i bogatu domovinu Hrvatsku. Ostalo je u našim rukama. Drugarice i drugovi, čestitam vam današnji Dan antifašističke borbe!“, kazao je na kraju Habulin.

Kristina Ikić Baniček: Na strani antifašista je život, istina i pravednost

Pozdravne riječi okupljenima uputila je u ime domaćina gradonačelnica Grada Siska Kristina Ikić Baniček.

„Važnost današnjeg dana u hrvatskoj povijesti nije samo u činjenici da se jednom godišnje prigodno prisjetimo hrabrosti i žrtve koju su na današnji dan prije točno 75 godina najbolji Siščani tog trenutka i vremena pokazali cijelom svijetu, već nam pojave kojima svjedočimo i u ovom našem trenutku i vremenu govore o važnosti i nužnosti da svijest o antifašističkoj srži

hrvatskog naroda očuvamo pred gotovalo svakodnevnim napadima probuđenih i osokoljenih neofašista.

Svjedoci smo pokušaja da se perfidnom zamjenom teza one koji su ubijali i klali proglašava žrtvama, a one koji su bijegom u šumu spašavali goli život i uzeli oružje u ruke u nužnoj samoubrani sebe, svojih bližnjih i svojih sugrađana od najgore svireposti i bezumnog naselja koje je svijet do tada video, proglašava zločincima. Protiv tog novog fašizma i dalje se treba boriti, i dalje bitka nije dobivena.

Čini se zapravo, kao da u bitku moramo od samog početka, kao da partizani rat nisu već jednom dobili.

Ovoga puta moramo u bitku u kojoj na sreću nema pušaka i bombi, ali kao oružje protiv nas koriste laži i podvale. Ako dozvolimo da relativiziranjem žrtve i zločinaca, kao što su pokušali relativizirati moral i tvrdili da je relativan, zamagle razliku između njih i nas - istinskih antifašista - onda će oni pobijediti, a mi izgubiti.

Onda će bilo tko, pa i notorni neofašist, kojem su dali zadatak da nam ubije kulturu, moći za sebe reći da je antifašist, iako niti jedan jedini antifašist kojeg ja poznajem, nikada niti mrtav ne bi na sebe pri zdravoj pameti stavio ustašku kapu.

Onda će se na stadionima iz svega glasa oriti ustaški poklič, a oni koji su ga poveli bit će proglašeni za ljubitelje opere ili za nagluhe i slabijeg sluha.

Onda će bilo tko „crtače svastika“ i nasilnike moći proglašavati orjunašima samo da sakrije pravu istinu, a to je da su neofašisti.

Onda će bilo tko moći pričati da su mu djeda ubili zločinci, a svi ćemo morati dobiti amneziju da je djed u crnoj kapi s krilatim slovom U ubijao i klapljude, samo zato što su druge narodnosti, druge vjere, drugog uvjerenja ili naprosto samo zato što nisu ustaše kao i on.

Mi izgubiti u toj bitci ne smijemo jer nas na to obvezuje 77 mladića i djevojaka koji su se u bitku upustili s gotovo zanemarivim šansama da pobijede, da prežive. Digli su se protiv sile pred kojom je strepila cijela Europa i na kraju su uz ogromne osobne žrtve uspjeli. Time su i nas, naslijednike njihovog antifašizma zauvijek obvezali - da se borimo i da ne izgubimo.

Zato je biti antifašist, istinski antifašist danas jednako važno kao i prije 75 godina. Antifašizam je moralni vođič ili ako vam je draže kompas za razlikovanje dobra i zla u vremenu kada crtu između ispravnog i krivog neki pokušavaju namjerno pobrisati. Danas smo ovdje da se borimo za očuvanje te crte, danas smo ovdje da naša djeca jednoga dana budu sposobna prepoznati tu razliku, između nas i njih.

Mi smo bili i ostat ćemo antifašisti, a oni su s druge strane crte, sa strane na kojoj je smrt, laž, podjela i podvala.

Na našoj strani je život, istina, zajedništvo i pravednost. Uvijek je bila i uvijek će ostati.

Smrt fašizmu, sloboda narodu!“, rekla je na kraju gradonačelnica Siska.

Ivana Roksandić: Fašizam je svojom pogubnom ideologijom ugrožio civilizaciju

Nakon toga prisutne je pozdravila predsjednica Skupštine Sisačko-moslavačke županije Ivanka Roksandić koja je rekla:

„Lipanj je mjesec kada Sisačko-moslavačka županija i grad Sisak – grad hrvatskih pobjeda slave neko-

liko važnih događaja koji su postali povijest. Pobjede nad Turcima, 22.

lipnja 1953., osnivanje prvog partizanskog odreda 22. lipnja 1941., te obljetnica osnivanja 57. samostalnog bataljuna Hrvatske vojske, jedne od prvih dragovoljačkih postrojbi na tlu Republike Hrvatske koja je 23. lipnja 1991. imala prvo postrojavanje u Sisku.

Burna i nepredvidiva povijest ovih krajeva dovodila nas je često na rub opstanka, vječite borbe za rodni kraj, za Domovinu. Uspjeli smo se u svim značajnim trenucima povijesti othrvati nedaćama – opstali smo.

Danas se prisjećamo osnutka prve naoružane antifašističke postrojbe u Hrvatskoj i uopće na ovim prostorima, na njezine borce, kojima je prvi zapovjednik bio Vlado Janić Capo. Pripadnik odreda bio je i pokojni general Hrvatske vojske Janko Bobetko.

Tako je na početku Drugog svjetskog rata grupa hrabrih ljudi ustala protiv najvećeg zla 20. stoljeća, protiv fašizma koji je svojom pogubnom ideologijom ugrozio civilizacijske i povijesne tekovine čovječanstva. Suprotstavili su se okupaciji, zločinu i nepravdi.

Osnivanje Sisačkog partizanskog odreda označilo je početak organizirane antifašističke borbe u Hrvatskoj, u kojoj je aktivno sudjelovalo više tisuća hrvatskih građana.

Prije većine europskih zemalja, hrvatski antifašisti pokazali su kako se pruža otpor onima koji šire mržnju, fašizam i smrt. Hrvatska je, u odnosu na broj stanovnika, imala jedan od najsnažnijih antifašističkih pokreta.

Mnogi od vas, koji ste danas ovđe, znaju kako je bilo teško suprotstaviti se fašizmu i izboriti slobodu. Moramo čuvati osjećaj poštovanja za žrtve koje su od prvih dana ustanka podnijeli antifašistički borci, kao i za sve nevine žrtve koje su pale u tom ratu. Žalimo za svim žrtvama, ali posebno poštovanje iskazujemo onima koji su položili svoje živote u borbi protiv fašizma, za slobodu Hrvatske.

Pružajući otpor fašizmu, boreći se za slobodu, vi ste novim generacijama ucrtali put prema demokraciji, ravnopravnosti i modernoj Hrvatskoj.

Imati svoju državu i živjeti u slobodi najveće su vrijednosti svakoga naroda, a Republika Hrvatska koja je stvorena u Domovinskom ratu ima antifašizam kao dio svoga identiteta.

Upravo na tim temeljima Hrvatska će i dalje graditi svoju budućnost.

Na kraju svim antifašističkim bor-

cima i antifašistima, žiteljima Sisačko - moslavačke županije i cijele Hrvatske čestitam Dan antifašističke borbe uz sjećanja na borce Prvog sisačkog partizanskog odreda.“

Madi Ismailov: Zajedničkim junačkim naporima nacifašizam je bio uništen

Madi Ismailov, savjetnik u veleposlanstvu Republike Kazahstan govorio je u Brezovici u ime Diplomatskog

zbara zemalja antifašističke koalicije:

„Cijela povijest čovječanstva priča je o dugim ratovima i krhkem miru. I 22. lipanj još je jedan datum u našoj zajedničkoj borbi protiv nacifašističke agresije, koja je odnijela živote desetaka milijuna ljudi. Dame i gospodo, nismo se slučajno okupili danas u slavnome gradu Sisku. Upravo ovdje, točno prije 75 godina nastao je mali partizanski odred, koji je kasnije prerastao u pokret otpora ogromnih dimenzija. Važno je napomenuti, da je u ovom dijelu jugoistočne Europe nacifašizam donio velike gubitke u ljudstvu i tehnici. Zahvaljujući zajedničkim junačkim naporima svih naroda, nacifašizam je bio uništen. I nije se proširio na cijeli svijet. Zbog toga sada, kada se u raznim krajevima svijeta čuju eksplozije, umiru civili i ruše se gradovi, ne smijemo zaboraviti na štetu koju nosi ljudska agresija. I to koliko je važno djelovati zajedno protiv bilo kakvog oblika zla.“

Radi sjećanja na žrtve moramo biti zajedno, kako bismo učinkovito spriječili prijetnje suvremenog doba. Hvala Vam! Smrt fašizmu, sloboda narodu!“

Dubravka Jurlina Alibegović: Dan antifašističke borbe je važan praznik za RH

Izaslanica predsjednika Vlade RH ministrica **Dubravka Jurlina Alibegović** čestitala je praznik - Dan antifašističke borbe i naglasila:

„Pozdravljam vas kao izaslanica predsjednika Vlade Republike Hrvatske gospodina **Tihomira Oreškovića**, ovdje u Spomen-parku Brezovici na važan državni praznik u Republici Hrvatskoj, Dan antifašističke borbe.

Antifašizam u sebi nosi najšire demokratske osnove i utkan je u temeljne odredbe Ustava Republike Hrvatske, a to su: sloboda, jednakost, nacionalna ravnopravnost i ravnopravnost spolova, mirovorstvo, socijalna pravda, poštivanje prava čovjeka, nepovredivost vlasništva, očuvanje prirode i okoliša, vladavina prava i demokratski više stranački sustav.

Ovom prilikom podsjećam da je upravo negacija temeljnih ljudskih i ustavnih prava bila pokretač osnivanja 22. lipnja 1941. godine Prvog partizanskog odreda Narodnooslobodilačke vojske Hrvatske, jednog od prvih oružanih protufašističkih formacija u tada porobljenoj Europi.

Republika Hrvatska, kao i cijela Europa i svijet, danas su pred novim izazovima koje nosi suvremeno doba – visoka nezaposlenost mladih, stareњe stanovništva, prevelika zagađenost okoliša, nedovoljan stupanj obrazovanosti stanovništva, nedostatan gospodarski rast i društveni razvoj. No, oni nisu usporedivi sa strahotama drugog svjetskog rata.

Prisjetimo se da Europska unija

također ima korijene u drugom svjetskom ratu, a svi građani Europske unije odlučili su spriječiti ponavljanje ratnih razaranja i ubijanja kroz ekonomsko i političko ujedinjenje europskih zemalja. Hrvatska je od srpnja 2013. godine dio europske obitelji, koju čini 28 zemalja članica. Hrvatska je dio velikog projekta kojem je cilj demokracija, mir i stabilnost kao preduvjet boljeg standarda i kvalitete života svih građana i građanki Europske unije.

Današnji državni praznik osobito je lijepa prilika da se prisjetimo i zahvalimo na položenim žrtvama, koje su nam omogućile našu slobodu i razvoj u vlastitoj državi. Također to nam mora biti podsjetnik u ustrajnom jačanju odgovornosti svih nas građana i građanki, koji svojim postupcima trebamo pridonositi općem boljitu cijelog našeg društva.

22. lipnja 1941. ostat će upamćen i zabilježen kao dan koji svjedoči i trajno simbolizira borbu protiv fašizma i opredijeljenost za suvremene civilizacijske vrijednosti.

U ime Vlade Republike Hrvatske i u svoje ime čestitam vam Dan antifašističke borbe!

Margareta Mađerić: Antifašistički pokret je čast i ponos cijele Hrvatske

Margareta Mađerić, saborska zastupnica i izaslanica predsjednika Hrvatskog sabora, srdaćno je pozdravila i čestitala Dan antifašističke borbe i potom naglasila:

„Raduje me da mogu danas zajedno s vama u ime Hrvatskog sabora, i u svoje osobno ime, izraziti poštovanje hrabrim ljudima, svima koji su pružili otpor po-

litici nacizma i fašizma koja je cijelome svijetu donijela neviđene ljudske patnje, strahovita razaranja i milijune mrtvih.

Ljudi koji su na današnji dan prije 75 godina u šumi Brezovica osnovali Prvi sisački partizanski pokret, Hrvatskoj su u Drugom svjetskom ratu donijeli pobjedu u savezništvu s milijunima drugih ljudi diljem svijeta koji su ustali protiv osvajačkog rata i nasilja, a za humane ideale mira, slobode, pravde i prava na različitost.

Bila je to borba za opstanak, otpor protiv totalitarne ideologije koja je na tlu Hrvatske imala široku podršku u narodu, neovisno o nacionalnoj pripadnosti i političkom opredjeljenju.

Nitko si ne može uzeti to pravo da prezre hrabrost, da omalovaži ljudske živote koji su pali u borbi protiv ekstremizma i totalitarizma, a za život u miru, toleranciji, solidarnosti i pravu svakog naroda da sam odlučuje o svojoj sudbinici.

Hrvatski antifašistički pokret, jedan od prvih koji je nastao na tlu Europe, uspio je ostvariti ono za čime su težili svi hrvatski domoljubi. Ujedinio je pod zajedničkom hrvatskom vlašću hrvatske krajeve kojima su vladali tuđinci te je zavonohovskim odlukama o pravu naroda na samoodređenje omogućio stvaranje i današnje neovisne, demokratske Hrvatske.

I zbog toga hrvatski antifašistički pokret u Drugom svjetskom ratu služi na čast i ponos cijele Hrvatske i svih njezinih građana.“

Milan Bandić: Hrvatska je imala najmasovniji pokret otpora

Na kraju je izaslanik predsjednice Republike Hrvatske i gradonačelnik Grada Zagreba **Milan Bandić** čestitao Dan antifašističke borbe i 75. obljetnici ustanka protiv okupatora.

„Pozdravljam vas i kao izaslanik predsjednice Republike Hrvatske Kolinde Grabar Kitarović, koja je bila spriječena naznačiti današnjoj proslavi te prenosim čestitke.

Ponosan sam što s vama stojim na ovom povijesnom mjestu i što zajedno obilježavamo ovaj značajan događaj hrvatske povijesti. Zahvaljujući općenarodnom ustanku koji su organizirali sisački domoljubi i borci, Hrvatska se među prvima na ovim našim prostorima svrstala na stranu pobjednič-

ke antifašističke alijanse i pokazala da su Hrvati itekako bili svjesni zla koje su donijeli nacizam i fašizam u naše krajeve te mu se odlučno suprotstavili.

Sjećajući se hrabrosti i odlučnosti 79 boraca legendarnog Sisačkog odreda, od kojih je njih samo 38 preživjelo rat, možemo ponosno reći kako su oni bili ta iskra, koja je zapalila veliki antifašistički plamen i pokrenula općenit

narodni ustanak protiv okupacije i fašističke strahovlade. Njima u spomen danas se prisjećamo i svih onih koji su svoje živote položili za našu slobodu u Drugom svjetskom ratu, ali i nevinih žrtava svih velikih totalitarizama koji su pustošili našu zemlju.

Hrvatski pokret otpora protiv fašizma, nacizma i domaćih izdajnika bio je jedinstven u Europi. Razmjeri sudjelovanja u toj borbi daju puno pravo borcima NOB-a da se zovu Hrvatska vojska, Hrvatska partizanska vojska. Bez te vojske Hrvatska na kraju Drugog svjetskog rata ne bi završila na pobjedničkoj strani.

U odnosu na broj stanovnika, Hrvatska je s oko 200 tisuća boraca potkraj rata imala najmasovniji pokret otpora, podnijevši relativno i najveće žrtve – oko 64.000 poginulih. Usporedimo li te brojke s puno većim europskim državama, vidimo koliki je hrvatski doprinos europskoj slobodi i europskom antifašizmu. Baš zato nikada ne dozvolimo da nam bilo tko lijepi ustaške ili bilo kakve druge fašističke etikete!

Svjesni smo mi zla koje je učinjeno za vrijeme Nezavisne Države Hrvatske, koja nije bila – ni nezavisna ni hrvatska, već izdajnička, zločinačka i na štetu hrvatskog naroda. To je teret koji nas prati i prema kojem smo se jasno postavili i osudili ga. To je opomena i za budućnost, da nikada ne dopustimo bilo kakvo ponižavanje drugog i drugačijeg.

Ali isto tako smo svjesni da su mnogi pod zastavom časne antifašističke borbe, pod kojom su za slobodu svoga naroda izginule tisuće hrvatskih mladića i djevojaka, također činili zlo. Desetljećima su neki od tih zločina prešućivani. Kako bismo očuvali vrijednost antifašističke borbe, ne dopustimo da se pojedina komunistička zlodjela ili ideoološka zastranjeva skrivaju pod skutima antifašizma. Previše je vremena prošlo da ne bismo racionalno i objektivno mogli sagledati vlastitu prošlost, biti ponosni na ono što je dobro, a osudili ono što je zlo. Previše je izazova pred nama u budućnosti da bismo još bili zakopani u rovove prošlosti. Istina nas sve oslobođa, kako je govorio sveti papa Ivan Pavao II.

Nitko danas ne može negirati činjenicu da je usporedno s oružanom borbom, na III. zasjedanju ZAVNOH-a davne 1944., točnije u svibnju, u Topuskom utemeljen put državnosti Hrvatske kao federalne jedinice u sklopu bivše Jugoslavije. S tada stecenom državnopravnom podlogom, hrvatski je narod pola stoljeća kasnije proglašio državnu neovisnost i obranio Hrvatsku u Domovinskom ratu. Bio je to završetak naše povijesne borbe za slobodu i neovisnost.

Danas kad imamo samostalnu i suverenu državu, slobodnu naciju, članicu Europske unije i NATO saveza, prisjetimo se kako je jedna od dionica toga dugog puta započela upravo ovdje.

Današnja Hrvatska ne bi postojala bez hrvatskih partizana i tadašnjeg vodstva partizanskog pokreta, kao što ne bi postojala ni bez hrvatskih branitelja i prvog hrvatskog predsjednika, partizana i antifašista Tuđmana, koji nas je 1991. nesrećno poveo u pobedu.

Zato, poštujući povijesnu istinu, treba reći kako su ustanak protiv okupacije 1941. i 1991., te borba za slobodu, socijalnu pravdu i nacionalnu ravnopravnost bili izraz dubokih i trajnih povijesnih slobodarskih i državotvornih opredjeljenja hrvatskoga naroda, kao i svih hrvatskih domoljuba, bez obzora na vjeru i naciju. Toj istini danas odajemo dužno priznanje i poštovanje.

A danas kad baštinimo hrvatsku državu osjećamo odgovornost prema svima onima koji su svoje živote položili za nju. Bili bismo odgovorni pred povješću kad ne bismo učinili sve što je u našoj moći da joj pomognemo da postane država slobode, napretka, solidarnosti i zajedništva. Hrvatskoj moramo pomoći da prestane biti za-

točenica ideooloških podjela i sukoba, nesnaženja i neznanja, lutanja i politikanstva. To svi zasljužujemo!

Moramo preuzeti dio te povijesne odgovornosti, poput naših dičnih predaka, i staviti svoju energiju, znanje i iskustvo u službu općeg dobra.

Upravo je to jedan od razloga zbog kojih na predstojećim parlamentarnim izborima treba okupiti široku „narodnu“ koaliciju i staviti se u službu cijele Hrvatske.

Vrijeme je da preuzmemmo uloge od onih koji ne znaju i ne žele. Dosta je eksperimentiranja i trošenja našeg dragocjenog vremena. Hrvatski ljudi ne žive na odgodu, već ovdje i sada.

Hrvatska zasljužuje bolje, kako zbog onih koji su za nju dali ono najbolje što su imali – svoje živote i zdravlje, tako i zbog generacija koje će doći nakon nas.

Ne zaboravimo prošlost već učimo od nje, kako ju ne bismo morali ponavljati!“

Nakon pozdravnih govora i polaganja vijenaca ispred spomenika Prvom partizanskom odredu, prigodan kulturno-umjetnički program izveli su članovi Simfonijskog puhačkog orkestra Oružanih snaga RH i Vokalni ansambl „Lipe“ iz Siska.

R.I.

HTV-središnji Dnevnik

PRILOGA O DANU ANTIFAŠISTIČKE BORBE

Prilog o obilježavanju Dana antifašističke borbe, emitiran 22. lipnja 2016. godine u središnjem Dnevniku HRT-a, urednik i voditelj Branimir Farkaš okončao je prilično nevjerojatnom i nezamislivom odjavom kao da se ne radi o javnoj, državnoj televiziji za koju uz to preplatu plaćaju svi građani Republike Hrvatske.

Vjerojatno po zadatku, urednik i voditelj Dnevnika je na krajnje neprihvatljiv način komentirao događaj iz slavne antifašističke povijesti zbog kojeg je proglašen državni praznik u Republici Hrvatskoj.

„Borbu protiv fašista početkom Drugog svjetskog rata pokrenuli su komunisti koji su pritom planirali iskoristiti priliku za rušenje postojećeg društvenog sustava. Vlast koju su poslije uspostavili bila je totalitarna i mnogima je donijela stradanje. Obračun ne samo sa zločincima nego i s neistomišljenici-

ma bio je često surov, a ljudi su ubijani po kratkom postupku, bez suđenja i prava.“

Portal net.hr je podsjetio da treba istaknuti kako je tadašnji „postojeći društveni sustav“ bila NDH, marionetska država nacifašista na području Hrvatske, na čelu s ustaškim poglavnikom Antom Pavelićem. Također, odjava priloga je prikladno popraćena prizorom križa u pozadini, na ekranu iza voditelja.“

U ovoj informaciji koju su preni-

Odjava uz prigodnu ikonografiju - voditelj Dnevnika javne HTV Branimir Farkaš

jeli i neki drugi portali upozoreno je i na „upitnu poruku“ koju su poslali „i predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović te tehnički premijer Tihomir Orešković, koji se nisu pojavili na obilježavanju Dana antifašističke borbe u Brezovici“.

TITA NIJE MOGUĆE IZBRISATI IZ HRVATSKE POVIJESTI

♦Svečana akademija održana je u povodu obilježavanja pobjede nad fašizmom i oslobođenja Zagreba te Dana Europe održana je 8. svibnja u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu. Svečanost su organizirali Savez antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske i Grad Zagreb i to je bila najviša razina kojom je u Republici Hrvatskoj obilježen Dan pobjede nad fašizmom i Dan Europe

Franjo Habulin

Predsjednik SABA RH **Franjo Habulin** istaknuo da je antifašizam, koji je porazio fašističke snage u Drugom svjetskom ratu, temelj Hrvatske i Europe i izrazio žaljenje što nitko od vodećih hrvatskih dužnosnika nije naznačio ovom skupu, dodavši da su se neki od njih ispričali zbog ranije preuzetih obaveza, te je ironično izrazio nadu da će oni „danас učiniti veliku stvar za hrvatski narod“.

Devetog svibnja 1945. godine u jednom od predgrađa Berlina, predstavnici njemačke Vrhovne komande ratificirali su akt o bezuvjetnoj kapitulaciji svih njemačkih oružanih snaga. Zbog toga se taj dan i obilježava kao Dan pobjede. Dan pobjede nad fašizmom označio je istodobno i uspješan završetak Narodnooslobodilačke borbe.

Posljednji ratni izvještaj objavljen je u tisku 17. svibnja 1945. godine. Izvještaj je stigao iz Vrhovne komande JA i nosio je datum 16. svibanj. Njegov sadržaj je, za razliku od dotadašnjih „raporta“ o završnim operacijama za oslobođenje zemlje, bio vrlo kratak: „Prestao je organizirani otpor neprijatelja pred našim trupama, završava se razvođanje i uništavanje manjih, raštrkanih neprijateljskih grupa“, pisalo je na prvim stranicama listova koji su tada izlazili. Borbe na našem ratištu trajale su, dakle, sve do 15. svibnja 1945. godine, kada su jedinice jugoslavenske armije u području Črna Mežice, u blizini slovensko-au-

strijske granice, prisilile na kapitulaciju cjelokupnu njemačku grupu armija „E“ na čelu s general-pukovnikom Alexanderom Löhrom, ratnim zločincem, koji je, pored drugih zločina, u travnju 1941. bombardirao Beograd.

Dan pobjede nad fašizmom - Dan Europe

Dan pobjede nad fašizmom, 9. svibnja – obilježava se i slavi i kao Dan Europe. Na taj dan je 1945. godine kapitulirala nacistička Njemačka koja je pokrenula krvavi svjetski sukob u kojem je poginulo gotovo 60 milijuna ljudi.

Nakon sloma Njemačke i njezinih saveznika, konačno je zavladao duži period mira, a Europa je dobila svoje današnje granice. Moderna Hrvatska je nastala na temeljima antifašizma, a od 2013. godine je i punopravna članica Europske unije.

Devetog svibnja 1950. godine Robert Schuman, tadašnji ministar vanjskih poslova Francuske, predstavio je svoj prijedlog formiranja Europske zajednice za ugljen i čelik. Ovaj prijedlog, poznatiji kao „Schumanova deklaracija“, smatra se početkom formiranja Europske unije. Danas se deveti svibnja, uz hi-

mnu i zastavu, uzima kao europski simbol. Vijeće Europske unije je u Milanu 1985. godine donijelo odluku kojom se 9. svibnja obilježava kao „Dan Europe“.

U Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu je održana svečana akademija u povodu obilježavanja pobjede nad fašizmom, oslobođenja Zagreba te Dana Europe.

Antifašizam je temelj Hrvatske

Franjo Habulin, predsjednik SABA RH, istaknuo je da je antifašizam temelj Hrvatske i Europe. Podsetio je da je Treće zasjedanje ŽAVNOH-a 1944. u Topuskom donijelo Deklaraciju o osnovnim pravima naroda i građana Demokratske Hrvatske, ali i utemeljilo Federativnu Državu Hrvatsku, što je temelj današnje Republike Hrvatske.

- Naši su korijeni u Narodnooslobodilačkom ratu i mir se ne može graditi lažima, da se snage poražene u Drugom svjetskom ratu proglašava pobjednicima, a pobjednike poraženima. Pokušaj izjednačavanja fašizma i komunizma služi za opravданje ustaštva i njegovih zločina, ali su te dvije ideologije suprotnе, kazao je Habulin. Naglasio je da je na tom putu bilo zastranjivanja i masovnih likvidacija onih koji su produžili rat

Svečana akademija održana je u Hrvatskom narodnom kazalištu

kada je u cijeloj Europi već bio mir, ali je dodao kako su nažalost u Hrvatskoj sve glasniji oni koji se protive antifašizmu i dovode u pitanje Republiku Hrvatsku. Antifašizam je povela Komunistička partija na čelu s Josipom Brozom Titom, i njega nije moguće izbrisati iz hrvatske povijesti, rekao je Habulin. Lijepa naša domovina, čiju smo himnu čuli, ne slavi samo prirodne ljepote nego i povijesne i humanističke vrijednosti na kojima je utemljena Hrvatska.

Dragan Markovina

Potom se prisutnima obratio povjesničar **Dragan Markovina** koji je kazao kako je krajnje vrijeme da se u Hrvatskoj prestane raspravljati o tome je li Jasenovac bio logor smrti ili nije, te jesu li ustase ili partizani bili na pravoj ratnoj strani. Te su stvari odavno jasne, kao što je jasno da su vrijednosti socijalne pravde te bratstva židovskoga, sprskog i hrvatskog naroda, uspostavljene i obranjene u Narodnoslobodilačkoj borbi, neke od najvrjednijih koje su stvorene na jugoslavenskim prostorima.

Tužno je, kazao je Markovina, što se u današnjoj Hrvatskoj to dovodi u pitanje, i što u vlasti imamo ministre koji rade suprotno tim vrijednostima. Krajnji je čas da se atmosfera u Hrvatskoj promijeni, što neće biti lako, ali nadu ulijeva otpor onih koji se zuzimaju za vrijednosti antifašizma, kazao je Markovina, završivši govor porukom 'Smrt fašizmu, sloboda narodu', što je izazvalo pljesak okupljenih.

Skup je pozdravio gradonačelnik Grada Zagreba **Milan Bandić** koji je govorio i kao izaslanik Predsjednice Republike. Na skupu se čulo i nekoliko glasova negodovanja na spominjanje imena predsjednice Kolinde Grabar Kitarović. Bandić je reagirao pozivajući nezadovoljnike „da poštuju demokraciju i Predsjednicu, jer je institucija“ te da „svake četiri godine imaju pravo birati predsjednika“. Na kraju je ipak dobio

Milan Bandić

pljesak, jer je antifašističkom pokretu priznao povijesne zasluge i kazao kako se one, usprkos poslijeratnim zastranjnjima, ne smiju umanjivati.

„Antifašizam je civilizacijska stečevina, to je pravo izbora, to je pitanje slobode. Biti antifašist znači prije svega biti slobodan“, zaključio je Bandić.

U programu na svečanoj akademiji u Hrvatskom narodnom kazalištu sudjelovali su Simfonijski puhački orkestar Oružanih snaga RH, članovi zbora HNK te drugi glazbeni i dramski umjetnici.

Snažan antifašistički pokret

Zagreb su 8. svibnja 1945. godine oslobodile jedinice 10. korpusa zagrebačkog i 1. i 2. armije. Dodajmo da su prvi partizanski odredi 2. operativne zone Hrvatske formirani 1941; 13. proleterska brigada „Rade Končar“ (osnovana u Žumberku krajem 1942.), brigade i divizije 10. zagrebačkog korpusa (formirane 1943. i 1944.) – bile su pretežno sastavljene od Zagrepčana.

Davne 1975. godine (16. rujna), na svečanoj sjednici Gradske skupštine, Josip Broz Tito je predao Gradu Zagrebu Orden narodnog heroja, kojim ga je odlikovao u povodu 30. obljetnice oslobođenja, naglasivši pritom da taj orden simbolizira priznanje svim učesnicima revolucionarnih zbivanja, svima koji su doprinijeli pobjedi, a posebno onima koji su u toj borbi hrabro i nesebično dali svoje živote.

Završno razdoblje u razvoju Narodnooslobodilačke vojske Hrvatske počinje 1. siječnja 1945. godine formiranjem 1., 2. i 3. armije i traje do 1. ožujka kada je formirana Jugoslavenska armija, a time

Trnjanski kriješovi okupili 5.000 građana

U organizaciji Mreže antifašističnog Zagreba na obali Save kod Mosta slobode u Zagrebu zapaljeni su Trnjanski kresovi.

Tradicija Trnjanskih kresova bila je zaboravljena u protekla dva desetljeća sve dok je Mreža antifašističnog Zagreba prošle godine, na 70. obljetnicu oslobođenja glavnog grada Hrvatske, nije vratila na obale Save.

„Dolaskom partizana 8. svibnja 1945. godine Zagreb je oslobođen.

Bila je to pobjeda koja je obećavala mnogo, ponajprije rodnu ravnopravnost, besplatno i svima dostupno obrazovanje, solidaran i svima dostupan zdravstveni sustav te starost bez materijalne nesigurnosti“, naglašeno je u proglašu Mreže antifašističnog.

Na ovogodišnjem događanju okupilo se oko 5000 sugrađana i sugrađanki čime su antifašističnje, kako kažu, jasno poručile da fašizmu nema mesta na zagrebačkim ulicama.

prestala postojati NOV Hrvatske. Na svoj način se ovo razdoblje pomjera sve do 19. svibnja 1945. kad je prestao postojati Glavni štab Hrvatske.

Kada je u proljeće 1945. godine počela definitivna ofenziva za oslobođenje Jugoslavije, a time i federalne Hrvatske, jednu od najjačih i najbolje organiziranih oružanih snaga imala je NOV Hrvatske. Ukupni broj boraca i starješina NOV Hrvatske (koja je 1. ožujka 1945. zvanično ukinuta) iznosio je 199.883. Toliku vojsku nije imala niti jedna druga federalna jedinica na kraju rata.

NOV i POH počeli su se stvarati u posebnim teškim uvjetima okupacije i ratnog vihora 22. lipnja 1941. kad je osnovan Sisački partizanski odred, prvi u okupiranoj Jugoslaviji. Od tog odreda do kraja rata, na teritoriju Hrvatske formirala se snaga od pet korpusa, 17 divizija, 70 brigada (od kojih sedam proleterskih), 150 partizanskih odreda. Imala je partizansku mornaricu na Jadranu, eskadrile partizanske avijacije i druge dijelove svremene armije. Ona je vodila borbe i velike operacije sa 42 njemačke svremene divizije i još 23 divizije fašističke Italije, vojske NDH i četnika Draže Mihailovića. U ratu je postigla velike borbene učinke, izbacila iz stroja oko 300.000 vojnika fašističkih država, rijedak slučaj u Drugom svjetskom ratu.

B.M.

požega

OKUPLJANJE NA SPOMEN-OBILJEŽJU 6. SLAVONSKOM UDARNOM KORPUSU

Obilježavajući velike obljetnice - 75. godišnjicu ustanka i 72. godišnjicu osnivanja 6. slavonskog udarnog korpusa i 71. godišnjicu pobjede nad fašizmom, članovi Udruge antifašističkih boraca i antifašista Požega organizirali su komemoraciju i položili vijenac uz spomen-obilježje u Velincu. Šesti slavonski udarni korpus osnovan je 1943. godine u Orljavcu, a prvo sjedište njegovog štaba bilo je u Velincu. Uz članove udruge antifašista iz Požege skup je nazočio i zamjenik požeško-slavonskog župana **Miroslav Grozdanić** te predstavnici udruga antifašista iz Pakraca, Lipika, Slatine i Daruvara.

Uz spomenik je **Borivoje Zarić** održao kratki sat povijesti, podsjećajući okupljene na dan osnivanja i djelovanja Slavonskog korpusa u NOB-u, koji je bio značajna vojna snaga na ovom području, koja je u borbama uništila veliki broj pripadnika fašističkih formacija.

- Na ovom području to je bila jedi-

Polaganje vijenaca na Grobnicu narodnih heroja

Delegacija SABH RH u nedjelju prijepodne odala je počast stradalim i preminulim antifašistima položivši cvijeće i vijenac na zagrebačkom groblju Mirogoj: na Zid boli, Grobnicu narodnih heroja i kod Središnjeg križa.

Također, u sklopu obilježavanja pobjede nad fašizmom i oslobođenja Zagreba te Dana Europe, u počast borcima NOR-a i žrtvama fašizma položeni su vijenci i cvijeće na Spomen-području Dotrščina u zagrebačkoj Dubravi.

nica koja je imala i do 30.000 boraca, a u vrijeme NOB-a na ovom području imali su organiziranu cijelu pozadinsku službu, imali svoje vlastite radionice za proizvodnju, elektrane, pruge i željeznicu, poštanske i telefonske veze, bolnice, škole i velika podzemna skladišta, a neprestano na usluzi borbenim jedinicama i narodu Slavonije. Ako tome dodamo i veliki oslobođeni teritorij pod njegovom kontrolom te na njemu organiziranu civilnu vlast,

možemo slobodno reći da je to bila prava mala narodna država u nastajanju – rekao je Zarić. U svom obraćanju Zarić je podsjetio na neprihvatljivu činjenicu da se osim udruga antifašista nitko ne brine za spomenike iz NOB-a, a da se svakodnevno blati tijek i tekovine NOB-a.

Nakon komemoracije i polaganja vijenca druženje je nastavljeno u Strježevici uz kulturno umjetnički program.

R.I.

Središnja proslava Dana antifašističke borbe za cijelu Dalmaciju

•Govoreći na toj svečanosti počasni predsjednika SABA RH Stipe Mesić je naglasio da je Dan antifašističke borbe praznik svih nas: Ja ni na koji način ne umanjujem značaj Domovinskog rata i žrtava koje su pale u njemu, ali da Hrvatska nije postojala kao država, kao federalna jedinica unutar Jugoslavije, naši branitelji ne bi imali što braniti

Središnja proslava Dana antifašističke borbe za cijelu Dalmaciju održana je 21. lipnja u Tisnom na otoku Murteru, a u njoj je uz predstavnike lokalnih antifašističkih udruga sudjelovalo i počasni predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Hrvatske i bivši hrvatski predsjednik **Stipe Mesić**.

Na ovaj skup je organizirano stiglo 12 autobusa s antifašistima iz cijele Dalmacije i Hrvatskog primorja koji su djelovali na svečanosti i položili vijence pred spomenikom borcima NOR-a i žrtvama fašizma. Vjenac je položio i načelnik općine Tisno i saborski zastupnika **Ivan Klarin**. U

Narodnooslobodilačkoj borbi poginulo je 108 partizana iz Tisnog, a još 34 Tišnjana koji nisu bili partizani ubijena su u odmazdama okupatora.

Mesić je u svom obraćanju pozvao na poštivanje njihove žrtve, bez koje danas ne bi imali slobodu, kao ni bez žrtve svih drugih koji su pali u Narodnooslobodilačkoj borbi i u Domovinskom ratu.

– Drago mi je da sam ovdje s vama u predvječerje Dana antifašističke borbe, državnog praznika, velikog i značajnog datuma cijele Hrvatske i svih njenih građana. Znam da neki tako ne misle, ali kada bi razmislili, kada bi se suočili s povijesnim činjenicama, morali bi priznati da današnje samostalne Hrvatske ne bi bilo da nije bilo Narodnooslobodilačke borbe. I onda bi shvatili da je 22. lipnja i njihov praznik. Doista, praznik svih nas. Ja ni na koji način, naravno, ne umanjujem značaj Domovinskog rata i žrtava koje su pale u njemu, ali da Hrvatska nije postojala kao država, kao federalna jedinica unutar Jugoslavije, naši branitelji ne bi imali što braniti u trenucima suočavanja s Miloševićevom agresijom. Mislim da je to potrebno ponoviti upravo danas,

pogotovo s obzirom na društvenu klijmu kakva je stvorena u Hrvatskoj u posljednjih nekoliko godina. Obilježava-

koliko stotina antifašista iz Splita, Trogira, Zadra, pa i Rijeke. Među njima su bili i branitelji iz Domovinskog rata, te je predsjedniku Udruge dragovoljaca i veterana Domovinskog rata Tisnog **Slavku Marovu**, među ostalima, uručeno priznanje Udruge antifašističkih boraca i antifašista za iznimski doprinos očuvanju antifašističke tradicije.

– Ti mladi Tišnjani koji su ginuli u partizanima tijekom Drugog svjetskog rata nisu tamo išli ni zbog kakve ideologije i oni ne mogu odgovarati za ono što su neki drugi počinili u ime ideologije. Oni su se odupirali okupatoru, za

hrvatsku slobodu, jednako kao i mi 1991. godine i ne bi bilo pravedno ni da se nas proziva za ono što su neki napravili u ime slobode koju smo izborili, komentirao je Marov.

U najavi skupa domaćin susreta, tišnjanski načelnik i saborski zastupnik **Ivan Klarin** izjavio je novinarima:

– U Tisnom je svake godine središnja proslava Dana antifašističke borbe za područje otoka Murtera, a ove godine smo preuzele organizaciju proslave za cijelu Dalmaciju, tako da očekujemo između 700 i 800 ljudi. Otok Murter je u vrijeme Narodnooslobodilačke borbe protiv fašizma i nazizma dao čak 500 mladih života, muškaraca na granici djeće dobi koji su se borili za istinski pravdu, a protiv najgoreg mogućeg neprijatelja i okupatora hrvatske Dalmacije. Samo Tisno u Drugom svjetskom ratu imalo je preko 400 ljudi u partizanima, od kojih je čak 108 poginulo. Tisno se nikad nije odreklo tih ljudi. Spomenik na Trgu tišnjanskih domoljuba nije srušen ni oštećen, niti su poginuli tišnjanskim partizanima oduzeta imena ulica i trgova.

S.T.

U Tisno su došli mnogi antifašisti iz cijele Dalmacije

Predsjednik Udruge dragovoljaca i veterana Domovinskog rata Tisnog Slavko Marov dobio je priznanje UABA za iznimski doprinos očuvanju antifašističke tradicije

potvrđujemo da čvrsto stojimo na jednom od glavnih kamena temeljaca na kojima je sagrađena konstrukcija poslijeratne Europe, rekao je Mesić.

Na skupu u Tisnom, kako prenosi nezavisni portal TRIS, okupilo se ne-

Prije 72 godine ubijeno 269 nedužnih civila

•Savez antifašističkih boraca i antifašista Primorsko – goranske županije i Udruga antifašističkih boraca i antifašista Liburnije organizirali su 30. travnja komemorativni skup "Lipa pamti" povodom 72. obljetnice masakra kojeg su nacisti počinili nad civilima sela Lipe

Skup je održan pod pokroviteljstvom Primorsko-goranske županije i Općine Matulji, a prisustvovalo su mu brojne delegacije slovenskih i hrvatskih antifašističkih udruga, kao i udruga proisteklih iz Domovinskog rata, te načelnici i gradonačelnici iz Istarske i Primorsko-goranske županije, ali i Slovenije koji su položili i vijence ispred memorijalnog muzeja Lipa pamti i spomenika žrtvama u mjestu. Komemoraciji u Lipi prisustvovao je i položio vijenac gradonačelnik Rijeke **Vojko Obersnel** na čelu delegacije u kojoj su bili i zamjenik gradonačelnika **Miroslav Matetić** i pročelnik Odjela za gradsku samoupravu i upravu **Mladen Vukelić**.

Predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Primorsko-goranske županije **Dinko Tamarut** podsjetio je na najveću tragediju sela Lipa, ali je upozorio i na stradanja brojnih sela diljem Primorsko-goranske županije.

„Rane su s vremenom zalječene, ali tuga ostaje. Memorijalni muzej je poruka svima da žrtve nisu zaboravljene. Nažalost, mlađi naraštaji nisu dovoljno upoznati s antifašističkom prošlošću, ali na ovom mjestu sada mogu učiti o stradanjima za slobodu, kako se ovakav strašan zločin više nikada ne bi ponovio“, istaknuo je Tamarut koji je poručio da će Lipa zauvijek ostati simbol ponosa koji će pronositi istinu o pravednoj borbi i antifašističkoj prošlosti ovog kraja.

Vilim Malnar, dopredsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Primorsko-goranske županije podsjetio je na ratne okolnosti, naglasivši da su 1944.

godine nacisti na svom krvavom putu od Istre preko Čićarije do Liburnije ubijali nedužne civile i redom spaljivali sela.

„Vrhunac zvjerstava dogodio se 30. travnja 1944. kada su u nekoliko sati, na najsvirepiji način pobili stanovnike Lipe, a selo opljačkali i spalili“. On je podsjetio da je fašizam u naše krajeve došao dvadesetih godina prošlog stoljeća, ali da je poraz Italije 1943. godine doveo njemačke naciste.

„Oni su u nastojanju da pobijede narodnooslobodilački pokret počinili jezivi zločin nad stanovništvom Lipe“. Malnar je podsjetio i na Domovinski rat naglašavajući da su hrvatski branitelji ponovno oružjem morali braniti isto ono za što su i njihovi preci dali svoj život – slobodu.

Malnar stoga apelira na društvo da se oštro suprotstavi ponovnom buđenju neonacizma i neofašizma, ali i reviziji slavne hrvatske prošlosti.

Okupljeni su tijekom komemorativnog skupa još jednom čuli što se tog krvavog dana, 30. travnja, u maloj Lipi dogodilo. U 15 sati većina stanovnika bila je u selu kada su stigli njemački vojnici i započeli s pljačkom, a već u 16 sati započeo je masakr i paljenje kuća. Na kraju su vojnici okupili preživjele i, lažući da će ih odvesti u logor, odveli ih prema izlazu iz sela. U posljednju kuću u selu nagurali su starce, žene i djecu i žive ih zapalili. U tom pokolju ubijeno je 269 osoba među kojima je posebno puno bilo djece. Živote je izgubilo i 19 partizanskih boraca.

Nakon polaganja vijenaca, kolona je krenula prema spomeniku stradalim

mještanima Lipe koji se nalazi na zgarištu kuće u kojoj su ubijeni.

Predsjednik Mjesnog odbora Lipe **Josip Sinčić** poručio je da je Lipa ustala iz pepela, Lipa pamti i Lipa živi. „Najvažnije je da Lipu i ostala mjesta stradanja posjećuju mlađi. Njihova je dužnost da grade društvo mira i nenasilja, da reagiraju na poruke i simbole mržnje, da se bore protiv nepravde i diskriminacije“, rekao je Sinčić.

„Mlađi moraju reagirati na poruke i simbole mržnje, moraju se boriti protiv nepravde i diskriminacije. Antifašizam je nužnost, ujedno je to i civilizacijska tekovina, a novi naraštaji moraju propagirati i čuvati ideal slobode, solidarnosti i jednakosti“, apelirao je Sinčić naglasivši da bez poznavanja prošlosti nema ni budućnost.

Matuljski načelnik **Mario Ćiković** naglasio je da je antifašizam duboko ukorijenjen u ljudima ovog kraja, štoviše to je dio identiteta.

„To nam nitko ne može otrgnuti i stoga želim vjerovati u to da su profašističke, pronacističke i proustaške tendencije kojima zadnje vrijeme svjedočimo, samo odraz neznanja i nedostatka opće kulture. Moramo stoga mladima ukazivati na činjenicu da Hrvatska počiva na antifašističkim temeljima i da su naši preci odigrali neprocjenjivu povijesnu ulogu. Hrvatske 1991. godine ne bilo bez branitelja, kao ni nakon 1945. bez partizana“, istaknuo je Ćiković koji je upozorio na nužnost ukazivanja na pojave radikalnih politika u Hrvatskoj.

Predsjednik Županijske skupštine **Erik Fabijanić** istaknuo je da je ovo podsjetnik na jedan od tri najveća genocida u 2. svjetskom ratu, po okrutnosti koju su tako okvalificirali i Ujedinjeni narodi. „Ne možemo prešućivati činjenicu da u Hrvatskoj ima puno ljudi na javnim funkcijama koji pred televizijskim kamerama, iz oportunitiza osuđuju sve totalitarne režime. Nakon toga, međutim, odlaze na ustaške derneke. Dakle, derneke istih onih ustaša koji su bili saveznici nacista koji su počinili pokolj u Lipi. Da, Lipa pamti, a mi pamtimmo Lipu“, poručio je Fabijanić.

Svoj je govor završio riječima: „Najvažnije je da mi, i djeca poslije nas, pamtimmo Lipu. Smrt fašizmu, sloboda narodu!“

S.T.

Sudionici svečane komemoracije „Lipa pamti“

OBLJETNICA PROBOJA OBRUČA

♦Na 74. obljetnicu partizanskog probaja iz okruženja na Biljegu, uz počast žrtvama, govornici ukazali na značaj antifašizma kao svjetskog pokreta i civilizacijske vrijednosti, upravo kraj zaboravljenog, nezaštićenog i gotovo do kraja uništenog spomenika na Petrovcu, rad Vojina Bakića

Više od 1200 članova antifašističkih udruga iz Zagrebačke i Karlovačke županije te Cazinske krajine (BiH), ali i borci i mlađi poklonici antifašizma s područja Vojnića, Gvozda (Vrginmosta), Krnjaka i Topuskog na komemorativnom skupu na Petrovoj gori odali su počast poginulim partizanima i žrtvama fašizma, u podnožju zaboravljenog, nezaštićenog i gotovo do kraja uništenog spomenika na Petrovcu, rad kipara Vojina Bakića. Na svečanosti se ni ove godine nisu pojavili predstavnici hrvatskog državnog vrha, od kojih je dobar dio bio u Bleiburgu.

Na snazi povijesni revizionizam

Kako su podsjetili **Mile Knežević**, posljednji preživjeli sudionik probaja na Biljegu i **Vladimir Đurić**, svjedok dogadaja, riječ je o jednoj od značajnijih antifašističkih akcija koja je prije 74 godine donijela spas desecima tisuća proganjениh pripadnika srpskog naroda i partizana.

Na, kako ga je nazvao, katastrofalnan odnos vladajućih prema antifašizmu, ukazao je **Franjo Habulin**, predsjednik SABA RH, naglasivši da je u Hrvatskoj na snazi povijesni revizionizam. Danas se pokušava izjednačiti ustaše i partizane, a to je za nas neprihvatljivo. Ustaše su bili pripadnici fašističkog režima koji u svom programu ima rasne zakone i podrazumijeva progone i ubojstva. S druge strane, antifašizam je civilizacijska vrijednost koja se zalaže za mir i toleranciju. Hrvatska je postala čanicom Europske unije, a ta zajednica je izraz želje da vlada mir. On se ne može izgraditi na obnavljanju fašiz-

ma kao ni na lažima o prošlosti, istaknuo je Habulin i dodao da Hrvatska može bolje, pod uvjetom da se osloboди onih koji uporno ponavljaju laži o prošlosti.

Da je antifašizam trajna vrijednost koja je jednako važna danas kao što je bila i nekada, upozorio je **Zoran Pusić**, predsjednik Antifašističke lige Hrvatske. Često čujemo da budućnost treba graditi na pomirbi djece ustaša i partizana. Nedavno je to rekla i predsjednica RH, misleći da citira predsjednika Tuđmana, a riječ je o originalnom citatu Maksa Luburića. Nitko nema problema s time da se pomire ljudi, ali je nedopustiva pomirba ideologija koje su stajale iza ustaškog pokreta s jedne strane i partizanskog s druge. Često čujemo da se Hrvatska treba okrenuti budućnosti bez raspravljanja o prošlosti. Međutim, budućim generacijama ne smijemo ostaviti nikakve dvojbe o vrijednostima na kojima trebamo graditi Hrvatsku, a one su imanentne antifašizmu – zaključio je Pusić.

Milorad Pupovac, predsjednik SNV i saborski zastupnik okupljenima je čestitao nedavni Dan pobjede i Dan Europe koji je u „Hrvatskoj obilježio samo Savez antifašističkih boraca i antifašista“. Neka nas čuju i oni koji nisu došli na obilježavanje toga dana, ali jesu otisli tamo gdje je poražena jedna od fašističkih vojski. U posljednje vrijeme se u našem javnom prostoru mnogo govori o antifašizmu, ali se malo toga kaže. Jedan govori da je antifašizam floskula pa ga opravdavaju da je to rekao prije nego je postao ministar. Drugi kaže da antifašizam koji njeguju SABA RH i Antifašistička liga nije europski. Tko je od 1941. do 1945. dijelio

antifašizam na europski i neeuropski, na liberalni i neliberalni? Da antifašizam nije bio pluralan i obuhvaćao sve ljude i različite politike, nikada ne bi pobijedio. Antifašizam je bio i ostao pluralan, za preživjele borce, kao i za nas – istaknuo je Pupovac. Dodao je da ovo nije jedini skup koji se održava danas. Jedina razlika je u tome što država nije s nama danas. Predstavnici države su na drugom mjestu i to ne u svojoj zemlji, nego u tuđoj (aludirajući na komemoraciju u Bleiburgu). Ne sa onima koji su branili ovu zemlju, nego s onima koji su počinili zločine i objegli iz nje. Svi nedužni ljudi, bili vojnici ili civilni, koji su nakon Drugog svjetskog rata proganjani i ubijani, zasluzuju da pogremo glavu pred njima. Uvijek ćemo položiti cvijet na mjesto gdje se obilježava njihova patnja i stradanje, ali cvijet nećemo staviti pred znamenje ideologije i države koja ih je povela za ruku i napunila im glave mržnjom da bi činili zločin – kazao je Pupovac.

Proboj trostrukog obruča

Podsjetimo, oslobođenje Vojnića početkom 1942. godine predstavlja najveću pobjedu do tog vremena u Hrvatskoj. Krajem ožujka ustaše upadaju u Petrovu goru vršeći zvjerstva nad civilnim stanovništvom. Sistematsko stezanje obruča počinje 9. svibnja. U obruču se nalazilo 730 partizana i oko deset tisuća civilnog stanovništva u zbjegu. U toku napada 11. ustaška bojna pronalazi objekte Prve partizanske bolnice u Petrovoj gori, ali 80 ranjenika ostaje neotkriveno u zemunicama.

Odlučeno je – krenuti u probaj! Partizanski borci uspješno su okončali akciju. Obruč je probijen! Neprijatelj se povlači iz Petrove gore. Tih je dana stradalo i civilno stanovništvo (usmrćeno je 1300 žena i djece), a u probaju su poginula 23 partizanska borca.

Unatoč masakru nad nedužnim – ženama, djecom i starcima, usprkos spaljivanju sela i pljački sirotinje, neprijatelj nisu uspjeli ovladati Petrovom gorom čak ni u vrijeme velike 4. ofenzive početkom 1943. godine. U razdoblju od 1941. do 1945. godine Petrowa gora postala je grobnicom 1700 boraca i više od 2500 civilnih žrtava.

B.M.

Franjo Habulin: Hrvatska može bolje

Incident za vrijeme polaganja vijenaca braniteljima

Predsjednik HVIDRA-e Dražen Pavlović maknuo vijenac UABA Cetinske krajine i s njega potrgao traku s natpisom

Upovodu 30. svibnja Dana branitelja Sinja i Cetinske krajine na spomen-obilježje u Spomen-parku hrvatskih branitelja Domovinskog rata, ispred zgrade Općine, vijence su položili i zapalili svjeće predstavnici braniteljskih udruga, gradova i općina cetinskega kraja, Splitsko-dalmatinske županije, MORH-a, MUP-a i Udruga antifašističkih boraca i antifašista Cetinske krajine.

No tijekom polaganja vijenaca dogodio se incident. Predsjednik HVIDRA-e **Dražen Pavlović**, zvani Pajo uzeo je vijenac UABA i s njega potrgao traku s natpisom, a potom je otisao u nedaleki Đardin i položio taj isti vijenac na Spomen-kosturnicu palim partizanskim borcima i žrtvama fašističkog terora iz Drugog svjetskog rata. „Ovo je još jedna od provokacija tih antifašista. Tko su oni, uopće mi nije jasno jer ne znam kakvi antifašisti kad nema fašista“ izjavio je.

Prije toga predsjednik sinjskog ogranka UHBDDR-a **Ante Smoljo**, je u otvorenom pismu upitao gradonačelniku **Kristinu Križanac** zašto je pozvala UABA: “Ne želimo se previše baviti poviješću ni povijesnim zbivanjima, ali za nas u UHBDDR-u hrvatska je država, Nezavisna država Hrvatska, međunarodno priznata od mnogih država, postojala i u razdoblju od 1941. do 1945. godine“. Uz to je dodao: „...nećemo dopustiti raznim Fumićima ni pojedinim antifašistima da veličaju Josipa Broza Tita, a pljuju po Nezavisnoj državi Hrvatskoj, te da nakon toga polažu vijence na spome-

nik poginulim hrvatskim braniteljima Domovinskog rata.“

Udruga antifašističkih boraca i antifašista Cetinske krajine Sinj održala je tim povodom 3. lipnja konferenciju za novinare. Konferenciji su nazozili **Stipe Samardžić**, predsjednik UABA Cetinske krajine, **prof. Krešimir Sršen**, predsjednik Zajednice udruga antifašističkih boraca i antifašista SDŽ, hrvatski branitelj i dragovoljac Domovinskog rata, **prof. dr. Josip Milat**, član Predsjedništva Koordinacije udruga antifašističkih boraca i antifašista Dalmacije i hrvatski branitelj, general **Veselko Gabričević**, prvi zapovijednik 126. brigade Hrvatske vojske, **Slavko Đapić**, hrvatski branitelj i dragovoljac Domovinskog rata i jedan od organizatora obrane na području bivše Općine Sinj.

Sudionici konferencije naglasili su da je antifašizam temelj hrvatske države, te da se nalazi u preambuli Ustava RH.

General Veselko Gabričević kazao je da se na svečanosti povodom obilježavanja Dana branitelja Grada Sinja i Cetinske krajine dogodio incident koji ne može služiti na čast hrvatskim braniteljima i puku cetinskog kraja koji su dali neizmjerno veliki doprinos u oslobođanju i stvaranju hrvatske države. Naglasio je da je prvi hrvatski predsjednik dr. Franjo Tuđman Hrvatsku gradio na pomirbi, a ne na podjelama iz prošlosti hrvatskog naroda.

Krešimir Sršen istaknuo je da ovaj događaj u Sinju nije usamljen u Hrvatskoj, te da je antifašizam temelj na kojem se zasniva EU i sve druge prosperitetne zemlje.

„Ovaj događaj je jedna ljaga na čestiti cetinski narod koji je kroz sva stoljeća pokazao najveće vrijednosti za slobodu svojih ognjišta i ovi ljudi nisu to zasluzili, jer oni ljudi atakiraju i na Ustav i na Domovinski rat. Jer kad kažu ‘šta ovi rade među nama’, oni time nanose ljagu na vrijednosti i dostignuća Domovinskog rata, i ako hoćete, na ovaj način su prozvali i vrhovnika i predsjednika RH dr. Franju Tuđmana koji je bio sudionik NOB-a, antifašist, general JNA i koji je ostvario ono što je Radić sanjao, a što je ostvario i Josip Broz Tito u Narodnoj Republici Hrvatskoj, ostvario je slobodnu i neovisnu Hrvatsku.“

Josip Milat smatra da trganje trake i uklanjanje vijenca antifašista koji odađuju počast braniteljima znači negirati pravo antifašista da daju pijetet braniteljima. Taj čin je ocijenio divljačkim i nezamislivim.

„Odgovorno tvrdim da je ovo fašistički čin. Ova Hrvatska je stvorena od svih nas, onih koji su bili na bojištu i onih koji su bili u pozadini, odnosno logistika. Naravno da najveće zasluge pripadaju braniteljima, ali ne onima koji će temeljiti svoju državu na NDH i ustaštvu i ne onima koji će je svojataći da su je sami stvorili, pretvarajući sebe u bogove. U tom smislu ovo je nužno trebalo osuditi. Mi baštinimo antifašizam ne samo zato što je civilizacijska vrijednost, već i zato što on razvija kulturu sjećanja kako se ne bi zaboravilo i još više kako se ne bi ponovilo.“

S.T.

Reagiranje SABA RH

Branitelji ne bi imali što braniti da nije bilo NOB-e

U povodu incidenta u Sinju objavljen je reagiranje SABA RH kojeg je potpisao **Ivan Fumić**:

„U Slobodnoj Dalmaciji od 31. svibnja 2016. objavili ste izjavu g. Dražena Pavlovića-Paje pod naslovom „Što će nam antifašisti kad nema fašista“. Tu izjavu je g. Pavlović dao nakon što je 1. lipnja u Sinju vijenac antifašista položen na spomenik sudionika rata 1991/95, rastrgan i bačen.

G. Pavlović je s jedne strane veličao čistu fašističku tvorevinu NDH, dok je s druge strane obezvrjeđivao Nacionalnooslobodilačku borbu. Zaboravlja da 1991. branitelji ne bi imali što braniti da nije bilo NOB-a.

Ponašanje g. Pavlovića i njegove izjave jasno govore da u Hrvatskoj postoji fašizam. Zar g. Pavlović smatra da je demokratski čin uništavanje spomenika NOB-a,

trganje ciriličnih ploča, trganje i bacanje vijenaca, hvlađenje po zlu poznate ustaške vladavine od 1941.-1945? To mogu činiti samo oni koji se u cijelosti identificiraju sa ustaškom ideologijom i praksom, koja i je fašistička.

Žalosno je što g. Pajo zaboravlja da su za Hrvatsku 1941.-1945. poginuli brojni građani Sinja i Dalmacije, sve redom, Hrvati. Neće priznati da je i dr. Franjo Tuđman, zajedno s cijelom porodicom bio u NOB. Dakle, nije bio sluga fašističko-ustaškog režima, kojeg toliko voli g. Pajo.

Da u Hrvatskoj postoji fašizam, ne potvrđuje samo g. Pajo svojim djelom i radom, već i Vijeće Europe, što Hrvatskoj sigurno ne služi na čast. Na takav dojam sigurno utječe i osobe poput g. Paje, deklariranih hrvatskih nacionalista.“

Sjećanje na legendarnog heroja Radu Končara

• Polaganjem vijenaca u Spomen-parku na Šubićevcu predstavnici antifašističkih udruga iz Šibenika, Splita i drugih gradova, SDP-a te grada Šibenika obilježili su 22. svibnja 74. godišnjicu strijeljanja narodnog heroja Rade Končara i antifašističkih boraca s područja Šibenika, Benkovca, Zadra i Splita

Prema predaji, Radu Končara, jednog od organizatora partizanskih odreda u Hrvatskoj i Dalmaciji, po izricanju smrtne presude upitali su talijanski fašisti, hoće li tražiti pomilovanje, na što je odgovorio „Milost ne tražim, niti bih vam je dao“. Vezali su ga za betonski stup, tako da mu pucaju u leđa, ali je on neposredno pred strijeljanje uzviknuo „Kukavice, pucajte u prsa, živio Tito, živjela sloboda!“ Končar je ubrzo poslije smrti postao jedna od najvećih partizanskih legendi. Već u kolovozu 1942. godine prvi je proglašen Narodnim herojem.

Predsjednik Zajednice udruga antifašističkih boraca i antifašista Šibensko-kninske županije **Zoran Restović** zamjerio je prekrajanje povijesti od strane novokomponiranih domoljuba, koji istinske činjenice pokušavaju zamjeniti lažnima.

– Evo, 70 godina nakon ovih događanja, samostalni, hrvatski, ne talijanski, ne neki tudi Šibenik, prema ovoj istini ponaša se kao prema neže-

ljenom djetetu. Imena i djela Rade Končara, Mate Bujaša i drugih više nisu dovoljno inspirativna za nove generacije, pa se njihova imena na školama mijenjaju, u knjigama ih i ne spominjemo, pa im ulice brišemo i od njih se ograjuđujemo.

Zamjenjuju ih kraljevi bez povjesne važnosti, biskupi bez morala, diletanti bez naučnog znanja, političari bez ikakvog značaja, ali poraženima u Drugom svjetskom ratu to nije dovoljno. Oni bi željeli biti pobednici. Svjedoci smo zamjerivanja istine, mijenjanja istine, falsificiranja povijesti. Svakodnevno se laži izgovaraju

Antifašisti okupljeni u Spomen-parku Šubićevac polazu vijence i cvijeće

bez stida, vjerujući da će mnogo puta izrečena laž postati istina.

Svima koji bi mijenjali, koji zaboravljaju, koji misle da im je došao trenutak, poručujem da u žilama mnogih Šibenčana teče krv istinskih antifašista, Titovih partizana! – poručio je Restović.
S.T.

Pula

Obilježen Dan oslobođenja grada i Dan pobjede nad fašizmom

• Tradicionalnim polaganjem vijenaca na Spomenik palim borcima i žrtvama fašizma Istre u Tito-vom parku u Puli svečano je 9. svibnja obilježen Dan pobjede nad fašizmom. Vijence su položile delegacije udruga antifašističkih boraca i antifašista gradova Istarske županije, predstavnici Grada Pule i Istarske županije

Tomislav Ravnić se u ime Saveza antifašističkih boraca i antifašista Istarske županije prisjetio pobjedničkog dana od prije 71 godinu, čestitavši prisutnima Dan pobjede nad fašizmom i Dan Europe koji se također obilježava na današnji dan. U svom govoru Ravnić je upozorio na zlodjela Drugog svjetskog rata u kojemu su ubijeni milijuni nevinih ljudi. „Rat se vodio u čak 61 od tadašnjih 67 zemalja, a na nama je, posebno na budućim generacijama, da nikada ne zaboravimo nevino stradale“, kazao je Ravnić te je nadodao da se danas provodi svojevršna revizija povijesti protiv koje se treba boriti, kako bi se sačuvale temeljne vrijednosti suživota i multikulturalnosti koje je antifašizam izborio. Na kraju

svog govora Ravnić je pozvao prisutne na minuti šutnje u znak zasluge počasti svim borcima i žrtvama rata.

Prije toga - 5. svibnja su pulski gradonačelnik **Boris Miletić** i predsjednik Gradskog vijeća **Robert Cvek** primili u prostorijama Komunalne palače predstavnike Udruge antifašističkih boraca Istarske županije i antifašista Grada Pule povodom Dana Grada i 71. obljetnice oslobođenja Pule.

Gradonačelnik je čestitao Dan Grada, podsjetivši kako su temelji antifašizma duboko ugrađeni u sve Puljane te kako je jedna od najvažnijih moralnih zadaća prenijeti antifašističke vrijednosti na mlađe generacije. „Ovo je već deseta godina u kojoj kao gradonačelnik našeg grada, imam prilike za-

jedno s vama proslaviti ovaj veliki dan. Želio bih vam se još jednom zahvaliti na toleranciji i suživotu koji ste nam ostavili u nasljeđe“, rekao je Miletić izrazivši želju za ponovnim susretom dogodine.

Livio Blašković se u ime Udruge antifašističkih boraca i antifašista Pule zahvalio Gradu Puli na velikoj podršci u očuvanju uspomene na povijest našega grada. „U vremenu i političkoj situaciji u kojoj smo se trenutno zatekli i više je nego važno da nastavimo putem antifašizma i čuvanja naših vrijednosti, u što svakako spada i čuvanje vrijednosti prava manjina koja se danas uskrćuju ili se pokušavaju umanjiti.“ - podsjetio je okupljene Blašković.

S.T.

Svečana akademija u povodu Dana oslobođenja grada

•Grad Rijeka i Savez antifašističkih boraca i antifašista Primorsko-goranske županije organizirali su 3. svibnja u Pomorskom i povijesnom muzeju Hrvatskog primorja svečanu akademiju u povodu 71. obljetnice Dana oslobođenja Rijeke od fašizma

Govoreći na tom skupu predsjednik SABA Primorsko goranske županije i potpredsjednik SABA RH **Dinko Tamarut** rekao je kako je bitka za Rijeku bila odlučujuća, jer su se njom rješavala vojna i politička pitanja, značajna za uređenje novonastale države. Pazinskim odlukama donesenim u rujnu 1943., potvrđenim od ZAVNOH-a i AVNOJ-a, otuđeni krajevi, Istra, Rijeka, Cres, Lošinj i ostali krajevi trebali su biti vraćeni matici domovini. Borbe za Rijeku počele su 21. travnja 1945. i toga dana oslobođen je Sušak. Borbe su trajale sve do 3. svibnja, kada su oko 13 sati bорci 3. bataljuna 19. divizije slomili posljednji obruč, a Rijeka je oslobođena uz ogromne žrtve. Prilikom povlačenja ostatak neprijateljskih snaga uništio je luku, tvornice i mostove.

„Revizori povijesti negiraju te žrtve, a antifašizam i borbu za slobodu nazivaju floskulom, vraćaju nas u ratnu prošlost, poražene proglašavaju pobednicima, antifašiste gubitnicima. Poučeni događajem iz naše antifašističke prošlosti, poručujemo svima, koji nastoje revidirati povijest, da to neće proći. Antifašizam je naša prošlost, pobjeda i budućnost“, poručio je Tamarut i pozvao uzvanike na minutu šutnje za sve poginule u NOB-u i Domovinskom ratu.

Gradonačelnik Grada Rijeke **Vojko Obersnel** istaknuo je kako Dan oslobođenja Rijeke od fašizma, za sve nas i sudionike NOB ima iznimno značenje

jer je toga dana gradu vraćeno najveće bogatstvo koje jedan narod može uživati, a to je sloboda. „Samo u takvom antifašističkom duhu i okruženju Rijeka je mogla opstati i ostati dosljedna sebi, kao kozmopolitska sredina, otvorenih pogleda, tolerantna i puna poštovanja prema bogatstvu i različitosti rasa, nacije, religije i kultura“, rekao je gradonačelnik.

Obersnel je ponovio da nikada ne smijemo zaboraviti što se događalo u 2. svjetskom ratu i na koji način su ljudi stradavali u provođenju okrutnih rasnih zakona te upozorio na zastrašujuću činjenicu rastućeg profašističkog raspoloženja i oživljavanja ustaške simbolike. „U 2016. godini bismo bezuvjetno trebali slaviti pobjedu nad fašizmom, a ne dvojiti o Nezavisnoj državi

Hrvatskoj i raspravljati je li Jasenovac bio koncentracioni logor ili izletište“, rekao je Obersnel. Gradonačelnik je istaknuo da će građanski odgoj u školama koji će isticati vrijednosti slobode mišljenja i djelovanja imati najveću ulogu u promjeni ove paradigme.

Akademiji su, uz mnoge uzvanike, prisustvovali riječki nadbiskup **Ivan Devčić**, zamjenik župana **Marko Boras Mandić**, pročelnik Ureda Županije **Goran Petrc**, predsjednica Gradskog vijeća Grada Rijeke **Dorotea Pešić-Bukovac**, načelnica PU primorsko-goranske **Senka Šubat**, rektor Sveučilišta u Rijeci **Pero Lučin**, saborski zastupnik **Željko Jovanović**, predsjednik HGK - ŽK Rijeka **Vidoje Vujić** i zamjenik gradonačelnika **Miroslav Matešić**.

S.T.

Protestno pismo ZUABA SDŽ

U ime Zajednice udruga antifašističkih boraca i antifašista Splitsko-dalmatinske županije izražavamo protest, povodom drugog, još strašnjeg, incidenta kojeg su priredili, na Dan državnosti RH, pred zgradom Općine Sinj, kod Spomenika palim hrvatskim braniteljima u Domovinskom ratu, predstavnici sinjske HVIDR-e, na čelu s Draženom Pavlovićem-Pajom. Protetsiramo protiv njihovog nasilnog oduzimanja vjenca i kidanja trake Udruge antifašističkih boraca i antifašista Cetinske krajine, njihovog pretvaranja verbalnog u fizički sukob. Dižemo svoj glas kontra mraka i kontra sile, sramote i ljage koju čine na štetu čestitosti naroda Cetinskog kraja koji to nije zasluzio. Djela ljudi profila Dražena Pa-

OSUDA NOVOG INCIDENTA U SINJU

vlovića-Paje su teški ataci na Ustav RH, na vrijednosti i dostignuća Domovinskog rata i na lik i djelo dr. Franje Tuđmana.

Očekujemo da će institucije zaštititi vrijednosti i dostignuća RH, konačno, procesuirati i sukladno nedjeljima donijeti odgovarajuće mjere, kako se ne bi nešto slično ponovilo. Također, uvjereni smo, da će se sve demokratske stranke naše Splitsko-dalmatinske županije i šire suprotstaviti lovcima na antifašizam koji je bio i ostao svjetska tekovina, svjetonazor i temelj načina življenja u svijetu gdje je zdrav razum neprikosnoven.

Predsjednik ZUABA SDŽ
Krešimir SRŠEN, prof.

Titovi dani s izložbom „Sjećanje na druga Tita“

•U Multimedijalnom centru u Fažani polovinom svibnja ove godine održani su 13. Titovi dani u okviru kojih je bila organizirana i izložba "Sjećanje na druga Tita"

Velik broj gostiju i poštovatelja Josipa Broza Tita okupio se na ovoj već tradicionalnoj manifestaciji koja se održava vezano uz rođendan Josipa Broza i uz nekadašnji Dan mladosti koji se slavio 25. svibnja.

Nakon izložbe u fažanskoj Aleji maslina nastupio je narodni zbor s kulturno-umjetničkim programom, a posebno je svima za oko i uho zapela "drugarica iz Slovenije" koja je otpjevala nekoliko partizanskih pjesama. Na skupu je govorio predsjednik Saveza društava Josip Broz Tito Hrvatske **Jovan Vejnović**, uz poruke kako antifašizam nema alternativu, ali i da se antifašistička fronta treba suprotstaviti fašizaciji države. Na skupu je govorio i nekadašnji Titov savjetnik za sigurnost **Ivan Mišković** koji je u nekoliko navrata poručio kako se prošlost ne može izbrisati.

-Blatiti Tita znači borbu protiv fašizma proglašiti zločinom, a nas pobjednike nazvati zločincima, poručio je Mišković. Predsjednik Saveza udruga antifašističkih boraca Istarske županije **Tomislav Ravnić** naglasio je da su Tito i antifašizam nedjeljivi, osuđujući pritom čin predsjednice Republike koja je uklonila Titovu bistu iz svog ureda. Uz poruke "No pasaran" i prošlost se ne može izbrisati, nastavljeno je zajedničko druženje na kojem su ove godine gostovali i članovi društva "Tito" iz Varaždina i Izole.

-Obilježavat ćemo i dalje ovu manifestaciju da se ne bi zaboravilo da su naši temelji u antifašizmu, rekla je tom prilikom za Glas Istre načelnica Općine **Ada Damjanac**.

-Manifestaciju smo pokrenuli prije 13 godina, svjesni da su Tito i Brijuni igrali važnu ulogu u dijelu fažanske povijesti te da prikažemo kako se tada živjelo. Kasnije je organizaciju preuzezelo Društvo J. B. Tito, ali Turistička zajednica redovno sudjeluje u Titovim danima, poručila je direktorica TZ-a **Melita Peroković**.

Na izložbi su, prema riječima **Velimiru Dragiću**, člana društva, kolezionara i jednog od autora izložbe, postavljene fotografije, biste, predmeti iz Titovog doba. **Giancarlo Moscarda** iz Filatelističkog društva Amfora postavio je izložbu "Tito na poštanskim markama", a TZ Fažane svoju kolekciju fotografija "Tito na fažanskoj rivi".

- "Sjećanje na druga Tita" je objedinjena izložba tri posljednje izložbe. Obilježili smo i okruglu obljetnicu prve Brionske

Sudionici tradicionalne manifestacije Titovi dani u Fažani

regate 1956. pa smo predstavili i puno materijala s tog događaja, a izložene su i novine od 4. svibnja 1980., kada je umro Tito, rekao je Dragaš.

- Moramo biti svjesni da su partizani s drugom Titom stvorili hrvatsku državu, a da je u Domovinskom ratu ona obranjena, poručio je **Martin Matošević**, bivši i počasni predsjednik Zajednice društava J. B. Tito, a aktualni predsjednik zajednice J. B. Tito Istre **Josip Hrvatin** je naglasio da najviše društava djeluje u Istri, njih 12, od ukupno 23, koliko ih je u cijeloj Hrvatskoj. Među brojnim organizatorima i sponzorima, u manifestaciji kao pokrovitelj sudjeluje i Istarska županija.

Otvorenie izložbe fotografija i bista, koju su za Titove dane u Fažani, postavili kolekcionar Velimir Dragaš i lokalna Turistička zajednica na Titovoj rivi, bila je prilika da Fažanci i opet podijele sjećanja o susretima s Josipom Brozom. Dio izložbe TZ-a zatvoren je nakon par dana, dok se Dragašev postav mogao razgledati do 25. svibnja - nekadašnjeg Dana mladosti, Titovog rođendana.

Brzo su se među panoima poveli razgovori i prisjećanja na trenutke s Maršalom u susjedstvu. Jer Tito je, tvrde Fažanci, bio veliki državnik, ali pristupačan i skroman u kontaktima s mještanima.

- Tito je dio naše lokalne povijesti. Pa poznate su te priče da je Tito bježao s otočka i družio se s našim ribarima, rekao je **Mitar Gavočanov**, općinski koordinator za sport i kulturu, i načeo temu za koji mnogi drže da je samo urbana legenda.

Osim što je u svojoj ljetnoj rezidenciji ugošćavao svjetske državnike poput etiop-

skog cara Hailea Selassija, Che Guevaru, Fidela Castra, članove europskih kraljevskih kuća ili svjetske dive, poput Sophije Loren ili Elizabeth Taylor, on je u Fažani živio i jedan običan život, koliko je život vođe nesvrstanih mogao biti običan. Družili su se Fažanci i s njim, ali i s njegovim suradnicima, poput general-pukovnika Koče Popovića. Njega su navodno mještani poštivali jer je bio skroman, uvijek u istom kaputu. "Nije bio šminker", čujemo komentar. Među mještanima su dobro ko-tirali i Edvard Kardelj i njegova supruga Pepca, kao sasvim pristupačni ljudi. Dok je, kako kažu, Jovanka bila ljubomorna na žensko osoblje, Tito se rado zanimao za obitelji zaposlenika na otočju, kako su sa zdravljem, pa i pomagao savjetom.

-Tito je bio iz naroda. Često je prolazio Fažanom, a mi smo ga pozdravljali, kao jednog od naših, kaže jedan stariji gospodin-drug. A da je Tito blizu i da stiže, znali su po snažnim i bučnim dizel-skim motorima jahte "Podgorka".

Na otočju su radili i Fažanci, ali su dolazili i iz drugih krajeva, stvarala se prijateljstva, sklapali brakovi... U Titovoj rezidenciji bilo dosta Labinjanki i Labinjana. Na jednoj slici Tito pozira s osobljem svoje rezidencije.

-Tita sam prvi put video kad sam imao svega dvije godine. Posjetio bi nas u vrtiću i donosio bombone. Dok je čekao Jovanku na rivi i mi smo čekali s njim. Bio je pravi čovik i zato smo mi Fažanci uvijek za Tita, kaže **Franko Chersin**, fažanski poštarski mirovinski poštar koji u mirovini uživa već tri godine, i ne propušta Titove dane - ni pod razno.

PROSVJEDNI SKUP PROTIV INICIJATIVE ZA PROMJENU IMENA TRGU MARŠALA TITA

•Na Trgu maršala Tita u Zagrebu održan je prosvjedni skup protiv inicijative za promjenu naziva toga trga, ali i svih drugih trgova i ulica diljem zemlje koje nose Titovo ime

Usubotu, 28. svibnja, nakon okupanja u Kumrovcu, u popodnevnim satima na Trgu maršala Tita u Zagrebu, u organizaciji SABA RH i Saveza društva „Josip Broz Tito“ Hrvatska, upriličen je prosvjedni skup protiv promjene naziva toga trga, ali i svih drugih trgova i ulica diljem zemlje koje nose Titove ime. Skup je potaknut višegodišnjim nagovještajima i inicijativama usmjerenim na promjenu imena toga trga, a organiziran je s ciljem kako bi se zagrebačkoj Gradskoj skupštini i građanima Zagreba uputila poruka da ne mijenjaju naziv trga nazvanog po čovjeku koji je odigrao značajnu ulogu u povijesti Hrvatske – poručili su moderatori **Vili Matula**, dramski umjetnik, **Daniel Ivin**, član Savjeta SABA RH i **Jovan Vejnović**, predsjednik Saveza društva „Josip Broz Tito“ Hrvatske.

Kako su pred više stotina nazočnih na protestnom skupu istaknuli nje-

govi moderatori – razlog okupljanja nije iskazivanje nostalгије za prošlim vremenima. Ovdje smo samo i jedino zbog istine. Neki povjesničari predstavljaju Tita kao monstruma, zločinca i bezdušnog diktatora kojemu je na pamet bio samo luksuz, neki se trude ne bi li pronašli što više masovnih grobnica za koje unaprijed „znanju“ da su to žrtve komunizma. Tita se optužuje za likvidiranje zarobljenih ustaša i domobrana nakon Bleiburga, no poznate su njegove dvije zapovijedi s kraja rata u kojima inzistira da se sa zarobljenicima postupa u skladu s međunarodnim pravom. Da Titovi partizani nisu oslobođili Hrvatsku, branitelji ne bi imali što braniti, jer Hrvatske ne bi ni bilo.

Obnovljene inicijative da se Titovo ime izbaci sa svih javnih mesta u Hrvatskoj te da se zakonom zabrani crvena zvijezda nije samo ideja tek marginalnih desničarskih skupina. Takvi su zahtjevi povezani s aktual-

nom vlašću. Titove obale su ukinute u Zadru i Splitu, u Šibeniku umjesto ranije Poljane maršala Tita – od prošle godine naziv je Poljana. U Hrvatskoj je 15 gradova u kojima ulice i trgovi nose Titovo ime. Većina gradova čije ulice imaju Titovo ime je u Primorju i u Istri gdje je na vlasti lijeva opcija. HDZ ne može Tita izbaciti čak i u gradovima u kojima ima svoje gradačelниke, primjerice u Karlovcu, Zaprešiću, Velikoj Gorici...

I danas u 17 zemalja svijeta, od kojih su neke i 20 puta veće od Hrvatske, u njihovih 57 gradova, od New Delhija, Kaira, Moskve, Londona, Washingtona, Ciudad Mexica, Sao Paola, Lusake, Adis Abebe, Parme, Omska... – ulice i trgovi s ponosom nose ime maršala Tita. Dodajmo, da su samo dvije osobe iz Hrvatske s najvećim brojem ulica u svijetu, nazvanim njima u čast: **Josip Broz Tito** i **Nikola Tesla**.

B. M.

I KARLOVČANI ZA OČUVANJE NAZIVA S TITOVIDIMENOM

Nekoliko dana nakon skupa održanog u Zagrebu karlovački su antifašisti organizirali potpisivanje peticije da Trg maršala Tita u Zagrebu i dalje ostane istog naziva. Za potpisivanje su izabrali simbolično mjesto, Trg Josipa Broza u Karlovcu, jer se njihov zahtjev zapravo odnosi na sve ulice i trgove s Titovim imenom. Potpisivanje je organizirano i u drugim gradovima u Hrvatskoj. Na štandu za prikupljanje potpisa, predsjednik karlovačke Udruge antifašista **Mirko Miladinović** je rekao da je odluka o tome donesena u Kumrovcu na obilježavanju Dana mladosti. Ne možemo se odricati povijesti i ne možemo je mijenjati. Ustavom Republike Hrvatske antifašizam je zagarantiran, kao svjetska i civilizacijska tekovina, život hrvatskog naroda bez mržnje, s puno tolerancije i puno odričanja. Mi možemo govoriti i biti nezadovoljni, ali povijest se ne može izbrisati, a tako i ono što je taj čovjek napravio

Prikupljanje potpisa u Karlovcu

za Hrvatsku kao vojskovođa i državnik. Inicijatorima promjene naziva poručuju da bi bilo bolje da se bave mijenjanjem sadašnjeg stanja u Hrvatskoj, a ne mijenjanjem naziva ulica

i trgova. Uz to, dodao je, mijenjanje adrese iziskuje i nove dokumente, što je dodatni trošak za ionako osiromšeni narod.

K.S.

Počast herojima legendarne bitke na Sutjesci

•Na Tjentištu u Bosni i Hercegovini 11. lipnja ove godine svečano je obilježena 73. obljetnica bitke na Sutjesci poznate i kao Peta neprijateljska ofenziva koju su Nijemci nazvali „Operacija „Schwarz““

Program na Tjentištu je započeo oda-vanjem počasti minutom šutnje palim borcima Narodnooslobodilač-kog rata u ovoj najtežoj bitci u Drugom svjetskom ratu, a zatim su delegacije iz svih država s područja bivše Jugoslavije, položile vijence i cvijeće na spomen-kosturnicu.

Bitka na Sutjesci predstavlja najslav-niju bitku u Drugom svjetskom ratu kada je u Dolini heroja na tisuće boraca izgubilo svoje živote - kazao je predsjed-nik Saveza antifašista i boraca narodno-oslobodilačkog rata u BiH (SABNOR) Bakir Nakaš povodom obilježavanja 73. godišnjice ove legendarne bitke.

Tradicija obilježavanja nikada neće prestati

- Tradiciju obilježavanja nikada nećemo zaboraviti i danas su svi antifašisti i članovi boračkih organizacija koje baštine tradiciju NOR-a iz BiH, Hrvatske, Slovenije, Crne Gore, Makedonije i Srbije na prigodan način obilježili i ovu go-dišnjicu, rekao je Nakaš. Oni koji su bili ovdje, uvjerili su se da "na neki način Jugoslavija te bratstvo i jedinstvo još žive, bez obzira na posljednja ratna dešavanja" izjavio je Nakaš.

Bitka na Sutjesci vođena je od 15. svibnja do 15. lipnja 1943. i bila je odlučujuća bitka pete neprijateljske ofan-

zive. Gotovo 127.000 njemačkih, talijanskih, bugarskih vojnika i ustaša, uz podršku 300 aviona, u obruču je držalo 22.000 partizana radi potpunog unište-nja. Prva proleterska divizija 10. lipnja 1943. probila je neprijateljski obruc na Sutjesci, a bitka je završena 15. lipnja 1943. godine probojem glavnine snaga NOVJ u Bosnu. Ukupno je stradalo oko 7.500 partizana, više od trećine boraca koji su ušli u ovu bitku s daleko nadmoć-nijim neprijateljem.

Nakon polaganja vijenaca i cvijeća i odavanja počasti herojima Sutjeske, uslijedilo je kratko obraćanje predstavnika antifašističkih organizacija.

Član Predsjedništva Saveza antifašističkih boraca i antifašista RH i predsjednik UABA Šibenik Zoran Restović bio je službeni izaslanik SABA RH i govorio na skupu na Tjentištu.

„Prije 73 godine na ovim područjima Titovi partizani vodili su bitke, ne samo za svoju budućnost, nego i za budućnost naraštaja koji dolaze.

Heroji Sutjeske nisu vodili računa tko je Srbin, Hrvat, Musliman, Crnogorac, tko je Šumadinac, Hercegovac ili Dalmatinac jer su bili antifašisti, u borbi protiv nacifašista, svih boja i nacija.

Ne prvi put, i ovdje su se borili protiv Nijemaca, Talijana, Bugara, ustaša i četnika koji su sa svojih 127.000 vojnika pokušali uništiti 22.000 partizana među kojima i 3.500 ranjenih i bolesnih bora-ca“, rekao je Restović.

Od ukupno 7.500 poginulih više od 4.100 je bilo iz Hrvatske

Od ukupno poginulih 7.500 parti-zanskih boraca, njih više od 4.100 bilo je s područja Hrvatske, od čega 3.000 iz Dalmacije. Za spomen i sjećanje su i brojke od 558 poginulih s područja Splita ili 535 poginulih iz grada Šibenika, kazao je Restović i podsjetio da su 63 borca s Malog Iža ili 51 borac iz tada Šibenskog sela Bilica, također poginuli u bitci na Sutjesci. On je istaknuo da je Sutjeska dala 43 narodna heroja.

Nakon Drugog svjetskog rata narodi ih nisu zaboravili, narodi su se ponosili njihovim djelima i njihovim idejama.

„Ali 70 godina nakon rata, njihova djela više nisu dovoljno inspirativna za nove generacije, pa se njihova imena zaboravljaju, pa ih u knjigama i ne spominjemo, pa se od njih ograjućemo.“

Ali poraženima u Drugom svjet-skom ratu to nije dovoljno, jer ustaše i četnici, oni bi željeli biti pobjednici, oni bi htjeli da se o njihovim djelima pišu knjige, da njihovi koljači postanu najprije nevine žrtve, a onda i heroji, a možda i sveci“, upozorio je Restović i potom zaključio:

„Sve ćešće nam poručuju da su i oni za antifašizam, ali da baš onaj partizanski to i nije bio. Voljeli bi oni da nije, ali on jeste i to velik, ogroman, priznat od čitavog svijeta. I zato mi ne moramo lagati, mi ne moramo izmišljati, jer anti-fašizam Dalmacije, Hrvatske, Srbije, Bo-sne i Hercegovine, Crne gore, Slovenije, Makedonije, čitave Titove Jugoslavije nije bio pokret otpora seoskih straža, on je bio puno više, on je bio budućnost.“

I na kraju, u ime Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske moram istaknuti da ćemo anti-fašizam braniti i obraniti, a svima koji bi mijenjali, koji zaboravljaju, koji misle da im je došao trenutak, poručujem da u žilama mnogih građana Titove Jugoslavije teče krv istinskih antifašista – Titovih partizana. Neka je vječna slava herojima Sutjeske“.

Nakon prigodnih govora predstav-nika antifašističkih organizacija izveden je bogat kulturno umjetnički program koji je podsjetio i na piesme iz NOB-a.

S.T.

Branko Grošeta, Zoran Restović i Krešimir Sršen u delegaciji SABA RH na Tjentištu

U MLADOSTI JE RADOST

•Više od petnaest tisuća ljudi, među njima i neuobičajeno mnogo mladih, iz svih republika bivše Jugoslavije u Titovu zavičaju obilježilo Dan mladosti. Stjepan Mesić, počasni predsjednik SABA RH je rekao da se ne treba samo sjećati Titove uloge u Drugom svjetskom ratu, nego i boriti se protiv današnjeg koketiranja s fašizmom

Nikad otkad je neovisne Hrvatske nije ovako u Kumrovcu bilo. U rodnom mjestu Josipa Broza oko petnaest tisuća poštovatelja Titova lika i djela iz cijele Hrvatske, ali i Slovenije, Bosne i Hercegovine te Srbije okupilo se u subotu 28. svibnja kako bi kao nekad obilježili Dan mladosti. Unatoč tome što većinu okupljenih i dalje čine ljudi stariji od 60 godina, ove godine u Kumrovec je stigao i velik broj mladih. Među njima bilo je puno onih koji su se rodili nakon Titove smrti, a do Kumrovcu su potegnuli i njegovi mlađi štovatelji iz Italije.

Topao je svibanjski dan u Titovu zavičaju, a oblaci prekrivaju pitome zagorske brege. Prva kumrovečka kuća izgrađena od opeke, za razliku od okolnih „hiža“ mazanki – brvnara oblijepljениh zemljom, neposredno uz potok Skrni, u središtu sela koje se u povijesnim spisima spominje već u 15. stoljeću, dostojanstveno nosi svoje godine. I brončani

Počasni predsjednik SABA Stipe Mesić pozdravljen je burnim pljeskom

Tito, spomenik – poznato djelo Antuna Augustinčića, kao i „štagalj“, čitav kompleks etno-naselja, izdržavaju „paljbu“ foto-aparata i kamera te znatiželjne poglede posjetilaca. Pred Titovim spomenikom, buketi cvijeća i vijenci, a naspram kuće svečana pozornica.

Ljubav koja ne prestaje

U malom dvorištu Titove rodne kuće trešnja, bujni kesten, cvijeće... A u sjenovitoj „hiži“ rukom i ljubavlju vezene maršalske oznake na ljetnoj uniformi od paname, ljeskaju zlatnim sjajem. Sli-

ke, dokumenti i drevni namještaj, zipka, zidana peć, kolovrat, ambient seoskog kućanstva iz 19. stoljeća ili možda 18, tko zna... Povorka ljudi. Djeca i mlađe... Marame oko vrata. Đaci, umirovljenici, ratnici i Titovi suborci... svi strpljivo čekaju da zavire pod svodove oblijepljene „hiže“ u čijoj su najmanjoj prostoriji – u „štiblici“, rođena i Titova braća i sestre – Martin, Dragutin, Stjepan, Matilda, Vjekoslav i Terezija. Većina znatiželjnika želi na samom vrelu povijesti upotpuniti svoje znanje o vjerojatno najpoznatijem selu u Hrvatskoj, o obitelji Broz koja je u dolini „zelene Sutle“ na cesargradski feudalni posjed, u to vrijeme najveći u Hrvatskoj, doselila 1554. godine.

Posjetiocu obilaze Kumrovec, od „hiže“ do pučke škole, od kovačnice Brozovih do drugih sadržaja Starog sela i „Zdenca radosti“, jedinstvenog i zajedničkog spomenika – djela djece i umjetnika. Mnoštvo ljudi sjetno razmjenjuju misli o Titu i upotpunjuju vlastitu predodžbu o njegovom životu i djelu.

„Internacionala“ (u izvedbi zagrebačkog Partizanskog zbora). Skup je započeo „Lijepom našom“. Jadnicima, slabićima koji žele izbrisati Titove ime s trgova i ulica poručujemo – neće proći. Neki bi ga sad proglašavali zločincem, a on je samo želio bolji svijet bez pljačke i otimačine, bez izrabljivanja ljudi - čitao je na pozornici „uvodno slovo“ Dubravko Sidor, dramski umjetnik i moderator programa. Dragutin Ulama, načelnik općine Kumrovec, njavio je pak da će,

Više od 15.000 ljudi na svečanosti u Kumrovcu

- U RADOSTI JE MLADOST

ako bude trebalo, Titove štovatelje zvati u „obranu Kumrovcu“, obistine li se na jave da će u Hrvatskoj biti zabranjeno veličanje njegovog lika i djela, kao i isticanje antifašističkih simbola.

Jovan Vejnović, predsjednik Saveza društva „Josip Broz Tito“ Hrvatske, istaknuo je kako mi nismo zarobljenici prošlosti. Ako za nečim žalimo to je prije svega samo zbog toga što nam nije danas bolje nego u prošlim vremenima. Naša bivša država bila je ugledan član međunarodne zajednice. Bila je jedna od utemeljitelja pokreta nesvrstanih, snažnog faktora mira, stabilnosti i ravnoteže snaga u svijetu o čemu su dvije velike sile itekako vodile računa. Pa s Tитom su se konzultirali i tražili od njega savjet vođe obje velike sile. Kad možemo očekivati da će to od čelnika država sa ovog prostora netko tražiti?

Franjo Habulin, predsjednik SABA RH naglasio je kako se skup u Kumrovcu događa i zbog onih koji ne znaju, ili ne žele znati tko je bio Tito, koji revidiraju povijest, pa gubitnike prikazuju kao pobjednike, a pobjednike nazivaju zločincima. Marginalne desne stranke i dio katoličkog klera bi izopćili Tita iz povijesti. Neće u tome uspjeti. Ekstremisti i revizionisti ga mogu izbrisati s trgova i ulica, ali iz povijesti ne!

Ovacije Mesiću

Prisutni su oduševljeno pozdavili izlaganje Stjepana Mesića, bivšeg predsjednika RH i atunalnog počasnog predsjednika Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske, koji je među inim, rekao kako pokazujemo da nas još uvijek itekako ima, i da će nas i dalje biti, jer zastupamo svoje vrijednosti, prije svega istinu o čovjeku kojeg se danas prisjećamo. Je li zločin sjećati se onoga što je bilo, pamtitи vlastite živote, ne odricati se sebe samih? Samo se ništarije i politička strašila mogu okrenuti protiv onoga čemu su do jučer klicali. „Zloduha“, istaknuo je Mesić, treba vratiti u bocu i stvari nazvati pravim imenom, jer drugačije nema budućnosti.

Ustaše su bili zločinci, i svatko tko tvrdi drugačije također je zločinac koji na krivi put navodi mlade, ali i neobrazovane ljude. Je li ikad itko u zapadnoj Europi na odgovornost pozvao Winstona Churchillia ili Charlesa de Gaullea? Ondje se počast odaje palim borcima bez akademskih rasprava je li bila riječ o pobjedi antifašizma ili je zapravo jedan

I muzejska etno-zbirka uvijek iznova privlači pozornost posjetitelja

totalitarni režim zamijenjen drugim. Predugo je u Hrvatskoj trajao ustaški „bal vampira“, zbog kojeg i dalje plaćamo cijenu, država se pravi kao da se ništa ne događa, a djeci se, kazao je Mesić, prikazuju filmovi s falsificirnim povijesnim činjenicama.

Naš je zadatak oduprijeti se mržnji i ksenofobiji, ponavljanju mračne prošlosti. Ako vas napadaju i četnici i ustaše, budite zadovoljni – na pravom ste putu, zaključio je Mesić.

Dan mladosti i radosti

„Ja sam, kad sam završio osnovnu školu“, stoji danas zapisano Titovo sjećanje u rodnoj kući, „poželio da odem iz sela, jer sam već tada vidio da za mene tu nema života. Htio sam da odem u svijet, i otisao sam“. Još nije bio izišao iz kratkih hlača, kada je otisao u Sisak, da uči zanat. Šegrtovanje je završio 1910. godine, i odmah krenuo dalje. Pružio je ruku majstoru Karasu, kod kojeg je učio zanat, i otisnuo se u „svijet“. „Hvala za sve. Idem. Moram tražiti svoj put“, rekao je mladi Broz. Bilo je to putovanje u jedno uskovitlano vrijeme. Putovanje u ratove, štrajkove, zatvore, revoluciju. Stvaralačko putovanje koje je 1980. godine prekinuto u ljubljanskoj bolnici.

Tito je u svojoj zemlji mladost proglašio – praznikom. Sve do 1955. Tito je, poslije narodnog mitinga na Trgu Republike u Beogradu, primao nosioce Štafete u Bijelom dvoru. Te godine, održana je prva sportska priredba na Stadionu JNA. Godine 1956., prisustvujući pri-

ređbi na Stadionu, Tito je pred 50 tisuća ljudi izjavio:

– Iako se ovaj dan obilježava kao dan mog rođenja, mislim da bi mu trebalo dati drugčije ime: Dan naše mladosti, dan sporta, dan mlade generacije i njenog daljnog duhovnog i fizičkog razvitka. A mi, stari, uključujemo se u to...

Mladi su prihvatali ovaj prijedlog. Titov rođendan slavi se otad kao Dan mladosti. Poslije toga, svake godine, kretala je jedna štafeta. Po pravilu, iz drugog mjesta. Naredne, 1957. godine, Štafeta je krenula iz Kumrovcu, sljedećeg proljeća s legendarne Sutjeske, zatim – iz Zagreba, s Autoceste bratstva i jedinstva, iz Titovog Užica, Jesenica, Jajca, Skoplja, Titograda, Rudog, ponovo iz Zagreba, zatim sa Đerdapa, iz Drvara, iz sela Landovice kod Prizrena, Kopra, Fruške gore, Kolašina, Titovog Velesa, Labina, Brčkoga, Niša, Ravne na Koroškom, Starog trga (kod Kosovske Mitrovice). Posljednje godine Titova života, Štafeta je krenula iz Novog Sada. Umjeto da je primi na razdrganom Stadionu, kao obično, ovog puta, 8. svibnja u 11 sati i 15 minuta, Štafeta je položena na Titov odar.

Skup u Kumrovcu bio je dostoјanstven, tradicionalna miroljubiva manifestacija u čast antifašizma i vrijednosti suvremene Europe općenito, bez patetika i veličanja Titove ličnosti i djela. Nije to bio skup „jugonaligija“ kako to neki mediji zaključuju. Nostalgija vuče u Kumrovec one starije, ali i jedan dio srednje generacije koji se sjeća razdoblja mira u titoističkoj Jugoslaviji.

B.M.

•Osmi ljetni „Memorijal 26 smrznutih partizana“ na Matić poljani u Gorskem kotaru, u spomen na antifašističke borce Narodnooslobodilačkog rata, koji su stradali u snježnoj mečavi kroz planinski masiv Bjelolasice, održan je 4. lipnja ove godine

Pored spomeničkog kompleksa na lokalitetu Matić poljana kod Mrkoplja okupio se veliki broj građana, antifašista i učenika osnovnih škola s područja Primorsko-goranske županije. Među njima su bili i Slavko Pleše, Franjo Jelušić i Romano Grbac, partizanski borci koji su preživjeli stravični ledeni marš u noći s 19. na 20. veljače 1944. godine. Oni su s puno emocija doživjeli ove susrete, a posebno i zato što se okupio veliki broj mlađih da odaju počast borcima koji su te davne noći prije 72 godine ostali smrznuti u pokušaju dolaska do Mrkoplja. Memorijalu su prisustvovali učenici iz osnovna škola "Rikardo Katalinić Jere-tov" Opatija, "Fran Krsto Frankopan" iz Krka, "Ivan Goran Kovačić" iz Delnice kao i učenici osnovnih škola iz Brod Moravica i Kostrene.

Središnji dio memorijalne svečanosti bio je sat povijesti, namijenjen učenicima tih pet osnovnih škola s područja Primorsko-goranske županije, kojima je, govoreci o strahotama 2. svjetskog rata, predsjednik Županijske organizacije Saveza antifašističkih boraca i antifašista Dinko Tamarut poručio: Ovdje se okupljamo da se podsjetimo na slavne dane i teške žrtve koje su dali naši antifašisti u Narodnooslobodilačkoj borbi za slobodu. Želimo da se takve žrtve više nikada ne bi ponavljale. Zato vas molim da budete vjerni nastavljači onoga što je donio antifašizam i da ostanete nosioci antifašizma u borbi za demokraciju i slobodu.

Ukazujući na važnost antifašističkog nasljeđa u suvremenoj Hrvatskoj, pročelnik ureda župana Primorsko-goranske županije Goran Petrc je tijekom memorijalne svečanosti naglasio kako je antifašizam upisan kao jedna od najvećih vrijednosti suvremene Europe, koja je ugrađena u njezine kao i u temelje i Ustav Republike Hrvatske. Antifašizam znači slobodu i pravo na život, i to ne bilo kakav, već život po vlastitoj mjeri i izboru.

Iako na području Primorsko-goranske županije danas ima više od trideset osnovnih i srednjih škola, samo tri obrazovne ustanove u svome nazivu imaju obilježje razdoblja antifašističke borbe,

Ljetni Memorijal mira na Matić poljani

Sudionici ljetnog memorijala u Mrkoplju

rečeno je na spomen-području Matić poljana, gdje su u sklopu ljetnog memorijala održana i učenička natjecanja u patrolnom trčanju.

Sudionike na skupu je pozdravio i načelnik općine Mrkopalj Ivica Pecavić, a o povijesnom značaju Drugog svjetskog rata govorio je prof. Tvrto Božić. Podsjecajući na dramatične trenutke marša iznova je sve oduševio vitalni Delničan Slavko Pleše (92), jedan od preživjelih boraca koji je prošao marš u kojem je zauvijek aostalo 26 smrznutih partizana. U toj kobnoj noći pored boraca koji su završili u "bijeloj smrti", stotine drugih su ostali s težim ili manjim posljedicama oštре mečave, zime i leda.

Svečana komemoracija održava se svake godine zimi na taj datum - 20. veljače - u Mrkoplju. Sjećanje je to na borce Druge brigade Trinaeste primorsko-goranske divizije NOVJ, koji su se uslijed ekstremno niskih temperatura smrznuli tijekom marša u veljači 1944. godine. Brigada se probijala s područja Drežnica preko Jasenka i Mrkoplja na maršu dugom 52 kilometra. Na Matić poljani postoji spomen-područje „26 smrznutih partizana“ na kojem je 26 stupova od grubo obrađenog kamena vapnenca, koji simbolizira 26 smrznutih partizana. Autor spomen-područja je arhitekt Zdenko

Sila. Od 1962. godine se svake godine na tom mjestu održava „Memorijal 26 smrznutih partizana“, koji je 2004. godine preimenovan u „Memorijal mira“.

Memorijal se već osmu godinu zaredom održava i u lipnju, baš zbog učenika, kako bi im se omogućilo da na mjestu događaja, na Matić poljani, mogu poslušati sat povijesti, susresti se s preživjelim partizanima i nakon toga sudjelovati u sportskom natjecanju, tzv. patrolnom trčanju koje za njih organizira domaćin.

Učenici su položili vijenac i zapalili svjeće, a učenici opatijske Osnovne škole su na svaki spomenik stavili crveni karafil, tako da su se zelenom dolinom Matić poljane zacrvenili karafilni koji su oživjeli cijelu dolinu.

Natjecanje je proteklo u pravom sportskom ozračju, a veselja, radosti i igre bilo je napretek. Nakraju su podijeljene i medalje i pehari pobjednicima.

Na mlađim generacijama je zadaća da vode računa da se ne zaborave žrtve njihovih predaka za slobodu i da se ova humana i lijepa sportska manifestacija održava i ubuduće kao spomen na ovaj događaj. Učenici su bili zadovoljni onim što su naučili i kako su proveli dan i već sad se vesele ponovnom dolasku i sljedeće godine.

S.T.

Opatijski osnovci su redoviti sudionici memorijala u Mrkoplju

snimio: Foto Luigi

Središnja svečanost Dana sjećanja na žrtve Holokausta - Jom Hašoa

•Dan sjećanja na žrtve Holokausta Jom Hašoa kao spomen na stradanje židovskog naroda u Drugom svjetskom ratu te junaštvo iskazano pobunom u židovskom getu u Varšavi dostojanstveno je obilježen i u našoj zemlji u organizaciji dviju židovskih zajednica koje djeluju u Republici Hrvatskoj

Jom Hašoa obilježava se 27. dana mjeseca Nisana, tjedan dana nakon završetka Pesaha te se obilježava na obljetnicu ustanka u Varšavskom getu koji je trajao od 19. travnja do 16. svibnja 1943. godine.

Sa središnje svečanosti Dana sjećanja na žrtve Holokausta (Jom Hašoa), održane u organizaciji Židovske općine Zagreb na zagrebačkom groblju Mirogoj, poručeno je da Židovi neće dopustiti da se obezvrijeduju njihovi osjećaji pijeteta prema žrtvama holokausta i da su zbog toga ove godine bili „odlučili otići sami u Jasenovac“.

Prekravanje povijesti uz blagoslov vladajućih struktura i nekažnjavanje događaja koji su eskalirali unatrag godinu dana, moraju zabrinuti svakog civiliziranog građanina Hrvatske, kazao je predsjednik Koordinacije židovskih općina Ognjen Kraus.

Strahote počinjene u ime nacističke Njemačke i kvislinških država, pa tako i NDH, pokazuju u koliki se ponor može spustiti čovječanstvo, ali je u isto vrijeme ljudski duh pokazao koliko se može visoko dignuti, kazao je Kraus.

Vijence pred spomenik Mojsiju položilo je tridesetak delegacija židovskih organizacija i Države Izrael, predstavnika najviših tijela Republike Hrvatske, grada Zagreba i HAZU; veleposlanstava Austrije, Njemačke, Mađarske, Grčke, Španjolske, Srbije, Makedonije, Italije, Rusije, SAD-a, Ujedinjenog kraljevstva, Češke i

Ognjen Kraus

Rusije te predstavnici nacionalnih manjina i vjerskih zajednica u Hrvatskoj.

S ponosom se sjećamo onih koji su unatoč strahu i teroru uspjeli očuvati etičke, ljudske i društvene vrijednosti, zato ih se danas moramo sjetiti s ponosom i zato ćemo im uvijek biti zahvalni i nikada nećemo dozvoliti da se obezvrijede naši osjećaji i pijetet prema žrtvama holokausta koje su stradale samo zato jer su bile drugačije, jer su bili Židovi, kazao je Kraus.

Kraus je rekao da je obezvrijđivanje njihova osjećaja pijeteta prema žrtvama holokausta bio jedan od razloga zašto su Židovi ove godine odlučili otići sami u Jasenovac, komemorirati žrtve rasnih zakona NDH, jer, kako je kazao, ne žele tolerirati poticanje i toleriranje ustaštva,

te izjednačavanje žrtava rasnih zakona i totalitarnih sistema.

Nacisti su željeli izbrisati Židove iz ljudskog roda, najviše u logorima smrti, te su ubili oko šest milijun Židova, među kojima više od milijun djece; nacistički režim uništio je sve strukture židovskog društva, ali htjeli su uništiti židovski duh i židovsku kulturu, rekao je Kraus.

Dodao je da je u Zagrebu je 1941. živjelo 12 tisuća Židova, to jest 7 posto stanovnika grada, a danas se njihov broj mjeri promilima.

Za vrijeme polaganja vijenaca čitani su deseci imena Židova stradalih u Jasenovcu, Jadovnu, Auschwitzu i nepoznatim mjestima, a potom je glavni rabin Hrvatske i Crne Gore Lucian Moše Prelević održao molitvu ispred spomenika Mojsiju.

Komemoracijama je održana i u Osijeku, a tijekom poslijepodneva osječki srednjoškolci održali su i sat povijesti na terenu. U spomen na nevine žrtve položeni su vijenci podno spomenika Majka i dijete, umjetnika Oskara Nemon, osječkog Židova, a okupljeni su se prisjetili i dvaju sabirnih logora u Osijeku i Đakovu, odakle su mnogi krenuli u Auschwitz iz kojeg se nikad nisu vratili.

Povodom Jom Hašoa – dana patnje, mučeništva i junaštva na mjestu gdje se je u gradu Virovitici nalazila sinagoga virovitičkih Židova, pročelnik Upravnog odjela za društvene djelatnosti Alen Bjelica i predstavnik Židovske općine Virovitica Željko Weiss zapalili su šest svjeća u znak sjećanja na šest milijuna Židova tijekom nacističke i fašističke strahovlade u Europi uoči i tijekom 2. svjetskog rata.

S.T.

Dan sjećanja na Holokaust - Jom Hašoa na Mirogoju

Ne može se izjednačavati fašizam i antifašizam

Uponedjeljak, devetog svibnja, po izuzetno sunčanom i topлом vremenu, nekarakterističnom za prevrtljivi peti mjesec, u Baranji je na svečani način obilježen Dan pobjede nad fašizmom kao 71. godišnjica završetka Drugog svjetskog rata. U organizaciji Udruge antifašističkih boraca i antifašista (ABA) Beli Manastir, pod vodstvom predsjednika **Nikole Opačića** i Grada Belog Manastira prvo su položeni vijenci na Spomenik Bolmanske bitke. Tom polaganju pridružili su se i načelnik Općine Jagodnjak **Andelko Balaban** i njegov zamjenik **Stevo Mlinarević**. Potom su, pred više okupljenih građana nego što je to bilo prethodnih godina, vijenci položeni na spomenike u Branjinom Vrhу, na belomanastirskom Partizanskom groblju te na Spomenik Crvenoj armiji u središtu Belog Manastira.

Uz Udrugu ABA i Grad Beli Manastir, vijenice su položile belomanastirske stranke SDP i SDSS, Vijeće srpske nacionalne manjine te Baranjsko-rusko društvo prijateljstva, ali i delegacija ruske ambasade, na čelu s ruskim ambasadorem u Hrvatskoj **Anvarom Azimovim** i konzulom **Vladimirom Poljaninom**. Vijenci su položeni i na zajednički spomenik borcima Crvene armije i NOR-a u Dardi te na spomenik borcima NOR-a u Kneževu (Općina Popovac).

Nakon toga sve su se delegacije uputile u Batinu, na Spomenik pobjedi na koti 169, na kojoj su vođene najkrvavije borbe za vrijeme Batinske bitke u studenom 1944. godine. U organizaciji protokola Osječko-baranjske županije (OBŽ) vijenice su, u tišini i uz vojne počasti, položile delegacije predsjednice Republike Hrvatske (izaslanik **Mate Granić**), Hrvatskog sabora, Vlade Republike Hrvatske (izaslanik **Vice Skračić**), Ministarstva obrane i OS RH, Saveza ABA RH pod vodstvom predsjednika **Franje Habulina**, ambasade Ruske Federacije (ambasador **Azimov**), Srbije (vojni izaslanik doc. dr. **Ivan Vulić**), Azerbajdžana (ambasador **Kamil Khasiyev**) i Kazahstana (savjetnik **Zhan Kystabayev**) te saborski zastupnik **Veljko Kajtazi**, austrijski vojni izaslanik brigadni general **Roman Ernst Fischer**, Vijeće srpske nacionalne manjine OBŽ i Baranjsko-rusko društvo prijateljstva. Polaganju vijenaca u Batini, uz brojne druge ličnosti, prisustvovao je i bivši hrvatski predsjednik **Stipe Mesić**.

Nakon interpretacije "Tišine" i počasne paljbe iz vatrenog oružja, svi učesnici prešli su na plato ispred Spomenika

U povodu Dana pobjede brojne delegacije položile vijenice kod Spomenika pobjedi

pobjedi, gdje je nastavljen prigodni program. Okupljenima su se kraćim govorima obratiti **Antun Kapraljević**, predsjednik Skupštine OBŽ, ruski ambasador **Azimov**, azerbajdžanski ambasador **Kasijev** i predsjednik SABA RH **Habulin**. Potom je učiteljica **Eva Balatinac**, koja u Osnovnoj školi Draž predaje povijest i geografiju, održala sat povijesti o Batinskoj bitki. Program je završen recitalom i pjesmama na ruskom i hrvatskom jeziku u izvođenju članica Baranjsko-ruskog društva prijateljstva.

Antun Kapraljević je, između ostalog, rekao:

- Kad je rat završio mislili smo da je i fašizmu odzvonilo. Međutim, kad se društvo uništi gospodarski, politički, kulturno i moralno, onda se fašizam uvijek vraća. Našim ulicama se valja i dandanas. I dandanas se kopaju nekakve stare priče, mijenja se povijest, mijenja se sve ono dobro što je u povijesti učinjeno. Uvjeravaju nas da je život počeo '91, da prije toga nije bilo života. Svi smo mi živjeli i prije, svi smo mi živjeli u državi za koju se ja usudim reći da je bila poštenija, pravednija, socijalno osjetljivija nego ova danas. Ne može se u isti koš trpati fašizam i antifašizam. Nisu se zaisto borili.

Ruski ambasador **Azimov** istaknuo je da ćemo mi, kao zahvalni potomci, uvijek pamtitи ulogu Crvene armije i Jugoslavenske armije, a osobito 51. vojvodanske divizije, u pobjedi nad fašizmom na ovim prostorima. Za vrijeme Drugog svjetskog rata Sovjetski Savez je odigrao najznačajniju ulogu u borbi i pobjedi nad fašizmom. Nažalost, danas se nastoji revidirati povijest i umanjiti uloga Sovjetskog Saveza, čijih je 6000 vojnika poginulo na hrvatskom tlu. Ne smijemo također zaboraviti da je 27 milijuna so-

vjetskih vojnika poginulo oslobođajući prije svega Evropu.

Azerbajdžanski ambasador **Kasijev** rekao je na hrvatskom jeziku da je Dan pobjede jedan od najvažnijih praznika u Azerbajdžanu. Tijekom Drugog svjetskog rata Azerbajdžanci – s Rusima, Ukrajincima, Kazacima, Uzbecima i drugim narodima bivšeg Sovjetskog Saveza – borili su se u redovima Crvene armije protiv fašizma. Oko 300 tisuća Azerbajdžanaca je poginulo, uključujući i njegovoga đeda, a 223. divizija Crvene armije, formirana u Azerbajdžanu, sudjelovala je u oslobođanju bivše Jugoslavije.

Predsjednik SABA RH **Habulin** istaknuo je sljedeće:

- Ovdje smo da bismo s pijetetom i s ponosom odali priznanje svima onima koji su položili svoje živote u Batinskoj bici. Deveti svibanj je dan koji slavi čitav slobodoljubivi, miroljubivi, demokratički i antifašistički svijet. Devetog svibnja 1945. prestala su borbena djelovanja u Drugom svjetskom ratu, završena je najveća katastrofa u povijesti ljudskog društva, kako po razaranjima, tako i po ogromnom broju žrtava. Taj rat odnio je 55 milijuna stanovnika. Mi ovdje u Hrvatskoj imamo izuzetne razloge da ovaj dan slavimo, da ga obilježimo. Naime, na prostoru današnje Republike Hrvatske nije se dogodio tek pokret otpora. KPJ na čelu s kasnijim maršalom i predsjednikom Josipom Brozom Titom pozvala je narode i narodnosti na prostorima nekadašnje Jugoslavije na općenarodni oružani ustank protiv stranih okupatora i protiv domaćih izdajnika. Ovdje smo zbog toga da se to ne zaboravi i da istinu o narodnooslobodilačkoj borbi i o tadašnjem zajedništvu prenesemo mladim generacijama.

Jovan Nedić

Sat povijesti u Spomen-parku

Udruga antifašista Buzeta održala je u povodu obilježavanja 71. obljetnice oslobođenja grada Sat povijesti u Spomen-parku. Predsjednik Udruge **Edo Jerman** gimnazijalcima je govorio o zbivanjima na buzetskom području od 1941. do 1945. godine, a koja su doprinijela oslobođenju, ne samo Buzetinje nego i Istru i zamlje u cijelini. Ovo je četvrta godina zaredom da se za srednjoškolce i za osnovce održavaju sati povijesti, ne samo u učionicama već i na terenskoj nastavi.

Cilj ovakvih predavanja je da učenici četvrtog razreda gimnazije saznaju istinu o zbivanjima u vrijeme Drugog svjetskog rata, a posebno o osobama koje su tijekom NOR-a dale velik doprinos oslobođenju zemlje i donašanju povijesnih odluka, a čija su spomen-obilježja podignuta u Spomen-parku. Sati povijesti su uvršteni u kurikulum Srednje škole, a nadamo se da će uskoro biti uvršteni i u kurikulum osnovne škole. Iskustva su izuzetno pozitivna. Mladi ljudi pokazuju veliko zanimanje za ta povijesna zbivanja, istaknuo je Jerman.

S.J.

Sat povijesti za učenike održan je u Spomen-parku

Snimio: S. Jermanić

Gudovac

POČAST PALIM ŽRTVAMA

•Obilježena 75-ta obljetnica prvog ustaškog masovnog zločina nad Srbima iz okoline Bjelovara.
Ispred obnovljenih spomen-ploča s imenima pobijenih, upriličen komemorativni skup i odana počast stradalnicima

Nedugo nakon uspostave Nezavisne Države Hrvatske, koncem travnja 1941. godine, uhapšeno je dvjestotinjak Srba iz okoline Bjelovara koji su u sumrak provedeni kroz Gudovac do sajmišta i strijeljani. Na mjestu prvog masovnog pogubljenja je 1955. godine podignuta (1969. dograđena) spomen-kosturnica za 195 žrtava srpske nacionalnosti, koje su ustaše stgrijeljale 28. travnja 1941. godine.

Spomenik „Žrtva“ je djelo **Vojina Bakica**. Tijekom posljednjeg rata spomenik je sravnjen sa zemljom, kosturnica miniранa, ploče razbijene. U međuvremenu, spomen-obilježje je „sanirano“ – okoliš uređen, obnovljene su spomen-ploče s imenima pobijenih, a vraćeno je i postolje na koje bi se trebao ponovno postaviti spomenik „Gudovčan“, također rad kipara Vojina Bakica.

Na poljani na rubu sela Gudovac, gdje se dogodio masakr nevinih ljudi, upriličen je komemorativni skup i odana počast stradalnicima, te su položeni vijenici i zapaljene svijeće. Gradonačelnik Bjelovara **Antun Korusec** rekao je da su u Gudovcu pobijeni ljudi zbog svoje nacionalnosti, osudio zločine ustaša i naglasio antifašističku opredijeljenost Bjelovara i Hrvatske. U sličnom tonu govorili su i

Miro Tothgergeli, izaslanik **Željka Reiner**a, predsjednika Sabora, **Đurđica Ištef Benčići**, bjelovarsko-bilogorska županica, **Branko Dolenc**, potpredsjednik SABA RH i **Saša Milošević**, potpredsjednik Srpskog narodnog vijeća. U ime organizatora, skup su pozdravili **Berislav Crnčić**, predsjednik UABA Bjelovar i **Gojko Čuruvića**, predsjednik Gradskog vijeća srpske nacionalne manjine Bjelovara. Parastos stradalnicima održao je paroh bjelovarski **Nemanja Obradović**.

Od ukupno 200 uhićenih (199 Srba i jednog Hrvata) dovedenih na gubilište, 195 je ubijeno na mjestu, dvojicu ranjenih u koloni ustaše hapse i kasnije u bolnici ubijaju, a kako je život uvijek jači od smrti, trojica su nekim čudom preživjela: **Ostojja Sekulić, Ilija Jarić i Milan Margetić**. Mrtva tijela su ustaše prelile vapnom te ih pokrile tankim slojem zemlje. **Martinu Cikošu** (zapovjedniku gudovačkih „zaštitara“ i predsjedniku Općinskog odbora HSS-a) su se u zločinačkoj raboti pridružili **Milan Pavlešić, Franjo Grvić, Dragutin Gosarić, Mijo Panić...**

Taj prvi masovni zločin, 18 dana nakon uspostave NDH, zgrubo je okupatore. U Berlinu su se članovi Vrhovnog stožera Wehrmacht, na sastanku s Hitlerom,

požalili da im ustaške vlasti „nepotrebnim zločinima otežavaju posao“. Ali kako u svojim sjećanjima navodi jedan od visokih dužnosnika njemačke vojske u NDH general Gleise von Horstenau, Hitler se nije do kraja složio s generalima.

Tako je 30. travnja donesena naredba prema kojoj se „akcije čišćenja trebaju izvoditi pod nadzorom njemačke vojske“. Istovremeno su iz zatvora puštene i kolo-vode masakra u Gudovcu.

Komemoracija je održana i u Grubišnom Polju na mjestu nekadašnje željezničke stanice, s koje su u stočnim vagojnjima 27. travnja 1941. godine odvedena 504 srpska civila, prvo u Zagreb, pa u logor Danicu u Koprivnici, a onda u Jadovno i uvalu Slana na Pagu, gdje je ubijeno njih 487. S te zgrade također je skinuta spomen-ploča (postavljena 1958. godine), koja unatoč nastojanjima poklonika anti-fašizma nije vraćena.

Predstavnici Zajednice udruga anti-fašističkih boraca i antifašista Bjelovarsko-bilogorske županije, Vijeća srpske nacionalne manjine Bjelovarsko-bilogorske županije i Grubišnog Polja položili su vijence i zapalili svijeće u znak sjećanja na deportirane i nevino stradale srpske civile s ovog područja.

B. M.

ZAHVALA ŽRTVAMA USTAŠKE „BASTILLE“

•Vjenci i cvijeće položeni su na Spomen-groblju u Lepoglavi u povodu tragičnih zbivanja iza zidova kaznionice – 961 pokopana žrtva fašističkog terora. To su bili ljudi drugačijih političkih uvjerenja ili vjeroispovjeti nasuprot politici NDH – rečeno je na komemorativnom skupu

U organizaciji Udruge antifašističkih boraca i atifašista Ivanec-Lepoglava, a pod pokroviteljstvom Grada Lepoglave upriličena je komemorativna svečanost. Neposredno prije konačnog oslobođenja zemlje 1945. godine, ustaše su nad logorašima antifašistima u Lepoglavi izvršili masovni pokolj. Tim su povodom vijence i cvijeće na Spomen-groblju Lepoglava, kod spomen-obilježja iza Pavlinskog zida, Spomen-bunara i spomen-obilježja poginulim borcima 12. slavonske divizije i Kalničkog partizanskog odreda te u Parku žrtava fašizma položile brojne delegacije antifašističkih boraca Krapinsko-zagorske, Varaždinske, Međimurske i Zagrebačke županije, logoraši i članovi obitelji stradalih, te predstavnici lokalnih vlasti i političkih stranaka.

Na prigodnom skupu govorili su **Marija Varović**, predsjednica UABA Ivanec-Lepoglava, **Marina Marković Sambol**, suautorica knjige „Lepoglava 1921-1945.“, **Stjepan Šafran**, izaslanik **Franje Habulina**, predsjednika SABA RH, a pozdravne riječi nazočnima uputili su **Marijan Škvarić**, gradačelnik Lepoglave i **Dubravka Biberdić**, predsjednica Skupštine Varaždinske županije. **Josip Podsečki** evocirao je sjećanja i saznanja o tragediji dviju obitelji koje su skončale u lepoglavskom logoru. Mladi glazbenik **Dorian Varović** interpretirao je pjesmu „Bilećanka“, autora **Moše Pijade** i **Milana Apiha** lepoglavskih zatočenika. Program su vodile **Branka Funda** i **Olja Gregur**.

Zloglasna kaznionica

Lepoglava je naselje u dolini Bednje u Hrvatskom zagorju. Oko 1400. godine osnovan je pavlinski samostan. Tu je od 1503.-1644. djelovala prva javna gimnazija u Hrvatskoj, a od druge polovice XVII. stoljeća visoka škola kojoj je car Leopold I. dodijelio status akademije. Pavlinski je red ukinut 1786. godine, a samostan je 1854. pretvoren u kaznionicu.

Pored stare kaznionice, nekadašnjeg pavlinskog samostana, u Lep-

oglavi je 1914. godine podignuta nova zgrada kaznionice. Od 1921. u toj kaznionici je izdržavalo robiju nekoliko stotina komunista, među njima i **Josip Broz, Moša Pijade, Rodoljub Čolaković, Đuro Pucar, Ognjen Prica...**

Među mnogobrojnim akcijama koje su vodili komunisti protiv nepodnošljivog zatvoreničkog režima posebno je poznata ona iz 1935. godine, koja je poprimila karakter pobune i dovela do teških represalija od strane režima i prebacivanja političkih zatvorenika u Sremsku Mitrovicu. Za vrijeme Banovine Hrvatske u Lepoglavi je bio koncentracijski logor, pa je oko 50 zatvorenih komunista predano ustašama.

Na godišnjicu pada Bastille (14. srpnja 1789. godine), ozlogašene nekadašnje tvrđave u pariškom predgrađu koji simbolizira datum novog razdoblja povijesti, te se smatra početkom Francuske revolucije – 14. srpnja 1943. partizani su oslobodili iz kaznionice u Lepoglavi osuđenike i zatočene priпадnike Narodnooslobodilačkog pokreta. **Rade Bulat**, narodni heroj, tada načelnik Štaba jedinica koje su oslobodile političke zatočenike iz kaznionice u Lepoglavi, kazao je da je ta akcija bila „jedinstvena na području tadašnje Jugoslavije, a njena direktna posljedica bilo je širenje i jačanje NOP-a, ne samo na području tadašnjeg kotara Ivanec, već i u cijeloj sjeverozapadnoj Hrvatskoj.“

Oslobađanje zatočenika

Već u rano proljeće 1943. godine pronosili su se glasovi da će partizani oslobođiti lepoglavske osuđenike. Stoga su prema zatvorenicima poduzimane strože mjere, a uprava je usavršavala sustav obrane. Postavljeni su mitraljezi na krovove nekih zgrada, izgrađeni su bunkerji i rovovi, u zidovima su napravljene puškarnice, stražari su odlazili na obuku, dopremano je novo oružje. Sve je to unosilo neku napetost i kod osoblja i kod osuđenika.

...Partizani su bili raspoređeni za napad. Borci su čekali samo na znak. Prekinuta je veza Lepoglave s ostalim

mjestima. Svuda unaokolo bile su zasjede. Dignut je most u zrak ispred rudnika Sokolovca. Lepoglava je bila opsjednuta sa svih strana, a da o tome njeni posada gotovo ništa nije znala. Stražari, iako budni, nisu očekivali da će baš te noći – 13./14. srpnja 1943. godine, biti izvršen prepad. Otpočela je uraganska vatra.

Za tren, partizani su se našli kod samog zida, iako ga je neprijatelj tukao s dva teška mitraljeza. Tu, oko zidina nastala je višesatna borba. Tek kad je dovučena jedna od zarobljenih haubica i nakon velikog broja ispaljenih granata, zid je probijen. Kroz otvor su borci upali unutra i bombama likvidrali posade mitraljeza.

Zatočenici su objiali vrata, provallili iz svojih ćelija. Partizani nisu ni primijetili kada su im se nad glavama pojavile „štuke“. Eksplozije bombi od tada nisu prestajale dok Lepoglava nije pala. Oko tri sata partizani su oslobođili iz kaznionice u Lepoglavi osuđenike i zatočene prpadnike Narodnooslobodilačkog pokreta.

Pokolj logoraša

Nakon što su partizani oslobođili zatočenike, kaznionica u Lepoglavi postaje logor, a njezin prvi zapovjednik Ljubo Miloš zavodi teror. Pojedine likvidacije provođene su noćnim upadima u ćelije. Početkom travnja 1945. godine strahujući da bi logor mogao biti oslobođen, zapovjednik Maks Luburić naložio je hitnu likvidaciju lepoglavskog kazamata.

Konačna likvidacija (nakon što su na slobodu pušteni kriminalci i zatočenici-ustaše) otpočela je sredinom travnja 1945. godine. Prvi transport od 900 logoraša upućen je 11. travnja, a drugi sa 500 zatočenika za dva dana – pravac Jasenovac. Iz jednog vagona tijekom transporta uspjelo je pobjeći i tako se spasiti 28 nesretnika.

Većina logoraša po dolasku u Jasenovac odmah je pobijena. U lepoglavskoj kaznionici ostalo je sedamdesetak zatočenika kako bi održavali logor. Nekoliko njih uspjelo je ugledati slobodu – bijegom preko zida.

B.M.

Dani sjećanja u Varaždinu

Povodom povijesnih obljetnica u Varaždinu je održano više okupljanja članova i simpatizera UABA Varaždin.

Najprije je u subotu, 30. travnja, posjećena kućica na adresi Ulice Braće Radić 30, gdje se pred 74 godine zbio tragičan okršaj u kojem su stradale Jalkovečke žrtve predvođene narodnim herojima Florijanom Bobićem i Marijom Vidović Abesinkom. Sjećanja na taj dan evocirao je **Zvonko Gregurinčić**, potpredsjednik UABA Varaždin. Kućica u Jalkovcu još uvijek postoji, održava je susjedna obitelj. U unutrašnjosti je spomen-soba s fotografijama i životopisima poginulih.

Nekoliko dana kasnije, na spomen-dan Jom Hašoa – dan prisjećanja na žrtve holokausta, Varaždinci su se okupili na Židovskom groblju. Upravo su Varaždin ustaše često proglašavale prvim *Judenfrei* gradom u NDH jer je u ljeto 1941. preko 300 Židova otjerano iz grada u kojem je postojala najstarija židovska zajednica u panonskoj Hrvatskoj. Većina je skončala u logorima, a Židovska općina više nikad nije obnovljana, dok je Sinagoga i danas ruševna zgrada koja vapi za obnovom i prenamjenom.

Na Gradskom groblju okupile su se mnoge delegacije

Prigodne molitve izmolio je zagrebački rabin **Luciano Prelević**, a govore su održali **Vjeran Radelić**, varaždinski dogradonačelnik i **Milivoj Dretar**, predsjednik ZUABA Varaždinske županije. Dan kasnije, na Gradskom groblju okupile su se delegacije: Grada Varaždina predvođene gradonačelnikom **Goranom Habušom**, Varaždinske županije s predsjednikom Skupštine **Dubravkom Biberdžić**, te članovi UABA Varaždinske županije. Uz postrojene pripadnike husarske i purgerske gradske garde, po-

loženi su vijenci na Spomen-kosturnicu, potom održana minutna šutnje za pale rodoljube.

Milivoj Dretar podsjetio je na tijek oslobođenja Varaždina i cijelokupne Sjeverozapadne Hrvatske od strane 51. i 36. divizije i velike bitke koja se vodila za grad. Varaždin je oslobođen u noći 7./8. svibnja 1945., a nekoliko dana kasnije Tito je s prozora Vojne komande održao svoj prvi govor u oslobođenoj domovini.

M. D.

Predavanje o istaknutim antifašistima

♦U Gradskoj knjižnici i čitaonici „Mladen Kerstner“ održano je predavanje pod nazivom „Poznati Ludbrežani u vihoru rata 1941.-45.“

Ludbreški povjesničar **Milivoj Dretar** predavanje je pripremio uoči 75. godišnjice izbijanja Drugog svjetskog rata u Hrvatskoj i 100. rođendana narodnog heroja **Antuna Blažića - Šimuna**.

„Ludbreški je kraj osobito teško stradao u Drugom svjetskom ratu, na stotine je ljudi s obje strane poginulo u sukobima, preko 200 njih skončalo je samo u logoru Jasenovac, a tu je i velik broj civila koji su stradali kao koletarne žrtve u borbama. Želja mi je bila podsjetiti na osobe koje su se osobito istaknule u ratu, osim narodnog heroja Antuna Blažića - Šimuna, svakako treba spomenuti **Božu Leinera**, prvog komandanta Kalničkog partizanskog odreda, **Anku Ošpuh**, proslavljenu

partizanku iz Poljanca, partizanskog komesara **Milivoja Dobrića** koji je stradao s tek navršenih 18 godina i **Moniku Birtu** – narodnog heroja, rodom iz Gakova, koji je poginuo u Ludbregu. Po njima su se nekad nazivale ulice i ustanove u Ludbregu, a danas se tek rijetki prisjećaju obljetnica vezanih uz njihova imena. Zato sam i pripremio predavanje uoči Šimunovog 100. rođendana“ rekao je prof. Dretar, član Predsjedništva SABA RH.

Antun Blažić - Šimun rođio se 28. svibnja 1916. u Globocu, od rane je mладosti sudjelovao u štrajkovima i demonstracijama, a nakon okupacije i proglašenja NDH postao je organizator ustanka i otpora fašistima. Bio je i vijećnik ZAVNOH-a, a najviše se ista-

knuo u borbama u Đelekovcu, Sv. Mariji i Salinovcu. Poginuo je sredinom rujna 1943. kod Maruševca.

Prisutne je pozdravio i **Gabrijel Nofta**, sudionik Narodnooslobodilačke borbe i Šimunov poznanik. U ludbreškom kraju nalazi se 30 spomen-obilježja posvećenih stradalima u Drugom svjetskom ratu. Ove se godine navršava 75 godina od povijesne odluke o podizanju narodnog ustanka protiv fašista, a ubrzo potom, 28. lipnja 1941. skupina komunista je u šumi kod Turčina donijela odluku da se počne s diverzijama na javnim komunikacijama. Tim povodom antifašisti Varaždinske županije pripremaju svečanu akademiju koja će se održati početkom srpnja.

M.D.

U ovoj godini, kada obilježavamo 75. obljetnicu početka narodnog ustanka protiv fašističkih okupatora i početka NOB-a, s ovog mesta na kojem se sjećamo epopeje Neretve, poruka je svima koji olako zaboravljaju značaj NOB-e i žele mijenjati povijest, da nije bilo NOB, AVNOJ-a i odluka zemaljskih antifašističkih vijeća jugoslavenskih zemalja ne bi bilo ni današnjih država Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i drugih na prostoru bivše Jugoslavije

Točno u podne u subotu 7. svibnja „s mosta u Jablanici spuštena su 73 karafila u rijeku Neretvu pod sloganom „Cvijet za ranjenike“, čime je simbolično započelo obilježavanje 73. obljetnice Bitke na Neretvi, znane i kao Bitke za ranjenike u IV. neprijateljskoj ofenzivi u NOB, najhumanijoj u povijesti ratovanja. Opkoljeni partizani su pronašli put iz neprijateljskog obruča s oko četiri tisuće ranjenika i pobijedili združene njemačke i talijanske okupatore potpomognute brojnim ustaškim i četničkim formacijama.

Bilo je to u veljači i ožujku 1943. godine, na širem području Bosne i Hercegovine oko rijeke Neretve. Kada su partizani, njih oko dvadeset tisuća, računajući i oko četiri tisuće ranjenika, krenuli iz zapadne Bosne i našli se opkoljeni i u go-

73. obljetnica Bitke na Neretvi

CVIJET ZA RANJENIKE

tovo bezizlaznoj situaciji, Tito i Vrhovni štab su ipak pronašli rješenje u rušenju mostova. To je bila uspješna varka, jer je neprijateljska komanda mislila da partizani odustaju od prijelaza na drugu stranu Neretve. Međutim, partizanske snage su prešle preko improviziranog mosta i izvršile snažan protuudar. Prvi su prešli borci Druge dalmatinske i napadom na iznenadene četnike, zadali im teške udarce i gubitke od kojih se četnički pokret Draže Mihailovića više nije uspio oporaviti. Tako je za partizanske borce i Vrhovni štab otvoren prolaz iz obruča i to je bio spas za ranjenike.

Uz obilježavanje 73. obljetnice legendarne Bitke na Neretvi obilježeno je i 80. godina od formiranja prvih internacionalnih brigada i početka Španjolskog građanskog rata. U Jablanici su se iznova okupili preživjeli partizanski borci i veliki broj antifašista iz BiH i susjednih zemalja, među kojima i veliki broj mladih. Iz Hrvatske su došli antifašisti iz Daruvara te iz dalmatinskih gradova Trogira, Splita, Makarske i Dubrovnika. Vijence na spomen obilježje uz vječnu vatu položili su predstavnici brojnih udrug boraca i antifašista BiH i susjednih zemalja te Rusije i Španjolske.

U prigodnom programu, uz simbolično kazivanje da još odjekuje pjesma proletera koja je nadjačavala jauke ranjenika te da i ovo druženje uz Neretvu, uz ostalo, opominje da fašizam kod nas i u svijetu nije pobijeđen pa antifašizam,

kao civilizacijsku tekvinu treba i dalje snažno promicati naročito među mlađima, odupirući se reviziji povijesti i sve češćem izjednačavanju antifašizma i fašizma. U ovoj godini kada obilježavamo 75. obljetnicu početka narodnog ustanka protiv fašističkih okupatora i početka NOB, s ovog mesta na kojem se sjećamo epopeje Neretve, poruka je svima koji olako zaboravljaju značaj NOB-a i žele mijenjati povijest, da nije bilo NOB, AVNOJ-a i odluka zemaljskih antifašističkih vijeća jugoslavenskih zemalja, ne bi bilo ni današnjih država Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i drugih na prostoru bivše Jugoslavije.

Destabilizira se i s raznih strana svojata Bosna i Hercegovina, ali je sigurno da „mira i stabilnosti na ovim prostorima nema i neće biti dok u Banja Luci, Mostaru ili Sarajevu budu otvarali kišobrane kad god u Beogradu, Zagrebu ili Istambulu padne kiša“. „Humanost iskazana u bitki na Neretvi, bitki za ranjenike, vođena Titovim riječima: „ranjenike ne smijemo ostaviti“ i danas kao humanistička poruka poziva da bolesne, stare i nemoćne ne smijemo ostaviti“ – naglasio je i sam lječnik dr. Bakir Nakaš, predsjednik Saveza boraca NOR-a i antifašista BiH. U okviru programa, u Muzeju bitke na Neretvi otvorena je izložba „No pasaran“: plakata što su pozivali u borbu za slobodu španjolskog naroda, te fotografija, dokumenta i bilješki boraca iz tog razdoblja.

Krešimir Ladik

Vijenac od lovora dubrovačkih antifašista položili su Krešimir Ivanisević, Branko Grošeta i Marinko Vlašić

snimak: GPV

NE PONOVILO SE NIKAD I NIGDJE

•U Karlovcu, Veljunu, Bročancu, Rakovici i Sadilovcu na spomen-obilježjima izaslanstva antifašističkih boraca Karlovačke i Zagrebačke županije i Grada Zagreba, polaganjem vijenaca odala počast nedužnim žrtvama ustaškog terora

Povodom Dana oslobođenja Karlovca, upriličena je komemoracija ispred devastiranog spomenika ustaniku i žrtvama fašizma (rad kipara Vanje Radauša), nekadašnjeg Perivoja slobode, danas Šetališta Franje Tuđmana.

Grad na četiri rijeke je oslobođen u završnim operacijama oslobađanja zemlje 6. svibnja 1945. godine. U NOR-u je u Karlovcu bio jak ustaško-domobrinski i talijanski garnizon, od 1943. i njemački, odakle su polazile brojne akcije protiv jedinica NOV i PO Hrvatske na slobodnom teritoriju (Kordun, Banija, Petrova gora).

Položeni su vijenci podno nekadašnjeg centralnog antifašističkog spomenika. Nazočnima se obratio Mirko Miladinović, potpredsjednik SABA RH, koji je, među ostalim, istaknuo: Zastrašujući je ovakav, sve žešći revisionizam i brisanje antifašizma koji je Ustavom RH definiran kao jedan od temelja hrvatske suverenosti. Događaji oko Jasenovca, Sabora, Bleiburga, oko predsjednice Republike, mogu značiti ukidanje antifašizma i rehabilitaciju NDH. To može imati goleme posljedice na ionako podijeljeno hrvatsko društvo.

Iako su bili pozvani, kao i svake godine, ovogodišnjem obilježavanju Dana oslobođenja Karlovca nisu se odazvali predstavnici Grada niti Županije.

Kobni Đurđevdan

Bio je Đurđevdan, pravoslavni vjerski praznik – 6. svibnja 1941. godine. Na Kordunu je u Blagaju mučki ubijeno 525 Srba. Bilo je to vrijeme kada nije bilo nikakvih oružanih borbi.

U Karlovcu, prema podacima koji su prikupljeni tijekom i nakon antifašističkog rata, već je početkom svibnja 1941. održan satanak pod vodstvom ustaše - emigranta Zdravka Karlovića, na kojem je odlučeno da se inscenira ubojstvo Hrvata, proustaški orijentiranih mlinara Josipa Mravunca i njegove obitelji u Hrvatskom Blagaju i da to bude povod za hvatanje i ubijanje Srba iz Veljuna i okolnih sela. Ustaške novine „Hrvatski narod“ objavile su 9. svibnja 1941. godine vijest pod naslovom: Srpski razbojnici umorili su na zvijerski način uglednog Josipa Mravunca i četi-

ri člana njegove obitelji“, okrivljujući za taj zločin Srbe. (Ubijeni su Josip Mravunac, njegova žena, majka i sinovi od petnaest i četiri godine, spasila se samo kći Milka, plivanjem u Korani).

Nakon toga došlo je do hvatanja 525 tamošnjih Srba, koji su premlaćivani – neki do smrti i odvedeni u školu u Hrvatskom Blagaju, odakle su ih po grupama odvodili u nedaleku dolinu zvanu Tičkova i ubijali. Ubojice su čitavu dolinu zakopali mrtvim tijelima i po njima posigli zob. U tom pokolju likvidirano je 18 članova veljunske partijске ćelije, član Okružnog komiteta KP Hrvatske Radoš Vujičić i organizacioni sekretar OK KPH okruga Karlovac, Nikola Kukić, koji se tu našao u prolazu za Slunj.

Tim povodom, također na Đurđevdan održana je komemorativna svečanost u Veljunu (uz glavnu cestu D-1). Položeni su vijenci i cvijeće te odana počast nevim žrtvama ustaškog pokolja ispred spomen-kosturnice.

Članovi antifašističkih udruga iz Karlovačke i Zagrebačke županije i Grada Zagreba, te predstavnici Srpskog narodnog vijeća i Vijeća srpske nacionalne manjine grada Karlovca i Karlovačke županije, položili su vijenče i u Hrvatskom Blagaju na mjestu gdje je izvršen zločin ispred zajedničke grobnice (ona je oskrvnutu 2000. godine). Poslije oslobođenja zemlje, iz te grobnice u Hrvatskom Blagaju prenesene su kosti žrtava ustaškog terora u spomen-kosturnicu u Veljunu, izgrađene u obliku bunkera na čijoj se prednjoj strani nalazi tekst o masakru ustaša i popisom stradalnika. Na dnu ploče uklesani su stihovi pjesnika Jovana Jovanovića Zmaja: „Ti grobovi nijesu ruke već koljevke novih snaga“. I ovaj je spomenik (dvije brončane figure boraca i kosturnica) oštećen tijekom 2000. godine.

Službenih predstavnika Grada Slunja, u čiji sastav spada i mjesni odbor Veljun, ove godine nije bilo, iako su pozvani uredno poslati.

Obilazak spomenika

Izaslanstva antifašističkih boraca i antifašista položila su vijenace na još nekoliko spomen-obilježja na područ-

ju Korduna. Palim borcima odana je počast u Bročancu na cesti Slunj-Rakovica kod spomenika koji je podignut za 76 palih partizana i 359 civilnih žrtava fašizma, među kojima i 88 djece (zdanje oštećeno). Također i u Rakovici, gdje je uz srušeni spomenik i spomen kosturnicu palim borcima NOR-a podignut novi spomenik „palim borcima Domovinskog rata i poginulima u II. svjetskom ratu“.

U Donjem Primištu izgrađena je spomen-ambulanta na kojoj je bila spomen-ploča s imenima 327 palih boraca i podatkom da su tijekom rata u tom kraju fašisti pobili 1428 civila. Sve je uništeno. U selu Sadilovcu nema više ni spomenika za 46 palih boarca. Nema više ni sela! Napušteno je i prazno. Obnovljena je tek jedna kuća preko puta crkve, i to ne do kraja, a ti ljudi su još u izbjeglištvu, u Irigu, kod Novog Sada, pa ljeti dolaze, uređuju okućnicu i vode računa o crkvi. Tijekom godine brigu o crkvi vodi Milan Majstorović iz Bjelovara, koji je iznajmio obližnju farmu, sada Dukatovu, a nekada KIM-ovu. U tom naselju postavljena je obnovljena spomen-ploča na ostacima pravoslavne crkve u kojoj su ustaše pobile 310 mještana Sadilovca i poklale 153 osobe iz susjednog sela Bugara, također srpske nacionalnosti. Nakon dugo vremena, skupina antifašističkih boraca i antifašista bila je jedini posjetilac Sadilovca.

Na tim spomen-obilježjima, upriličen je i mali sat povijesti (govorio je Branko Božić, iz Sekcije boraca 1. hrvatskog korpusa pri SABA RH). Na kraju je organiziran i obilazak spomen-obilježja u Ličkom Petrovom Selu (Lika) gdje su također položeni vijeneci i odana počast za 1256 civilnih žrtava fašističkog terora i 110 poginulih partizana.

„Čišćenje“ od Srba je na Kordunu (i Baniji) trajalo od 29. lipnja do 8. kolovoza 1941. godine. Ubijeno je na tisuće muškaraca, žena i djece. Valja istaknuti da je većina hrvatskog naroda osuđivala te ustaške zločine. Sačuvan je dio izvještaja koji je zapovjednik žandara na Kordunu napisao 16. srpnja 1941. godine: „...Ovakvi postupci izazvali su i kod Hrvata negodovanje. Ovo je sramota za narodnost hrvatsku, kulturu i katoličku vjeru...“.

B. M.

PRIZNANJE GRADA ČLANICAMA UABA

•Na svečanoj sjednici Gradskog vijeća povodom Dana grada, održanoj 5. svibnja 2016. godine, dodijeljena su priznanja Grada Daruvara. Tom prigodom nagrada "Pojedinačno priznanje" dodijeljena je dvjema članicama Udruge antifašističkih boraca i antifašista (UABA) Daruvar Zvjezdani Drašner i Radmili Frantal

Priznanje Zvjezdani Drašner dodijeljeno je „za aktivno sudjelovanje u Udrizi antifašističkih boraca i antifašista Grada Daruvara, doprinos u sportskom životu grada, razvoju društvenih, kulturnih i obrazovnih aktivnosti u Gradu Daruvaru te promicanje temeljnih ljudskih prava i sloboda u građenju stavova mladih.“

Istovremeno je Radmila Frantal priznanje dobila „za aktivno sudjelovanje u Udrizi antifašističkih boraca i antifašista Grada Daruvara, doprinos razvoju društvenih, kulturnih i obrazovnih aktivnosti u gradu Daruvaru te upoznavanje javnosti s općim vrijednostima i tekovinama ljudskog rada i života.“

Zvjezdana Drašner kao mlada osoba aktivno je uključena u rad udruga koje doprinose razvoju društvenih, kulturnih, obrazovnih aktivnosti u gradu Daruvaru, a članica je Udruge antifašističkih boraca i antifašista grada Daruvara te je i tajnica iste Udruge. Kroz svoj rad u udrudi pokrenula je mnoge aktivnosti koje uključuju mlade i učenike, posebno Ekonomiske i turističke škole Daruvar te Glazbene

škole Brune Bjelinskog. U ovom dijelu aktivnosti Zvjezdana Drašner je uz ostale sudionike, gdje je pokretala ove aktivnosti svoj doprinos pokazala i ostvarila posebno u području zaštite ljudskih prava i sloboda gradeći tako pozitivne životne stavove kod mladih, gdje se posebno ističe i njen doprinos u ostvarivanju odnosno stvaranju stavova mladih ljudi da se potvrde kao aktivni i odgovorni građani te da kao osobe prihvataju načela ravnopravnosti, pravde, tolerancije i nenasilja prema svim članovima društva, te razumiju važnost mira, nenasilja i političkog rješavanja sporova i sukoba na nacionalnoj, europskoj i međunarodnoj razini.

Ujedno je Zvjezdana Drašner aktivna u društvenom i sportskom životu Grada Daruvara, gdje je svojim radom pomogla izradi statuta nekoliko udruga, pa tako i UABA Daruvar, Odbojkaškog kluba Daruvar i Hrvatskog amaterskog teniskog kluba Daruvar. Osim toga ista je i aktivna sportašica - streličarka, te je državna prvakinja za 2015.g. u dvije discipline i kao takva sportašica Hrvatske III.kategorije, te nositeljica nekoliko državnih rekorda u streličarstvu.

Posebno se ističu konkretnе aktivnosti i doprinos Zvjezdane Drašner na izradi nove zbirke - kataloga spomeničke baštine NOR-a, te niz aktivnosti u koje su bili uključeni i sudionici izvan ove Udruge.

Radmila Frantal, članica UABA Daruvar, kao profesorica Ekonomiske i turističke škole u Daruvaru, aktivna je nositeljica provođenja programa Građanskog odgoja koji se provodio i daje se provodi u ovoj školi, a koji uz uključivanje mladih i učenika doprinosi razvoju društvenih, kulturnih, obrazovnih aktivnosti u gradu Daruvaru.

Njenim neposred-

nim angažmanom provedene su mnoge aktivnosti u kojima su učenici bili glavni nositelji, a u cilju podučavanja mlađih da se potvrđuju kao aktivni i odgovorni građani.

Isto tako Radmila Frantal kao prosvjetna radnica ali i aktivna članica društvene zajednice, kako neposrednim angažmanom tako i uz pomoć svoje radne sredine i učenika u radu UABA Daruvar, doprinosi upoznavanju javnosti s općim vrijednostima i tekovinama ljudskog rada i života.

Svojim je radom povezala bitne općeljudske vrijednosti sadašnjih i povijesnih trenutaka razvoja društvenih vrijednosti i postigla aktivno učeće, posebno mlađih, u aktivnostima UABA Daruvar.

Osim navedenog, Radmila Frantal je i na druge načine kroz nastavu građanskog odgoja i obrazovanja te svoj sveukupni prosvjetni rad, mlađe generacije upoznala s općim ljudskim pravima, ali i obavezama odgovornih članova našeg društva.

Upravo ovakav rad s učenicima Ekonomiske i turističke škole Daruvar je, kao jedan od elemenata aktivnosti koje škola provodi u građanskom i mirovnom odgoju, bio i jedan od razloga zbog kojeg je Ekonomski i turistički škola dobila priznanje Krinoslav Sukić - "Mirovorna škola" Centra za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, a kao prva škola u RH koja je dobila tu nagradu. Na svečanoj dodjeli priznanja su prisustvovali obje nagrađene članice UABA Daruvar, Zvjezdana Drašner i Radmila Frantal. Osim navedenog, njih dvije su sudjelovale i u studijsko-edukativnom posjetu Istočnoj Hrvatskoj od 11. do 16. ožujka 2016. (Osijek, Vukovar, Dalj) u organizaciji Centra za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, kojom prilikom su sudjelovale i na seminaru "Mir je u našim rukama", održanom 15. ožujka 2016. uz prisustvo princa Charlesa i Camille vojvotkinje od Cornwalla.

Pojedinačna priznanja dodijeljena članicama UABA Daruvar svojevrsno su priznanje i samoj Udrizi, odnosno govore o priznavanju i značaju aktivnosti koje Udruga provodi na svom području djelovanja, te su svakako poticaj za daljnji nastavak rada i suradnje s lokalnom sredinom.

Branka Lukić

Radmila Frantal i Zvjezdana Drašner

• U najjužnijoj istarskoj općini održana je 7. svibnja konstituirajuća skupština podružnice Udruge antifašističkih boraca i antifašista Grada Pule kojoj je prisustvovalo 30-ak mještana

Za predsjednika izvršnog odbora izabran je Ratko Lorencin, za njegovog zamjenika Zoran Lorenzin te članovi Adriano Ruiba, Anton Kirac, Pavle Modrušan, Roberto Cukon, Daniele Kumar i Dubravko Stanko.

Minutom šutnje odana je počast svima stradalima u borbi za slobodu i pravdu.

Naš je cilj čuvanje antifašističkih tradicija i unapređenje ljudskih prava i sloboda. Stradalima u borbi za slobodu i pravdu dugujemo trajnu zahvalnost. Oni su nas spasili od nacističko-fašističkog rostva, oni su naši heroji, najsjetlijiji dio naše povijesti. Njima dugujemo trajnu zahvalnost, istaknuo je između ostalog Lorencin u uvodnoj riječi te podsjetio na antifašističku tradiciju ovog kraja.

S područja današnje općine tijekom NOB-a smrtno je stradalo 120 osoba: u borbama kao partizani, kao žrtve u fašističkim i nacističkim logorima ili u drugim tragičnim okolnostima. U doba rata velikom većinom te žrtve živjele su na ovom području, drugi su pak rođeni u raznim krajevima tadašnje Kraljevine Jugoslavije, nakon što su njihovi roditelji napustili Istru zbog fašističkog nasilja i u potrazi za poslom. Svi su oni stradali boreći se za slobodu i socijalnu pravdu. O tome govori i jedna od najvećih ulica u

Ponosni na antifašizam

Konstituirajućoj skupštini je prisustvovalo 30-ak mještana

Herceg Novom, u Crnoj Gori, koja je dobila ime "Braće Grakalić", čiji je otac rodom iz Medulina. Medulin je dao i tri borca Prve istarske partizanske čete: Vladu Juričića (preživio rat), Emila Lazarića, prvog pulskog partizana, poginuo u Gorskom kotaru, te Ulderica Mardeganića Carla, prvog Talijana partizana koji je kao vođa bombaša poginuo kod Konjica u Bosni 1944. godine.

U Medulinu je već krajem lipnja 1941. godine, sedam dana nakon što je osnovan Prvi sisački partizanski odred, održan prvi sastanak antifašista radi uključivanja u oslobođilački pokret.

Za čuvanje antifašističkih tradicija u općini, u što se trebaju više uključiti i mladi, u pozdravnoj riječi založio se predsjednik Općinskog vijeća Marko

Zlatić. Predsjednik UABA Pule Livio Blašković kazao je da građani upozoravaju na ustaške, fašističke i nacističke ideje i pojave, koje negiraju odluke ZAVNOH-a, AVNOJ-a i Pazinske odluke o sjedinjenju Istre s maticom domovinom Hrvatskom. Mi u Istri moramo sačuvati izvorni antifašizam, mi smo ponosni na suživot, bratstvo i jedinstvo s Talijanima, Pula je dvojezičan grad, istaknuo je Blašković.

U raspravi je sudjelovao i general-pukovnik u mirovini Ivan Mišković koji je pozvao da se na dostojanstveni način obilježi 22. lipnja, Dan antifašističke borbe te da se progovori o problemima koji pritišću društvo. Istra je i danas na braniku slobode, poručio je.

Ratko Radošević

Banja Luka

Banja Luka je ove godine bila domaćin 2. konferencije boraca NOR-a grada Banje Luke i općina s prostora bivše Jugoslavije u organizaciji Gradskog odbora SUB-NOR-a. Na skupu je sudjelovalo i izaslanstvo SABA RH – predsjednici UABA Petar Raić (Samobor), Mirko Miladinović (Karlovac) i Ratimir Bošnjak (Duga Resa) koji su govorili o antifašizmu u Hrvatskoj, rezultatima i poteškoćama u djelovanju. Dogovorena je buduća suradnja u cilju jačanja i razvijanja antifašističkih vrijednosti i realiziranja programskih zadataka u duhu Deklaracije usvojene na 1. konferenciji u Beogradu.

Obilježavanje značajnih događaja antifašističke borbe, pored svečanih skupova, akademija i komemoracija, treba

NA ZAJEDNIČKOM ZADATKU

obogatiti novim sadržajima: tribinama, posjetima mjestima koja su značajna za NOB. Valja činiti i nadalje napore da se u realiziranje programskih zadataka uključe tijela lokalnih vlasti i nevladine udruge. Trajna je zadaća održavati, obnavljati i čuvati spomeničku baštinu na svojem području u suradnji s gradovima i općinama.

Potrebno je posvetiti najveću pozornost omasovljenju i podmlađivanju članstva udruga, ali i uključivanjem zainteresiranih građana. Članovi našeg izaslanstva govorili su i o uspješnoj dugogodišnjoj suradnji i povezivanju s udrugama boraca i antifašista u svojoj regiji: Slovenija (Brežice, Krško, Metlika), Bosna i Hercegovina (Cazin, Velika

Kladuša, Bihać), s talijanskim antifašističkim organizacijama i drugim, kroz zajedničke susrete i obilježavanja obljetnica iz antifašističke borbe.

Sudionici konferencije prihvatali su zaključke, u kojima se navodi da će se zalagati za njegovanje tradicija NOR-a i dokazivanje istine o NOB, zasnovane na povijesnim činjenicama. Također, suprotstavljat će se, svatko u svojoj sredini, ali i šire, pokušajima rehabilitacije osuđenih ratnih zločinaca. Na konferenciji je odano priznanje Slobodanu Gavriloviću, gradonačelniku Banje Luke kao domaćinu i pokrovitelju ovog skupa. Domaćin Treće konferencije bit će Podgorica, u svibnju naredne godine.

B. M.

Više od 6.000 ljudi iz 51 države odalo počast žrtvama logora

•Odavanjem počasti i polaganjem vijenaca na glavni spomenik i spomen-ploče žrtvama nacizma te mimohodom izaslanstava iz 51 države, među kojima i iz Hrvatske, u nedjelju 15. svibnja obilježena je 71. obljetnica oslobođenja logoraša iz nekadašnjeg nacističkog koncentracijskog logora Mauthausen u Austriji

Na komemoraciji u Mauthausenu nedaleko Linza bilo je više od 6000 ljudi, a među njima i ministri austrijske savezne vlade i austrijski predsjednik **Heinz Fischer** te preživjeli logoraši.

Sam tijek komemorativne svečanosti nakon četrdeset godina ove je godine izmijenjen. Umjesto ulaska kolone delegacija i izaslanstava u logor, vrhunac ovogodišnje svečanosti bilo je formiranje i izlazak kolone svih sudionika svečanosti iz logora, što je na simboličan način dočaralo oslobođanje, izlazak i spašavanje zatočenika.

Kolonu su predvodili preživjeli zatočenici ovog logora i članovi Međunarodnog odbora za obilježavanje tragedije Mauthausena: **Guy Dockendorf** iz Luxemburga, predsjednik Međunarodnog odbora, **Dušan Stefančić** iz Slovenije, počasni predsjednik Međunarodnog odbora te preživjeli zatočenici: **Max Garcia** i **Andrew Sternberg** iz SAD-a, **Aba Lewit** iz Austrije, **Daniel Chanoch**, **Jehuda Gurwich** i **Shaul Spilman** iz Izraela i dezerter i svjedok vremena **Richard Wadani**.

Žrtve i preživjeli logoraši obvezuju da se pojača budnost protiv svih oblika netrpeljivosti, ekstremizma i rasizma kako se strahote koje su se dogodile u Mauthausenu nikad više ne bi ponovile, rečeno je na središnjoj manifestaciji koja je održana

Brojni vijenci i cvijeće položeni su kod glavnog spomenika u Mauthausenu

pod nazivom "Međunarodna solidarnost".

"Predstavnici različitih naroda i vjera, okupili smo se kako bismo odali počast i poklonili se žrtvama Mauthausena i još 49 obližnjih logora i pokazali da stradanja i zločini ne smiju biti zaboravljeni" rekao je predsedavajući austrijskog Odbora za obilježavanje oslobođenja Mauthausena **Willi Mernyi**. Upozorio je da u Europi ponovno jačaju snage desnog ekstremizma i ksenofobije i poručio: "nikad više".

Hrvatsko izaslanstvo položilo je vijence na spomen-ploču žrtvama, koju je Hrvatska postavila 2001. godine i na glavni spomenik te sudjelovalo na glavnoj svečanosti i na predstavljanju "Knjige sjećanja na mrtve koncentracijskog logora Mauthausena i obližnjih logora". Knjiga sjećanja sadrži biografije 84.270 umorenenih logoraša i, kako je rečeno, istraživački je projekt nastao u međunarodnoj suradnji brojnih institucija i osoba na kojoj su skoro 10 godina radili zajedno znanstvenici, književnici i preživljeli logoraši te je opomena i upozorenje na zlodjela nacionalizama i fašizma.

Logor Mauthausen osnovan je 1938. godine, a u sedam godina postojanja u njemu je bilo zatočeno oko 200 000 ljudi od kojih je polovica umrla. Među zatočenicima bilo je i oko 200 hrvatskih građana. Logoraši su radili u kamenolomu i industriji oružja, a zadnje likvidacije izvršene su neposredno prije oslobođenja 5. svibnja 1945. kada su u logor ušle američke snage.

Na komemoraciji u Mauthausenu u hrvatskom izaslanstvu bili su predstavnici Zajednice udruga hrvatskih branitelja liječenih od PTSP-a, Udruge dragovoljaca i veterana RH, hrvatskog veleposlanstva u Austriji, hrvatskog predstavništva pri OESEN-u, UN-u i međunarodnim organizacijama u Beču te ministarstva obrane RH.

S.T.

Spomen - ploča poginulim logorašima iz Hrvatske

Hrvatska je, u povodu Dana oslobođenja koncentracijskog logora Mauthausen u Austriji, na „Zid plača“ u tom logoru 10. svibnja 2001. godine postavila ploču u spomen na poginule logoraše hrvatskog porijekla.

Odlukom Hrvatskog sabora na 'Zid plača' u Mauthausenu je postavljena ploča s dvojezičnim (hrvatskim i njemačkim) natpisom: „U spomen ovdje poginulih pripadnika hrvatskog naroda“.

Otvoren stalni postav etnografije liburnijskog krasa

•U Memorijalnom centru „Lipa pamti“ u utorak 24. svibnja 2016. godine otvoren je stalni postav etnografije koji predstavlja život na području liburnijskog krasa, odnosno dijela uz slovensku granicu u selima Lipi, Rupi, Šapjanama, Pasjaku i Brdcu, a predstavljeni su i izlošci s dijela slovenskog teritorija. Lipa je stradala 30. travnja 1944. godine kad su mjesto spalili nacisti i pritom ubili 269 mještana, među kojima i djecu

Postav je otvorio primorsko-goranski župan **Zlatko Komadina** i tom prilikom naglasio: "Ovo je muzej smrti i života Lipe. Danas slavimo život jer, kao što iza oblaka dolazi sunce i ništa nije slučajno, tako nije slučajno i što nismo dozvolili da se dogodi zaborav. Lipa je to zaslужila jer Lipa pamti i mi smo to bili dužni učiniti", rekao je Komadina.

Lipa je stradala 30. travnja 1944. godine kad su mjesto spalili nacisti i pritom ubili 269 mještana, među kojima i djecu, a u uništenju sela Lipa je izgubila i materijalna svjedočanstva tradicijskog života, time i identiteta. Stoga je 1969. godine pokrenuto prikupljanje etnografske zbirke, a izlošci su se skupljali u susjednim selima na hrvatskoj i slovenskoj strani.

U Lipi je 8. travnja prošle godine svečano otvoren Memorijalni centar "Lipa pamti", kao izdvojena zbirka Pomorskog i povijesnog muzeja Hrvatskog primorja, a projekt sanacije i obnove objekta Memorijalnog centra „Lipa pamti“ pokrenut je 2011. godine.

Stalni postav Memorijalnog centra koncepcionali se, kako je naglašeno, nastavlja na postav bivšeg Spomen-muzeja (1968. – 1989.) u cilju održavanja muzeografskog kontinuiteta. Stari postav nastao je kao rezultat suradnje **Boška Končara** i **Antuna Girona**, kustosa tadašnjeg Muzeja narodne revolucije iz Rijeke, zatim akademika **Branka Fučića** te arhitekata **Igora Emilija** i **Darka Turata**. U stručnom obrazloženju je rečeno da je svojom ekspresivnošću, predstavljao iznimno uspjelo muzeografsko rješenje pa su pojedini njegovi segmenti zadržani i u novom postavu, u vidu citata. Također, ponovljeno je i funkcionalno zoniranje etaža. Suteren Centra iznova je namijenjen postavu etnografske zbirke Krasa. Prizemlje, nekoć korišteno za produženi boravak djece te okupljanja mještana, oblikovano je kao multifunkcionalni prostor čiji se stalni postav kulturno-povijesne baštine Krasa jednostavno i brzo transformira u „dnevni boravak“ mještana – prostor za predavanja, povremene izložbe ili projekcije filmova. Postav prvog kata

Dio novog stalnog etno postava

iznova je posvećen memorijalnoj baštini Lipa.

Projekt uređenja Spomen-doma i Memorijalnog centra Lipa je od zajedničkog interesa Primorsko-goranske županije, Općine Matulji i Ministarstva kulture s ciljem revitalizacije Memorijalnog centra Lipa i aktualiziranja stradanja civilnog stanovništva i antifašističke borbe u Drugom svjetskom ratu.

Sanacija i obnova Memorijalnog centra Lipa predstavljala je osnovni preduvjet za osiguranje adekvatnog smještaja za postojeće memorijalne i etnološke zbirke, kao i za smještaj novog segmenta muzeja. Suvremenom intervencijom nastojalo se revitalizirati pomalo zaboravljeno mjesto memorije, očuvati kulturno-povijesna baština, potaknuti revitalizaciju, obnovu i proširenje postojećih muzejskih zbirki kako bi se one što prije stavile u funkciju kulturnih, turističkih, edukativnih, gospodarskih i drugih događanja.

Zbog navedenih razloga bilo je potrebno izraditi cijelovit projekt uređenja i upravljanja Spomen-domom i memorijalnim centrom Lipa, a u Pomorskom i povijesnom muzeju Hrvatskog primorja izrađen je muzeološki koncept memorijalne zbirke "Lipa pamti".

Memorijalni centar bit će otvoren ti-

jemom cijele godine, a čine ga dvije cjeline - na gornjoj se nalaze prostori u kojima se detaljno opisuje stradanje Lipa i njezinih mještana, ali i rat i ratovanje u jednom širem kontekstu, dok je u suterenu od sada smješten svojevrsni zavičajni muzej čitavog Liburnijskog krasa.

Prikazuju se tradicijski načini gospodarenja i trgovine na tim prostorima, tradicijske vještine i zanati, običaji gođišnjeg i životnog ciklusa te tradicijska vjerovanja. Oslikavaju svakodnevnicu tog područja s kraja 19. te prve polovice 20. stoljeća putem materijalnih izložaka, fotografija, dokumenata te prikupljenim kazivanjima i sjećanjima starijih stanovnika. U pripremi postava korištena je građa Pomorskog i povijesnog muzeja Hrvatskog primorja, Konzervatorskog odjela u Rijeci, Instituta za etnologiju i folkloristiku iz Zagreba, Slovenskog etnografskog muzeja iz Ljubljane, Odsjeka za etnologiju Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti te većeg broja privatnih arhiva i zbirki. Autorica postava je kustosica **Vana Gović**, a autori izvedbeno arhitektonsko dizajnerskog rješenja su **Damir Gamulin** i **Antun Sevšek**. Uređenje novog postava zajednički su financirali Općina Matulji, Primorsko-goranska županija i Ministarstvo kulture.

S.T.

Obilježen Dan oslobođenja grada

Udruga antifašističkih boraca i antifašista grada Samobora svečano je obilježila Dan oslobođenja, Dan pobjede i Dana Europe okupljanjem kod Spomenika palom borcu na Trgu Matice hrvatske. Svečanosti su nazočili i predstavnici Grada Samobora i Gradske četvrti Južno naselje u kojoj se nalazi koja svojim nazivom povezuje ta sva tri događaja - Ulica 9. svibnja.

Nakon polaganja vijenaca, okupljenima se kratko obratio predsjednik samoborskih antifašista, ČLAN Predsjedništva SABA RH **Petar Raić** koji je podsjećajući na značaj anti-fašističke borbe naglasio i činjenicu da je „na današnji dan 1945. godine oslobođen Samobor“ te čestitao svim su građanima Dan oslobođenja.

Okupljene je uime Grada i gra-

donačelnika pozdravio gradski vijećnik **Andrija Noršić** dodavši da se u spomen na pobjedu nad silama

nacifašizma istog datuma obilježava i Dan Europe.

K.S.

Vukovar

Na Dudiku je 14. svibnja održan memorativni skup u znak sjećanja na žrtve koje su likvidirale vlasti NDH ratne 1942. i 1943. godine. Na Memorijalnom kompleksu vijence podno pet kamenno-metalnih kula je položilo 26 izaslanstava iz Hrvatske, Srbije i Bosne i Hercegovine

Njemačke okupatorske jedinice ušle su u Vukovar 11. travnja 1941. godine. Već sutradan, novouspostavljena ustaška vlast mobilizirala je oko 300 muškaraca od 21 do 41 godina starosti. Otpočeo je teror – oduzimanje imovine i uhićenja Srba, Židova, Roma i Hrvata koji se nisu mirili sa zločinačkim režimom.

Nakon prvih partizanskih hitaca u Bobotu (jedan njemački i jedan ustaški dužnosnik su ranjeni), za odmazdu su uhićeni sumnjivi „pobunjenici“, organizirano je suđenje, koje je bilo „predstava“, jer su osumnjičeni unaprijed osuđeni. Izvršen je odabir onih koji su određeni za strijeljanje i onih koji će biti upućeni u logore. Skupina za pogubljenje ukrcana je na kamion i na kilometar i pol od zadnjih vukovarskih kuća je kamion stao. S desne strane puta nalazila se ledina od oko 800 četvornih metara po kojoj su bili zasađeni dudovi – jalovci. Služila je za ispašu stoke. To je mjesto zvano Dudik. Na toj su lokaciji iskopane rake, možda

DUDIK - STRATIŠTE I PONOS

sat – dva prije posljednjeg dana srpnja 1941. Ustaše su svukle osuđenike. Njih 15 je ubijeno (među njima i jedna žena) i bačeno u jamu. Tako je počelo...

U periodu od 31. srpnja 1941. do 9. veljače 1943. godine na Dudiku je na najsvirepiji način pogubljeno 45 ljudi koje su likvidirale vlasti NDH, hapseći i sproveđeći civile željezničkim kompozicijama do Vukovara. Tamo je u magazinu grofovije Eltz bio formiran logor odakle su ljudi nakon torture odvođeni na Dudik i strijeljani nad iskopanim rakama – istaknuo je **Lazo Đokić**, član Predsjedništva SABA RH na komemorativnom skupu u znak sjećanja na nedužne žrtve ubijene za vrijeme vladavine NDH.

Dudik je bio stratište radnika, seljaka, žena, djevojaka, đaka i skojevaca, mnogih stanovnika gradova i sela Srijema i Slavonije. Nije fašizam vodio računa o nacionalnosti. Ovdje su tih godina ubijani Hrvati, Srbi, Slovaci, Slovenci i pripadnici drugih nacionalnosti. Na ovom prostoru prije 75 godina počeo je pakao za stanovnike 61 mjesta Srijema i Slavonije. Povjerenik za veliku župu Vuka NDH – Viktor Tomić je svojim prekim sudom ispisao krvave stranice ovog kraja. Danas se ponovo prizivaju mračne sile prošlosti i pokušava izjednačiti žrtvu i dželata. Nažlost, u godini obilježavanja 71. obljetnice pobjede

nad fašizmom i 75. godina ustanka naroda RH protiv fašizma, suočavamo se s avetima prošlosti, sve češće slušamo govor mržnje i poziv na linč neistomišljenika i to od osoba koje bi trebalo da štite Ustav i zakone RH, zaključio je Đokić.

Na Dudiku strijeljano je 455 osoba, većinom civila, od kojih 384 iz Srbije, 71 iz Hrvatske i dvije iz Bosne i Hercegovine. Nakon ekshumacije 1945. godine posmrtni ostaci 384-ero ubijenih pokopani su u Spomen-kosturnicu palih boraca 5. vojvođanske udarne brigade i pripadnika Crvene armije u parku kod bolnice u Vukovaru.

Na Memorijalnom kompleksu, ispred pet kamenno-metalnih kula vijence je položilo 26 izaslanstava, među njima i SABA RH, SUBNOR-a Srbije, Vukovarsko-srijemske županije, Generalnog konzulata Srbije u Vukovaru, Vijeća srpske nacionalne manjine, boračkih udruga Bijeljine, Distrikta Brčko, Petrovaradina, Sombora...

Spomen-park Dudik, za vrijeme Domovinskog rata devastiran je. Memorijalni kompleks sagrađen je 1980. godine i čini ga pet buktinja, stiliziranih vitkih konusa okruženih kamenim cvjetovima, rad Bogdana Bogdanovića. Otpočela je obnova koju financira Ministarstvo kulture RH.

B.M.

•Nakon Austrije, Belgije, Češke, Francuske, Njemačke, Litve, Mađarske, Slovačke, Izraela, Poljske i Rumunjske i talijanski parlament je usvojio zakon po kojem će se kažnjavati svi oni koji negiraju holokaust i zločine protiv protiv čovječnosti

Italija se pridružila zemljama koje kriminaliziraju antisemitsku propagandu poricanja holokausta, a novi zakon za to kazneno djelo predviđa zatvorsku kaznu od dvije do šest godina. Ova vijest, koju su prenijele svjetke novinske agencije, izazvala je dosta pažnje i pozitivnih reakcija u Europi koja je utemeljena na antifašizmu i koja se zalaže za istinu o događajima u Drugom svjetskom ratu.

Donji dom talijanskog parlamenta usvojio je prijedlog zakona u srijedu 8. lipnja 2016. godine s ogromnom većinom od 237 glasova „za“ i svega 5 „protiv“, uz 10 „suzdržanih“. U Italiji, inače već postoji zakon kojim se kažnjava propaganda i poticanje na nasilje na temelju rasne, vjerske ili etničke pripadnosti, a ovim novim zakonom nastoje još snažnije podoštiti sankcije protiv onih koji negiraju genocid ili zločine protiv čovječnosti, kako ih definira Međunarodni sud pravde (ICJ).

Odgovarajući na kritike da bi zakon „mogao ograničiti slobodu izražavanja“, zastupnik Demokratske stranke (DP) **Walter Verni** je objasnio da taj zakon „ne kažnjava negirajuća mišljenja već kažnivo ponašanje potaknuo negirajućim mišljenjem“.

Predsjednik Saveza talijanskih židovskih zajednica **Renzo Gattegna** je u priopćenju novi zakon nazvao „povijesnim“. Po njegovu mišljenju, taj će zakon biti „jedno od ključnih oruđa u borbi protiv profesionalnih lažljivaca, istovremeno štiteći neotuđiva načela poput slobode izražavanja i istraživanja“.

Podsjećamo da je Opća skupština Ujedinjenih naroda 26. siječnja 2007. godine jednoglasno usvojila Rezoluciju o negiranju holokausta kojom se „bez rezerve osuđuje bilo kakvo negiranje holokausta“, te kojom se „potiču sve zemlje članice UN-a da bez rezerve odbace bilo kakvo negiranje holokausta kao historijskog događaja, bilo u cijelini ili djelimično, ili bilo kakve aktivnosti u tom smjeru“.

Poricanje genocida se stručno označava kao „posljednja faza u izvršenju jed-

Italija usvojila zakon kojim kažnjava negiranje holokausta

nog genocida“. Poricatelji genocida imaju za cilj da zadaju posljednji udarac svojim žrtvama – da negiraju, minimiziraju, trivializiraju, odobravaju ili opravdavaju zločin i na taj način liše žrtve makar i posluhne istine. Suočene s ovom pojmom brojne zemlje opredijelile su se da poricanje genocida proglose krivičnim djelom.

Trenutno 11 zemalja Europske unije, uz Italiju odranje i Austrija, Belgija, Češka, Francuska, Njemačka, Litva, Poljska, Rumunjska, Slovačka i Švicarska, propisuju da je negiranje holokausta, i drugih vidova genocida ili zločina protiv čovječnosti, kazneno djelo. S obzirom na to da je u svakom od ovih slučajeva, s izuzetkom Švicarske, riječ o zemljama na čijem je teritoriju počinjen genocid, relevantna međunarodna praksa, a pogotovo praksa zemalja sa sličnom povijesnom situacijom, nalaže usvajanje ovog zakona i onim zemljama koje ga još nemaju.

Suština ovog kaznenog djela opisuje se najčešće kao poricanje, dovođenje u pitanje, trivializacija, podržavanje i opravdavanje holokausta. Za ta djela se predviđaju većinom zatvorske kazne različitog trajanja. Dvije zemlje – Njemačka i Austrija – zbog povijesne odgovornosti prve su inkriminirale poricanje genocida izvršenog nad Židovima.

Austrijski zakon iz 1992. godine, na primjer, dopunjava raniji zakon iz 1945. godine kojim se zabranjuje Nacional-socialistička njemačka radnička partija i

podržavanje nacističkih ciljeva. Zakon iz 1992. zabranjuje poricanje, tešku trivializaciju, podržavanje ili opravdavanje, na javni način dostupan mnogima, nacional-socijalističkog genocida i zločina protiv čovječnosti. Ovakvo postupanje predstavlja kazneno djelo ako postoji politička namjera, propaganda ili uključuje „laž o Auschwitzu“. U takvom slučaju zapriječena kazna je od jedne do 20 godina zatvora.

Ostale europske zemlje slijedile su ovu praksu 1990-ih inkriminirajući poricanje holokausta ili genocida i zločina protiv čovječnosti uopće. Može se pretpostaviti da je na to utjecala pojava neonacizma, odnosno ponavljanje zločina genocida u svijetu krajem 20. stoljeća.

Europska unija je, također, poduzeala korake prema inkriminaciji poricanja genocida. Prvo je zajedničkom akcijom 98/443/JHA bilo predviđeno da rasističko i ksenofobično ponašanje treba predstavljati kazneno djelo u svim zemljama članicama. Zatim je 2001. izrađen Prijedlog okvirne odluke o borbi protiv rasizma i ksenofobije. U ovom dokumentu u ponašanje koje se smatra rasističkim i ksenofobičnim uključuje se „javno podržavanje genocida ili zločina protiv čovječnosti kako je to definirano u Statutu Međunarodnog kaznenog suda“. Ovaj prijedlog usvojio je Europski parlament 23. svibnja 2002. godine.

S.T.

Njemačka

Završila u zatvoru zbog tvrdnje da Auschwitz nije bio logor smrti

U Njemačkoj je 87-godišnja žena nedavno osuđena na 10 mjeseci zatvora zbog negiranja holokausta.

Neonacistkinja Ursulu Haverbek sud je u njemačkoj pokrajini Hamburg osudio na zatvorsku kaznu, nakon što je u jednom intervjuu tvrdila da Auschwitz nije bio logor smrti i da je holokaust laž.

Kada je tijekom suđenja pozvala suca da dokaže da je Auschwitz bio logor smrti, on

je odgovorio da neće raspravljati s nekim tko „ne može prihvatiti povijesnu činjenicu“ i dodao da „također ne mora njoj dokazivati da je zemlja okrugla“, prenio je njemački Bild.

Njemačka ima stroge zakone o poticanju na nasilje, ali posebno snažno regulira „opravdavanje, nijekanje ili umanjivanje“ nacističkih zločina, prijestup koji podrazumijeva kaznu i do pet godina zatvora.

Krematorij u sklopu logora

Piše: Toma Šević

Vrijeme tehničara i raspuštenika

Došla su vremena kada sve neka-ko i liči na situaciju – umjesto humoreske. Evo, recimo, kad pogledamo što se događalo u našoj Vladi pa i Saboru, sve pomalo spada u rubriku s prizvukom humora, iako narodu nije do smijeha ni do komedije izvođene u vrhovima vlasti. Baš kao u predstavi takve vrste, ministri su nam najednom postali tehničari, a saborski zastupnici raspuštenici. Vlada je samo tehnička, a Sabor je raspušten, iako će to stupiti na silu tek 15. srpnja. Ovo „na silu“ nije pisalo, nego „na snagu“, ali neki i ne razlikuju silu od snage, pa smo se i mi u to, snažno (neki bi rekli silovito) upetljali.

Koliko drže do ovog saziva Sabora, zastupnici su pokazali i na svečanoj sjednici povodom Dana državnosti na koju je od njih 151 došlo svega dvadesetak. Saborska dvorana je bila praznja od poluprazne. A mogli su je popuniti i s više gostiju da su pozvali Tomca, Šeparovića i druge Jurčeviće ili biskupe Košiće. A možda i jesu, samo nisu bili viđeniji pa ih čak ni HTV nije mogla uhvatiti u kadar. Iako oni jesu prikladni kadrovi za sadašnju kadrovski „obnovljenu“ HTV. Šteta, velimo, i zbog toga što je predsjednik Sabora Reiner baš pripremio govor i uživao u toj dužnosničkoj funkciji, iako se u tako kratkom „mandatu“ nije uspio izboriti za naziv Hrvatski državni sabor. Upravo onako kako se zvao u vrijeme NDH. Sad je žao i Reineru i NDH nostalgičarima, a baš je Rainer to najavio na konstituiranju hrvatskog parlamenta. Eto, kako sudbina može biti okrutna, jer upravo je Reiner postao najraspušteniji, budući je baš on predsjednik, a uz to i akademik.

No, ima još mudrih prijedloga od strane saborskog Reinerovaca. Evo, na primjer, Pero Čorić iz „HSP AS“ je predložio da se u Sabor ugradи križ visok tri metra. „Nije u redu da Hrvatska bude sekularna država. U poljskom parlamentu imaju križ od dva metra, zašto ne bi mi imali veći?“, izjavio je Pero.

Lijepo je imati ljude u politici koji tako kreativno razmišljaju i predlažu. No, nikad nije ništa tako dobro, a da ne može biti i bolje. Može se postaviti pitanje zašto nije bio promučurniji. Naime, mogao je predložiti da se Sabor preseli u Katedralu i tamo odr-

žava sjednice i molitve, ujedno. To bi bilo još veće negiranje sekularizacije. Onda bi se i manje potrošilo za križ od tri metra u Saboru, a od zgrade Sabora se moglo i zaraditi, kao što se zaradilo prodajom „Končara“, INA-e i drugih vrijednosti.

Čorić je, inače, postao zvijezda HTV-a. Nedavno je bio opći Sabor HDZ-a i Čorić je, prije svega Karamarca, u ime svoje stranke, a onda s ‘Hvaljen Isus i Marija’ pozdravio i sve ostale te rekao: ‘Svi moji preci su bili čobani, hajduci i šverceri duhana’ ali ‘puno toga sam zapamtio od svojih roditelja koji nisu završili školu, ali naučili su me puno stvari’. Na ovakvim mislima mu može pozavidjeti i čuveni intelektualac iz Kruga za trg Ante Belej. To je i za enciklopedije čista filozofija Čorića. Nećemo biti zločesti i govoriti o čoravoj filozofiji jer Čorić to nije znanstveno niti razrađivao. Iako ostaje pitanje je bi li to i znao objasniti.

A na tom skupu hdz-OVACA u izborima za vodstvo stranke najviše glasova je dobio Beljin isto(U)mišljenik Zlatko Hasanbegović, trenutno tehničar, ili možda čekićar u ministarstvu kulture. I on je, barem zasad, u igri za predsjednika HDZ-a, na ponos te stranke. A na pitanje hoće li se kandidirati za predsjednika, Hasanbegović reče – odluku će donijeti kad dođe vrijeme. A što ako ne dođe vrijeme, o tome nije rekao ništa. O nevremenu, dakle, nije zucnuo, iako mu je ono primjernije, nego vrijeme. No, izjavio je i da bi na čelu stranke trebao biti onaj koji bi u Zagrebu ukinuo Trg maršala Tita. Nije kazao, tko zna je li mislio, da bi to trebalo zamijeniti sa Trg poglavnika Ante Pavelića pa još uvesti ime nekom trgu ili ulici – Handžar divizija i tako riješiti ekonomsku i političku krizu u državi.

U svojim razmišljanjima o političkoj situaciji i pokušaju „preslagivanja“ Vlade, progovorio je i Slaven Letica te upozorio da stranke i njihovi članovi „nisu cjevanice, knjige, cipele i donji veš“, pa da se preslaguju. O gornjem vešu nije govorio. ZNA SE tko je karamarkirao i tko je pokušao preslagivati. No, je li donji veš u tom poslu bio naglo umrljan, možda čak i Letici kad je pisao. Ako mu se to dogodi nitko ne može tvrditi, ali može misliti, da je to posljedica onoga što piše i napiše,

kao na primjer knjigu koju naziva “neprijateljicom vječnih titista” o Titu „diktatoru, tiraninu, satrapu...“, koju je „slučajno“ 25. svibnja, na nekadani Dan mladosti, uručio predsjednici Kolindi Grabar Kitarović. Valjda onda ne stigne u brzini prenamijeniti papir za pisanje u papir za brisanje. Pa je moguće da onda štošta ostane i u cipelama.

Evo čitamo da je Velimir bUjanec sa svojom bUjicom upao u Rijeku. Udruga za razvoj visokog školstva Universitas u Rijeci izdala je priopćenje u kojem izražava „neslaganje i zabrinutost“ činjenicom da se u programu RiTV-a – Televizije Primorja i Gorskih kotara, koja se posljednje tri godine nalazi u sastavu Sveučilišta u Rijeci, tri puta tjedno emitira emisiju „Bujica“. Smeta im da se sa Sveučilištem povezuje „emisija koja je više puta bila prijavljivana Agenciji i vijeću za elektroničke medije zbog širenja mržnje u eteru“.

Ove godine u Brezovici u povodu Dana antifašističke borbe nije bilo nikoga iz najužeg političkog vrha, iako su prethodnih godina bili zajedno predsjednik RH, predsjednik Vlade i Sabora. Sada su se sakrili od antifašista, iza. I poslali IZAslanike.

U međuvremenu je u župi Zavojane održana sveta misa u povodu obilježavanja 73. obljetnice mučke smrti fra. Karla Čuluma, „od ruku mjesnih komunista u župnoj kući“, kako je to tvrdio mjesni župnik fra Marko Bitanga koji je predvodio Koncelebriranu misu s osmoricom svećenika.

Na to je reagirala ZUABA Split-sko-dalmatinske županije i potvrdila da je to laž, a da su nesretnog svećenika ubile ustaško-domobranske snage zato što je surađivao s partizanima. Nažalost, i ovdje se pokazuje, da istinu, koju krivotvore bitange, nije lako braniti.

I na kraju najnovije – u mjestu Bilice, nadomak Šibenika, za Dan državnosti svećano je otvoren gat za 60 brodova kojem su službeno dali ime dr. Mile Budaka, ministra u vladu NDH. Otkrivena je i spomen-ploča u čast ovog ustaškog zločinca. Možda je tiskarska greška to što piše gat, a ne gad, a na spomen-ploči piše „mul dr. Mile Budaka“, a možda su mislili na mulj.

Dobro posjećena tribina

Fašizam i antifašizam u Hrvatskoj danas

•U novouređenoj dvorani Mjesnog odbora Zapruđe održana je 25. svibnja 2016. godine javna tribina na temu Fašizam i antifašizam u Hrvatskoj danas. Dvorana je bila premalena da primi sve zainteresirane građane, pa se i stajalo, što govori o aktualnosti odabrane teme

Pojačanom interesovanju doprinosiće la je nazočnost mladih, znanstveno i društveno priznatih povjesničara **Tvrtka Jakovine, Hrvoja Klasića i Slavenu Ružića**, ali i činjenica da je u pripremi tribine sudjelovalo dosta mladih članova UABA JUG Zagreb i članova SDP-a bb Novi Zagreb - Istok, **Rotim Zoran, Brkljač Danijel, Grmaš Lazar, Barišić Tihomir, Ivan Antolić** i drugi.

Tribinu je otvorio gospodin Tihomir Barišić, pozdravio nazočne i dao riječ gospodinu **Rauch Branku** predstavniku suorganizatora tribine SDP-a Novi Zagreb Istok, koji je naglasio da je krajnje vrijeme da se o problemima fašizacije hrvatskog društva počne otvoreno raspravljati i poduzimati korake, dok ne bude prekasno.

Vođenje tribine je povjereno **Stjepanu Šafranu**, tajniku UABA JUG Zagreb koji je kratkim natuknicama dao ton dalnjem radu i rekao: "Tema današnje tribine je aktualna iz nekoliko razloga:

1. Svijet se nalazi u permanentnoj gospodarskoj i finansijskoj krizi već duže vrijeme, a ne naziru se pomaci na bolje,

2. Jačaju desne konzervativne snage u mnogim zemljama svijeta, koje nastoje uvesti ograničenja demokracije, ljudskih i radničkih prava, u interesu profita malog broja svjetskih moćnika. Koliko je puta samo Zakon o radu mijenjan u Hrvatskoj?

3. Globalizam kao ideja i praksa novog svjetskog poretka, u prvom redu vodi računa o interesima multinacionalnih korporacija, forsira se međunarodni terorizam, stvaraju milijuni izbjeglica, zemlje i narodi se dovode u dužničko ropstvo, vode se brojni ratovi pod maskom uspostave demokratskih režima, a ustvari se te zemlje stavljaju u veću ovisnost nego u doba klasičnog kolonijalizma..

4. Rascjep između bogatih zemalja i zemalja u razvoju se drastično produžuje. Ekonomisti Tica i Domazet dokazuju da Republika Hrvatska još nije dostigla nivo BDP iz 1986. godine, fali

nam još 1460 kuna netto plaće da bi ga dostigli, a to bilo prije 30 g. !!

5. Jačanje vojnih potencijala NATO saveza, njegovo permanentno širenje na nove prostore, nove države radi strategijskog obuhvata dijelova zemljene kugle gdje ima obilje prirodnih bogatstava

6. Stanje u lijepoj našoj domovini je preslika sveukupnih odnosa u svijetu i Europi. Desnica je preuzeila vlast, profašističke ideje i ponašanja se toleriraju, negira se bit antifašizma i snaga koje su doprinijele pobedi nad nacifizmom, tolerira se govor mržnje. Za sve su krivi drugi i drugačiji.

Uvaženi gosti prof.dr.sc Tvrko Jakovina, prof.dr.sc Hrvoje Klasić i prof. dr.sc. Slaven Ružić, znanstvenici, priznati povjesničari govorili su o suvremenom fašizmu kojemu se mora suprotstaviti i hrvatsko društvo.

Dr.sc. Slaven Ružić govorio je o pojavi negativnih tendencija: o osporavanju važnosti odluka AVNOJ-a i ZAVNOH-a za stvaranje hrvatske državnosti te isticanju da je hrvatska država stvorena isključivo u Domovinskom ratu, o izjavama da je NDH izraz vjekovne težnje za državnošću, o forsiranju postojanja trostrukog logora Jasenovac, o tvrdnjama da su Hrvati bili zapostavljeni u Jugoslaviji, da je Josip Broz Tito zločinac, o izjednačavanju antifašističke borbe partizana s agresijom JNA na Hrvatsku pod crvenom zvijezdom, o političkom isticanju UDBE i njezino povezivanja sa SDP-om, o žalu za Banovinom Hrvatskom iz 1939. i NDH 1941. te o najnovijim kontroverzama Predsjednice, o pomirjenju djece ustaša i partizana.

Dr. Hrvoje Klasić ocijenio je stanje vrlo alarmantnim, a video prikazima zorno je prikazao nekažnjeno i odobravano znakovlje, govor i ponašanja neofašista i neoustaša na stadinima, razbijanja ciriličnih natpisa, diskriminacije Srba i drugih, HTV-ov nagli zaokret udesno, podgrijavanje mita o Bleiburgu, zločinima partizana, komunista i Tita, te zaključio da je sve to izraz volje vlasti da podržavaju takvo

stanje napetosti i neofašizma i nacizma.

Dr. sc. Tvrko Jakovina argumentirano i oštro se osvrnuo na suvremenu reviziju povijesti 2.svj rata, pitajući se kome je to u interesu i kuda to vodi i izrazio zabrinutost što je neoustaštv, neofašizam i nacizam zauzelo značajan dio hrvatskog društvenog bića, ovlađalo nositeljima vlasti, kulturom, medijima, o čemu govori svijet koji ozbiljno upozorava na to stanje - emitirani „dokumentarni film“, Peticija francuskih znanstvenika, činjenica da u svemu tome veliku ulogu ima katolička crkva, odnosno dio ekstremno desnog vrha u HBK. Za budućnost je to štetno, iz starog treba uzeti dobro i na tome graditi budućnost. Zašto se napada antifašizam - on je povjesna veza Hrvata i Srba, a to ekstremistima ne odgovara. Jugoslavenstvo je bila ideja hrvatskih intelektualnih krugova. O totalitarističkim režimima se danas priča samo zato da bi se ocrnili komunistički režimi, pa i činjenica da je KPJ I KPH povela narod u antifašističku borbu, prešuće se činjenica napretka na svim poljima ljudskog života, ogroman ugled zemlje, Tito se naziva najvećim zlikovcem bez ikakva dokaza itd.

Po završetku izlaganja uvodničara, postavljena su brojna pitanja, počev od Predsjedničinog uklanjanja biste Josipa Broza Tita iz ureda, njene Poslanice 9.5., o stalnim napadima na Tita kao najvećeg zločinca 20. stoljeća, izjednačavanje svih tzv totalitarističkih režima, pa i našeg samoupravnog socijalističkog, o isticanju grba NDH, o uzvicima Za dom spremni, o crkvenom odnosu prema ustaštvu, o Kurikulumu, o zahtjevima za promjenu imena Trgu Maršala Tita, itd.

Opću je zaključak bio da je tema veoma široka i sveobuhvatna te je istaknuta potreba organiziranja novih tribina po mjesnim odborima i srednjim školama.

Organizatori se zahvaljuju uvodničarima i svim nazočnim građanima koji su brojnim pitanjima i komentarima obogatili sadržaj tribine.

S. Šafra

SABA RH - priopćenje

HTV obmanuo javnost o događaju 1945. u Gračanima

Savez antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske objavio je priopćenje za javnost u kojem reagira na informaciju koju je objavila HTV o događaju 1945. godine u Gračanima

„U emisiji na Prvom programu HTV-a javnost je obaviještena da se u Gračanima (Zagreb) iskopavaju posmrtni ostaci ubijenih civila u svibnju 1945. O tom događaju izjavu je dala nekompetentna osoba, koja ili ne zna tko je tada u Gračanima ubijen ili namjerno obmanjuje javnost.

Stoga valja obavijestiti javnost da je nakon povlačenja vojske NDH iz Zagreba 8. svibnja 1945. u Gračanima osta-

la grupica ustaša koji su, zajedno sa svojim simpatizerima civilima, pljačkali žitelje u Gračanima.

Tadašnji Mjesni odbor zatražio je pomoć da se s pljačkom prestane, te su upućene dvije čete 6. ličke divizije koje su, nakon kraće borbe likvidirale ustaše i pljačkaše.

Danas ustaški sljednici proglašavaju svoje pretke žrtva komunizma, držeći da više nema živućih svjedoka, pa mogu izmišljati događaje po svom nahođenju.

O likvidaciji ustaša u borbama kod Gračana može se pročitati u izvještaju koji je sastavnim dijelom Radnog dnevnika 6. ličke divizije.“

IN MEMORIAM

BRANKO MIŠKOVIĆ

1923.-2016.

Branko Mate Mišković rođen je u Sl. Brodu gdje je završio osnovnu školu i gimnaziju. 1942. se uključuje u NOP i jedan je od osnivača čete Matija Gubec. Sredinom 1944. bio je dekretar SKOJ-a za okrug Sl. Brod. Po završetku rata ostaje u aktivnoj službi u JNA sve do odlaska u mirovinu 1966.g. u činu pukovnika.

Radeći u Istri, bio je aktivran član SUBNOR-a na svim razinama u RH, pa i član Predsjedništva, a nakon domovinskog rata aktivran član Udruge antifašista S. Brod, a potom i Novske, gdje je bio i član Predsjedništva ZUABA.

Zasluge u NOB odlikovan je s više Ordena, a 2013.g. Predsjednik RH Ivo Josipović dodijelio mu je Odlikovanje Red Stjepana Radića za osobit doprinos anti-fašističkim temeljima Republike Hrvatske.

IVAN STARČEVIĆ

1922.-2016.

Po završetku osnovne škole u rodnom mjestu Liču u Gorskem kotaru, završava gomnazuju u Sušaku i upisuje Veterinarski fakultet u Zagrebu koji će završiti tek nakon rata. Kao aktivran omladinac radio je na formiranju narodnih odbora i USAOHA-a, a 1943. odlazi u partizane, i postaje borac 2. Moslavacke brigade. Nakon završetka tečaja za studente veterinarne bive postavljen za upravitelja veterinarske ambulante. Nakon oslobođenja radi na izgradnji porušene domovine i završava fakultet. Radio je kao upravitelj veterinarske stanice u Čazmi i bio aktivran u društveno-političkom životu te član SUBNOR-a, Hrvatskih ratnih veterana i UABA Čazma.

KATARINA BRCKOVIĆ

1921. – 2016.

U 95. godini života napustila nas je Katarina Brcković iz sela Globočeca kod Ludbrega. Tu je i rođena davne 1921. godine u mnogobrojnoj obitelji Blažić. Cijela je obitelj sudjelovala u Narodno-oslobodilačkoj borbi, a njihova je obiteljska kuća slovila kao partizanska baza. Bila je udana za Ivana Brckovića, ratnog komandanta Ludbrega pa je usred neprijateljske ofenzive morala s djecom bježati u kalničke šume. Najstariji brat Antun – Šimun zbog svojih je zasluga posthumno proglašen narodnim herojem. Poslije rata sudjelovala je u obnovi sela i zavičaja te djelovala u više lokalnih društava, a bavila se i humanitarnim radom. Pred nekoliko je godina za svoje zasluge nagrađena Zahvalnicom Grada Ludbrega. Tetu Katu poznavalo je cijelo selo jer nijedna mjesna inicijativa nije prošla bez njenog učešća, posebno oko brige o spomenicima NOB-i.

IGNJATIJA SKORUPAN

1925.-2016.

Ignjatija je bio rođen 1925.g u Gorњoj Sumetlici u okolini Pakracu. Osnovnu školu je završio u obližnjoj Španovici. Kao šesnaestogodišnjak se 1942.g. priključio 12. slavonskoj brigadi, u kojoj ostaje do završetka rata. Za zasluge u ratu dvaput je odlikovan.

Nakon oslobođenja zemlje kratko je radio u policiji u Vinkovcima, a potom se okrenuo poljoprivredi.

Bio je aktivran član zajednice i UABA Pakrac-Lipik, zaslužan za elektrifikaciju mesta, izgradnju društvenog doma i asfaltiranje ceste u svom selu.

VINKO KOŽUL

1920.- 2016.

Rođen u Ražancu, početkom rata se angažirao u NOP-u i vrlo brzo s grupom sumještana odlazi u Liku u partizane, gdje ubrzo postaje zapovjednik jedinice, boreći se hrabro do kraja rata.

S svojim I. bataljunom ZPO ulazi u oslobođeni Zadar 31.listopada 1944. godine. Po oslobođenju aktivno se uključuje u izgradnju i obnovu svoje domovine.

Bio je rukovoditelj raznih privrednih organizacija, aktivni društveno politički radnik, narodni zastupnik u SRH, predsjednik Kotara Zadar, predsjednika grada Zadra.

Odlikovan je s više ratnih i poratnih odlikovanja. Bio je počasni predsjednik Udruge antifašističkih boraca i antifašista Grada Zadra, a osim priznanja SABA RH, dobio je i odlikovanje predsjednika Republike Ive Josipovića.

STEVO (ĐURE) BRKIĆ

1928.-2016.

Rođen u selu Kupirovu kod Srba, kao mladi skojevac stavio se na raspolaganje NOP-u, obavljajući razne poslove za potrebe NOO-a i operativnih jedinica u regiji.

Po završetku rata zapošljava se u Šumariji Srb, a 1958.g odlazi u Vuku kod Osijeka, gdje do umirovljenja 1983. radi na željeznici.

U rodno mjesto se vraća 2004.g. da bi se ubrzo uključio u rad UABA Gračac, u kojoj je bio i član Predsjedništva, a potom i član Skupštine i Predsjedništva ZUABA Zadarske županije.

Matulji

Tradicionalne sportske igre antifašista

U subotu 11. lipnja ove godine održane su 13. sportske igre antifašista Primorsko-goranske županije u kojima su svoje vještine u kartama (briškuli i trešeti), šahu, pikadu, boćanju, te potezanju konopa odmjerile ekipe iz sedam udruga.

Sportsko natjecanje je bilo planirano u Lipi, mjestu tragičnog stradanja krajem travnja 1944. godine. Vremenske neprilike utjecale su da se sportska natjecanja umjesto u Lipi održe u prostorijama društvenog doma „Hangar“ u Matuljima. Sportskom susretu odazvalo se 350 sudionika iz UABA s područja Gorskih kotara, Crikvenice, Novog Vinodolskog, Krka, Opatije, Kastva, riječkog prstena i Liburnije kao i delegacije UABA iz Buzeta, predstavnici Udruge dragovoljaca Domovinskog rata Općine Matulji te prijatelji iz Petrinje.

Sudionike 13. sportskih igara pozdravili su predsjednik UABA Liburnije Branko Afrić, kao domaćin, zamjenica načelnika Općine Matulji Eni Šebalj, predsjednik SABA PGŽ Dinko Tamarrut i predsjednik SABA RH Franjo Habulin, a sportske igre je otvorio pročelnik ureda župana Primorsko-goranske županije Goran Petrc. Oni su naglasili važnost njegovanja antifašističkih tekovina od kojih je satkana moderna Europa, a ujedno su svim sudionicima sportskog susreta poželjeli ugodno druženje i puno sreće u natjecanju.

Organizatori 13. sportskih susreta bili su Savez antifašističkih boraca i antifašista PGŽ-a i Udruga antifašističkih boraca Liburnije, a pokrovitelji Primorsko-goranska županija, Općina Matulji, Općina Lovran i Općina Mošćenička Draga.

Na kraju su proglašeni najbolji koji su, osim pehara i medalja, toplo pozdravljeni i od članova udruga. Ukupni pobjednici su natjecatelji UABA Krk.

U potezanju konopa pobijedila je muška ekipa Petrinje, a u ženskoj konkurenciji - ekipa iz udruga Primorsko-goranske županije.

U kartanju prvo mjesto osvojila je UABA Krk, u šahu Kastav-Viškovo, u pikadu Krk i u boćanju Krk.

Dušan Širola

Najatraktivnije je bilo potezanje konopa u muškoj i ženskoj konkurenciji

Snage su odmjerili i šahisti

Veliki prelazni pehar pripao je ukupnom pobjedniku - natjecateljima UABA Krka

Spomenik palim borcima NOB-a u Tisnom